स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना
Local Adapatation Plan of Action (LAPA)
पातारासी गाउँपालिका, जुम्ला
(आ.व.२०७९/०८० देखी २०८३/०८४ सम्म)

पातारासी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डिल्लीचौर, जुम्ला
२०७९

योजनाको नाम : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना

योजना अवधि : २०७९/०८० देखि २०८३/०८४ सम्म (५ बर्ष)

तयार गरिएको वर्ष : २०७९

तयार गर्ने निकाय : पातारासी गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, जुम्ला

आर्थिक सहयोग : नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम

सहजिकरण : एक्सिस इन्जिनियरिङ्ग एण्ड म्यानेजमेन्ट सर्भिसेज प्रा. लि.

सर्वाधिकार : पातारासी गाउँपालिका, जुम्ला

आवरण तस्विर : पातारासी गापा वडा नं.३, चौर स्थित चौरखोलाले पुर्‍याएको क्षतिको अवस्था

पातारासी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डिल्लीचौर, जुम्ला, कर्णली प्रदेश

पत्र संख्या : २०७८/०७९ **मिति :** २०७९/०३/२०

चलानी :

बिषय : जो जस संग सम्बन्ध राख्दछ ।

कर्णाली प्रदेश, जुम्ला जिल्लाको पातारासी गाउँपालिका दुर्गम तथा पिछडिएको क्षेत्रमा पर्दछ । यहाँका अधिकांश मानिसहरुको मुख्य पेशा कृषि तथा पशुपालन हो । विपद् जोखिम तथा जलवायु परिवर्तनले गर्दा गरिवी र सामाजिक अन्यायका अर्न्तनिहित कारणहरु न्यूनीकरणका लागि थप चुनौतिहरु सृजना गरेको छ । अनियमित बर्षा, विनाशकारी हुरि बतास, हिमपात, सुख्खा आदि जस्ता सवै प्रकारका प्रकोपहरुले गर्दा गरिव तथा विपन्न वर्गको जीविकोपार्जन सुरक्षामा असर पार्दछन् । परिवर्तित जलवायुले ल्याएको असरहरुले विकासका कार्यक्रमहरुलाई समेत प्रत्यक्ष रुपमा असर पारेको अनुभव गरिएको छ । बिभिन्न खालका प्रकोपहरुले यस गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका समुदायहरुका स्थानीय बासिहरुलाई असर पारेको छ । यहाँका सतप्रतिशत घरधुरीहरु विपद जोखीम तथा जलवायु परिवर्तनको असरबाट दिन प्रतिदिन प्रभावित भईरहेको सन्दर्भलाई मध्ये नजर गरि यो पातारासी गाउँपालिका स्तरिय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम"को आर्थिक सहयोग, पातारासी गाउँपालिका, जुम्लाको समन्वय र एक्सिस इन्जिनियरिङ्ग एण्ड म्यानेजमेन्ट सर्भिसेज प्रा. लि. को सहजिकरणमा पातारासी गाउँपालिका जुम्लाले तयार गरेको हो ।

यसरी पहिचान भएका विपद् तथा जलवायु जोखिमलाई विस्तृत रुपले ब्यवस्थापन गर्नको लागि आगामी ५ वर्षको लागि विस्तृत कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ । गाउँपालिका स्तरिय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने सहयोग प्राप्त गर्नसक्ने सरोकारवालाहरु समेतको सहयोगमा यसलाई पूर्ण रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याईनेछ । यो कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने आर्थिक, प्राविधिक तथा अन्य आवश्यक श्रोत साधनहरुको व्यवस्थापन गर्न गाउँपालिकाको तर्फबाट सदैब सहयोग रहने छ । यो कार्ययोजना तयारी तथा कार्यन्वयनको लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्नु हुने राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहान्छु । त्यसै गरी यो योजना तयारीको प्रकृयामा सहजीकरण गर्ने एक्सिस इन्जिनियरिङ्ग एण्ड म्यानेजमेन्ट सर्भिसेज प्रा. लि. / लक्ष्य ट्रेनिंग एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा. लि.का विज्ञ टोलि र राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमको जिल्ला कार्यक्रम टोली तथा यो कार्ययोजना तयारीमा अहोरात्र खटिने यस वडाका जन प्रतिनिधीहरु, राजनितिक दलहरु, शिक्षक, समाजसेवी, विपद व्यवस्थापन समितीका पदाधिकारीहहरु, महिला, दलित लगायत सहभागी सम्पूर्ण निकाय तथा व्यक्तिहरुलाई प्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । साथै पातारासी गाउँपालिका स्तरिय विपद् व्यवस्थापन समितिले सबै निकायहरुलाई सहयोगको लागि आव्हान गर्दछ ।

पूर्णसिंग बोहोरा

अध्यक्ष

पातारासी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डिल्लीचौर, जुम्ला, कर्णली प्रदेश

पत्र संख्या : २०७८/०७९ **मिति :** २०७९/०३/२०

चलानी :

बिषय : जो जससंग सम्बन्धित छ ।

तीव्र औद्योगिक विकास, अव्यवस्थित सहरीकरण, जीवांश इन्धनको अत्यधिक प्रयोग, विषाक्त ग्याँस तथा रासायनिक पदार्थको उत्पादन, वन विनाश आदि जस्ता मानवजन्य क्रियाकलापले उत्पन्न हरितगृह ग्याँसले विश्वव्यापी उष्णीकरण भइरहेको छ। यसको परिणाम स्वरूप जलवायुमा परिवर्तन आएको कुरा विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय अध्ययन अनुसन्धानबाट पुष्टि भइसकेको छ। जलवायु परिवर्तनको असर स्थानीय तहमा पनि प्रत्यक्ष रुपमा देखिन थालिसकेको छ। तसर्थ परिवर्तित जलवायुले निम्त्याएको असरहरुसंग जुध्न अनुकूलनका उपायहरु अपनाउनु अहिलेको प्रमुख चुनौती बनेको छ।

वर्षेनी नेपालमा अनियमित हिमपात, वर्षा, बाढी, पहिरो, खडेरी, हुरीबतास, असिना आदि जस्ता प्रकोपहरु देखा पर्छन। यस्ता प्रकोपहरुले गर्दा गरिब तथा विपन्न वर्गको जीविकोपार्जनका स्रोतहरुमा प्रत्यक्ष असर पार्दछन्। यस्ता असरबाट जुम्ला जिल्लाको पातारासी गाउँपालिका पनि अछुतो रहेको छैन। यहाका वासिन्दाहरुले यिनै प्रकोपहरुको नकारात्मक असरहरु महशुस गरिरहेका छन्। यसै सन्दर्भमा पातारासी गाउँपालिकाका स्थानीय समुदायसंग प्रत्यक्ष अर्न्तक्रिया गरी जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सचेतना अभिवृद्धि गर्दै सङ्कटासन्नता क्षेत्र र समुदाय पहिचान गरिएको छ। यसका साथै जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरुलाई विभिन्न विधिहरु प्रयोग गरी स्थानीय अनुकूलनका उपायहरुको पहिचान तथा प्राथमिकिकरण गरिएको छ। यसरी पहिचान गरिएका जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरुलाई अनुकूलन गर्नको लागि आगामी ५ वर्षको लागि विस्तृत कार्ययोजना तयार गरिएको छ।

यस गाउँपालिकाको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनालाई सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्नको लागी सहजीकरण गर्ने एक्सिस इन्जिनियरिङ्ग एण्ड म्यानेजमेन्ट सर्भिसेज प्रा. लि., नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम र जिल्ला कार्यक्रम टिमका प्रतिनिधिहरु तथा स्थानीय सरोकारवालाहरु, विभिन्न निकायका प्रतिनिधिहरु तथा अन्य संघसंस्थाहरुको प्रत्यक्ष सहभागिताको लागि धन्यवाद दिन चाहन्छु। लापामा बनेका योजनाहरुको पारदर्शिता सहित कार्यान्वयन गर्नको लागि सरोकारवाला निकायहरुसंग समन्वय तथा सहकार्यको लागि पातारासी गाउँपालिका, डिल्लीचौर, जुम्लाको कार्यालय सदा तत्पर रहने छ। यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि सरोकारवाला तथा सम्बन्धित निकायहरुमा सहयोग तथा सहकार्यको अपेक्षा राख्दछु।

धन्यवाद।

बिष्णु प्रसाद धिताल

प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

संक्षेपिकृत शब्दहरु

हे.	हेक्टर
गा.पा.	गाउँपालिका
गै.स.स.	गैर सरकारी संस्था
एल.डि.एम.सि	स्थानीय विपद व्यवस्थापन समिति
एल.डि.सि .आर.पि.	स्थानीय विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना
लापा	स्थानीय अनुकुलन योजना
कि.मि.	किलोमिटर
जि.वि.व्य.स.	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति
जि.स.स.	जिल्ला समन्वय समिति
मि.	मिटर
नापा	राष्ट्रिय अनुकुलन योजना
न.पा.	नगरपालिका
मा.वि.	माध्यमिक विद्यालय
आ.वि.	आधारभुत विद्यालय
आ.व.	आर्थिक वर्ष
अ.गै.स.स.	अर्न्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था
रु.	रुपैयां
सा.व.उ.स.	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह

विषय सूची

संक्षेपिकृत शब्दहरु... क

तालिकाको सुची... ग

चित्रको सुचि... घ

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सारांश... च

परिच्छेद १ : योजनाको औचीत्य तथा मान्यता... 1

१.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सर्न्दभ तथा औचीत्य... 1

१.२ स्थानीय अनूकुलन कार्य योजनाको मान्यता एवं निर्देशक सिद्धान्तहरु... 2

१.३ स्थानीय अनुकूलन योजना र विपद् जोखिम व्यवस्थापन बीच अन्तरसम्बन्ध... 3

परिच्छेद २ : पातारासी गाउँपालिकाको परिचय... 4

२.१ अवस्थिति र भैागोलिक अवस्था... 4

२.२ सामाजिक, आर्थिक तथा मानविय अवस्था... 4

२.२.१ सामाजिक अवस्था... 4

२.२.२ मानवीय अवस्था... 5

२.२.३ आर्थिक क्रियाकलापहरुको अवस्था... 5

२.३ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था (वन, जलस्रोत, जमिन)... 5

२.३.१ वन सम्बन्धि बिवरण... 5

२.३.२ जलश्रोत बिवरण... 7

२.३.३ भू–उपयोग... 7

२.४ भौतिक पुर्वाधारको अवस्था... 9

२.५ गाउँपालिकामा कार्यरत संघसंस्थाहरुको अबस्था तथा उपलब्ध सेवाहरु... 9

२.६ गाउँपालिकाको सुशासनको अवस्था... 10

परिच्छेद ३ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको विधि र प्रकिया... 11

३.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि... 12

३.२ संकटासन्नता, जोखिम विश्लेषण तथा वस्तुगत विवरणको तयारी... 13

३.२.१ प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम... 13

३.२.२ परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो... 26

३.२.३ तापक्रम र बर्षाका तथ्यांकहरुको विश्लेषण ९Climate profile)... 29

३.२.४ सामाजिक स्रोत तथा संकटासन्नता नक्सांकन... 30

३.२.५ जोखिमको रुपरेखा 33
३.२.६ संकटासन्न वर्ग तथा समुदाय पहिचान (differnetial impact) 35
३.२.७ प्रकोपको प्राथमिकिकरण 38
३.२.८ वडाको जोडागत जोखिम स्तरीकरण 39
३.२.९ प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण 42
३.२.१० जीविकोपार्जनका स्रोतहरु माथिको प्रभाव विश्लेषण 44
३.२.११ विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव 45
३.२.१२ पारिस्थितिकीय प्रणालीको संकटासन्नता चित्रण तथा विश्लेषण 48
परिच्छेद ४ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरुको पहिचान 52
४.१ जलवायु परिवर्तन अनूकुलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना 52
४.२ अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्युनीकरणका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण 55
४.३ अनुकूलन कार्ययोजनाको निर्माण 58
परिच्छेद ५ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहिकरण 87
५.१ आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरुमा मूलप्रवाहीकरण 88
५.२ स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण 88
५.३ अनूगमन तथा मुल्याङ्कन योजना 89
परिच्छेद ६ : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यहरुको तर्जुमा र कार्यान्वयन 92
सन्दर्भ सामग्री 93
अनुसुचिहरु 94
अनुसूची १ : स्थानीय बिपद् व्यवस्थापन समिति, पातारासी गाउँपालिका, जुम्ला 94
अनुसूची २ : पातारासी गाउँपालिका, गाउ कार्यपालिका का पदाधिकारीहरुको विवरण 96
अनुसुची ३ : कार्यक्मका तस्वीरहरु 97
अनुसुची ४. कार्यक्रमको उपस्थिति विवरण 101

तालिकाको सुची

तालिका १ : पातारासी गाउँपालिका भित्र संचालनमा रहेका लघु जलबिद्युत तथा बिद्युत उत्पादन केन्द्रहरु 7
तालिका २ : पातारासी गाउँपालिकाको भू उपयोगको विवरण 8
तालिका ३ : सेवा प्रदायक संस्थाहरुको विश्लेषण 9
तालिका ४ : कार्यक्रम अनुसार उपस्थिति विवरण 12

तालिका ५ : पातारासी गाउँपालिकाको प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम 15
तालिका ६ : परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो 27
तालिका ७ : पातारासी गाउँपालिकाको जोखिमको रुपरेखा 33
तालिका ८ : संकटासन्नवर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको पहिचान 36
तालिका ९ : प्रकोपको स्तरिकरण 38
तालिका १० : वडाहरुको जोडागत जोखिम स्तरिकरण 39
तालिका ११ : वडा प्राथमिकिकरण को पुस्ट्याई 40
तालिका १२ : प्रकोपको अवस्था तथा जोखिमहरुको विश्लेषण 42
तालिका १३ : जीविकोपार्जनका स्रोतहरुमा प्रभाव विश्लेषण 44
तालिका १४ : विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव 45
तालिका १५ : वन जङ्गल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण 49
तालिका १६ : कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण 49
तालिका १७ : जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण 50
तालिका १८ : पारिस्थितिकिय प्रणालीहरुको तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण 51
तालिका १९ : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना 52
तालिका २० : अनुकूलन तथा विपद जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरुको प्राथमिकिकरण 55
तालिका २१ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना 59
तालिका २२ : योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नूपर्ने 89
तालिका २३ : अनूगमन तथा मुल्याङ्कन योजना 90

चित्रको सुचि

चित्र १ : जलवायु परिवर्तन र विपद बिच अन्तर सम्बन्ध 3
चित्र २ : पातारासी गाउँपालिकाको वडा सहितको नक्सा 4
चित्र ३ : पातारासी गाउँपालिकाको भूउपयोग नक्सा 8
चित्र ४ : लापा खाकाको समग्र प्रक्रिया 11
चित्र ५ : स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना विधि प्रक्रिया 12
चित्र ६ : प्रकोपको बारम्बारता 26
चित्र ७ : अधिकतम, न्युनतम र औसत तापक्रमको अवस्था 29
चित्र ८ : वार्षिक वर्षा र ऋतुअनुसार वर्षाको विवरण 30
चित्र ९ : पातारासी गाँउपालिकाको विगत २० बर्षको वडागत पहिरोको अवस्था 31
चित्र १० : पातारासी गाउँपालिकामा पहिरोको अवस्था 31
चित्र ११ : पातारासी गाउँपालिकाको पहिरो जोखिम नक्सा 32

चित्र १२ : पातारासी गाउँपालिकाको बाढी जोखिम नक्सा.......... 33
चित्र १३ : वडागत संकटासन्न नक्सा.......... 40
चित्र १४ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहिकरण 87

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सारांश

जलवायु परिवर्तन र यसका प्रतिकुल प्रभावहरु समग्र विश्वकै लागि साझा चुनौतिका रुपमा अगाडि आइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा जुम्ला जिल्लाको पातारासी गाउँपालिकाले पनि यसबाट श्रृजित तथा भविष्यमा श्रृजना हुन सक्ने प्रतिकुल प्रभावहरुसँग अनुकूलित हुने क्षमताको अभिवृद्धि गर्न परीमार्जीत स्थानीय अनुकूलन योजनाको कार्यढाँचा २०७६ ले निर्दिष्ट गरेका विधि, प्रक्रिया र चरणहरुलाई अवलम्वन गरी बहुसरोकारवाला निकायहरु जस्तै गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु, विषयगत शाखा प्रमुख, स्थानीय गैरसरकारी संघ संस्थाहरुका प्रतिनिधि, जलवायु परिवर्तन क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु, महिला तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सक्रिय सहभागीतामा वडा स्तरवाट पहिचान भएको प्रकोप तथा अनुकूलनका प्रयासहरुलाई समेत समावेश गरी आ.व २०७९/८० देखि ०८३/८४ सम्मका लागि ५ बर्षे स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरेको छ। यस कार्ययोजनाको सारांश तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

शिर्षक	विवरण			
गाउँपालिकाको सिमाना	**पूर्वः** डोल्पा जिल्लाको मुड्केचुला गाउँपालिका **पश्चिमः** चन्दननाथ नगरपालिका र कनकासुन्दरी गाउँपालिका जुम्ला **उत्तरः** मुगु जिल्ला **दक्षिणः** गुठिचौर गाउँपालिका जुम्ला			
भौगोलिक अवस्थिति	२९ डिग्री १३ मिनेट४५ सेकेण्ड देखि २९ डिग्रि ३० मिनेट २५ सेकेण्ड उत्तरी आक्षांस र ८२ डिग्री ०९ मिनेट ५५ सेकेण्ड देखि ८२ डिग्री ३५ मिनेट ३० सेकेण्ड पूर्वी देशान्तर			
क्षेत्रफल	८१४.०७ वर्ग किलोमिटर			
जनसंख्या	महिला	पुरुष	जम्मा	जम्मा घरधुरी
	८,२८६	८,८४९	१७,१३५	३,१७४
	श्रोतः केन्द्रिय तथ्याङ्क विभाग तथा घरपरिवार सर्भेक्षण २०७५			
जातजाती	क्षेत्री, दलित र जनजातिहरु			
प्रमुख पेशा तथा जीविकोपार्जनका आधार	कृषि, पशुपालन, मजदुरी र अन्य रोजगारी			
हावापानी	उच्च पर्वतिय चिसो हावापानी			
मुख्य प्रकोप तथा विपद्हरु	असिना, बाढि, कृषिमा रोग, वन्यजन्तु आतंक, चटयाङ्ग, आगलागि, पशुरोग, हिमपात, खडेरी, पहिरो, मानवरोग र हावाहुरी			
संकटासन्न वडाहरु	**उच्च जोखिमका वडा हरु**	**मध्यम जोखिमका वडाहरु**	**न्युन जोखिमका वडा**	
	क्रमस पहिलो वडा नं. १ दोश्रो वडा नं. २ तेश्रो वडा नं. ३ चौथोमा वडा नं. ७	वडा नं. ५ वडा नं. ६	वडा नं. ४	
योजनाको परिकल्पना	गाउँपालिकाको संकटासन्न तथा जोखिमका समुदायको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि भै प्रकोप/विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको नकरात्मक असर न्यून भएको हुनेछ।			

आशातित उपलब्धी	विपद तथा जलवायु परिवर्तनलाई विकासका क्रियाकलापहरुमा मुलप्रवाहीकरण गरी विपद न्युनीकरण र जलवायु परिवर्तन सँग अनुकुलीत हुदै तनाव रहीत एक उत्थानशिल गाउँपालिकाको रुपमा परिचित हुने आशा राखिएको छ।
अनुमानीत जम्मा बजेट	३२,५०,४५,०००/-
मुख्य भूमिका/ सहयोग गर्न सक्ने निकायहरु	गाउँपालिका, वडा कार्यालय, जि.स.स, पशुपंक्षि विकास शाखा, स्वास्थ्य चौकी, विषयगत कृषि शाखा, कृषक समुह, सामुदायिक वन उपभोक्ता समुह, सहकारी संस्था, प्रहरी चौकी, नेपाली सेना, ससशत्र प्रहरी बल, बजार व्यवस्थापन समिति, जिल्ला उद्योग वाणिज्य संघ, गैर सरकारी संस्थाहरु, सिंचाई डिभिजन कार्यालय, डिभिजन वन कार्यालय, बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु, सहकारी संस्थाहरु, युवा क्लबहरु, महिला समुह, आमासमुह, खानेपानी कार्यालय
क्षमता विकास	गाउँपालिका, वडा कार्यालय र बस्ती अथवा तीन वटै तहका कार्यान्वयन कर्ता, व्यवस्थापक, अनुगमन कर्ता समेत स्थानीय तहमा विषयगत क्षेत्रको जनशक्ति विकास कार्य गरिने
लैंगिक तथा सामाजिक समाबेशकिरण	प्राकृतिक तथा मानव सिर्जित विपद्ले गर्दा मानविय तथा पारिस्थितिकीय प्रणालीमा देखिएको नकारात्मक असरहरुलाई सम्बोधन गर्नको लागि तर्जुमा गरिएको अनुकूलन क्रियाकलापहरुमा गर्भवती महिला, २ वर्षमुनीको बालवालिका, विपन्न वर्ग, दलित, महिला, तथा पछाडि पारिएका वर्गहरुको पहुंच तथा नियन्त्रणको अवस्था सुनिश्चित्ता गरिएको
योजनाको समायोजन	तयार गरिएको स्थानीय अनुकूलन योजनालाई दिगो र संस्थागत रुपमा कार्यान्वयन गर्नको लागि गाउँपालिका स्तरमा तयार हुँदै गएको आवधिक योजनामा र आगामी वर्ष देखि राष्ट्रिय योजना तर्जुमा प्रक्रिया अनुसार समायोजन गरिने छ र अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी निकायको वार्षिक योजनामा समेत समाबेश गराउनको लागि पैरवी गरिनेछ
कार्यान्वयन	गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयको नेतृत्वमा विषयगत कार्यालय र स्थानीय सेवाप्रदायक संघसंस्थाको सहकार्यमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने
अनुगमन तथा मुल्याङ्कन	कार्यक्रमको अनुगमन तथा मुल्यांकन जिल्ला तह, पालीका, वडा कार्यालय र समुदाय तहबाट गरिने

यस पातारासी गाउँपालिकामा विभिन्न प्रकारका प्रकोप तथा विपद्का कारणले देखा परेका असरहरु, प्रभावहरु तथा जोखिमहरुको पहिचान गरी गाउँपालिका स्तरिय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरीएको छ। माथि उल्लेखित विवरणहरु यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका आधारहरु हुन्। यस कार्ययोजनाको सफल कार्यान्वयन र दिगो प्रभावका लागि सबै सरोकारवालाहरुको भुमिकामा विशेष जोड दिइएको छ र यसको कार्यान्वयन गरे पश्चात यहाँका बासिन्दाहरु विशेषतया लक्षित वर्ग, महिला, बालबालिका, वृद्ध, अपाङ्ग, आदिवासी, जनजातीका साथै जोखिमपूर्ण क्षेत्र र सबै वर्गका बासिन्दाहरुको अनुकूलन क्षमता वृद्धि हुन गई भविष्यमा सबै प्रकारका प्रकोप तथा विपदको न्युन असर/न्युन प्रभाव देखिनेछ भनी अनुमान गरिएको छ।

परिच्छेद १ : योजनाको औचीत्य तथा मान्यता

१.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सन्दर्भ तथा औचीत्य

जलवायु परिवर्तन नियमित प्राकृतिक प्रक्रिया हो यद्यपि मानव जन्य क्रियाकलापहरु वन विनाश, बढ्दो औद्योगिकीकरण, यातायात क्षेत्रमा पारम्परिक खनिज इन्धनको व्यापक प्रयोग र अव्यवस्थित शहरीकरणले हरितगृह ग्याँसको चिन्ताजनक उर्त्सजनबाट जलवायु परिवर्तनमा तिव्रता आएको छ । जलवायु परिवर्तनको कारकको रुपमा मानिएको हरितगृह ग्याँसको उत्सर्जनमा नगण्य भूमिका हुँदा हुँदै पनि जर्मनवाच द्वारा प्रकाशित 'ग्लोकल क्लाइमेट रिस्क इन्डेक्स-२०२१ को १६ संस्करणका अनुसार सन् २०००-२०१९ को अवधिमा जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित प्रमुख दस देशको सूचीमा नेपाल दशौं नम्बरमा परेको छ । ११ हजार भन्दा बढी त्यस्ता घटनाहरुको कारण ४,७५,००० भन्दा बढी व्यक्तिले जीवन गुमाए र विश्व अर्थतन्त्रले २.६६ ट्रिलियन अमेरिकी डलरको नोक्सानी बेर्होनुपऱ्यो ।

जलवायु परिवर्तनले गर्दा तापक्रममा वृद्धि हुने, वर्षामा परिवर्तन हुने र समग्र पृथ्वीको प्राकृतिक सन्तुलनमा फरक पर्न थालेको महशुस हुन थालेको छ । हिमालका हिँउ पग्लने, हिमतालहरू फुट्ने, अनियमित तथा अधिक वर्षा हुने, समुन्द्री सतह बढ्ने, बाढी, पहिरोको जोखिम तथा आवृत्ति बढ्ने, खडेरी लम्बिने तथा कृषि उत्पादनमा ह्रास आउने जस्ता समस्याहरू विकाराल रुपमा देखिदैं आएका छन् । जिविकोपार्जनका लागि प्राकृतिक स्रोतहरु र वर्षातको पानीमा अधिक निर्भर रहने हाम्रो देशमा यसको असर र पार्न सक्ने प्रभावहरु आउने दिनमा अझै बढ्ने देखिन्छ । नेपाल विश्वका १९८ मलुक मध्ये एक भू-कम्पीय जोखिमको हिसाबले ११ औं (यु.एन. वि.सि.पि.आर. २००४), पानीजन्य प्रकोपबाट हुने क्षतिका हिसाबले ३० औं (मानव विकास प्रतिवेदन २००९) स्थानमा रहेको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण जीविकोपार्जन, प्राकृतिक स्रोत, कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, जलस्रोत तथा ऊर्जा, वन तथा जैविक विविधता, मानव स्वास्थ्य, ग्रामीण बसोवास तथा भौतिक पूर्वाधारमा धेरै नकारात्मक असर परेको विवरण राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा) २०६७ ले जनाएको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण सामाजिक, आर्थिक, पर्यावरणीय र विकासका संरचनाहरूमा नकारात्मक असर पुगेको कुरा विभिन्न तथ्याङ्क र प्रमाणहरूले पुष्टि गरेका छन् भने यसको असरबाट गरिब, विपन्न, महिला, बालवालिका, वृद्धवृद्धाहरु, साधन स्रोतमा कम पहुँच भएका घरधुरी साथै प्राकृतिक स्रोतमा आश्रित समुदायहरु बढी प्रभावित हुन्छन् भन्ने तथ्य समेत विभिन्न अध्ययनहरुले प्रष्ट पारिसकेका छन् ।

यसै सन्दर्भमा जलवायु परिवर्तनको कारणबाट श्रृजित समस्याहरुको सामना गर्न नेपाल सरकारले जलवायु परिवर्तन राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (NAPA) २०६७, जलवायु परिवर्तन नीति २०६७ र स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना (National Framework on LAPA) २०६७ का साथसाथै विभिन्न स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाहरु (LAPA) समेत तयार गरी सफलतापूर्वक कार्यान्वयन गरिदै आएका छन् । सँगसँगै जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धि आवश्यकताहरू पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्ने र सोही आधारमा मध्यकालीन (सन् २०३० सम्म) र दिर्घकालीन (सन् २०५० सम्म) समयका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयको समन्वयमा राष्ट्रिय अनुकूलन योजना (National Adaptation Plan-NAP) न्याप तयारीको प्रक्रियामा रहेको छ । विगतका अनुभव, अन्तराष्ट्रिय सन्दर्भ र नेपालमा भएको राज्य पूर्नसंरचना अनुकूल हुने गरी नेपाल सरकारले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र जलवायु नीति २०७६, जारी गरिसकेको छ भने स्थानीय स्तरमा विकास निर्माणको समग्र प्रक्रियामा जलवायु अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गर्नुपर्दछ भन्ने सैद्धान्तिक अवधारणामा आधारित रही परीमार्जीत स्थानीय अनुकूलन योजनाको राष्ट्रिय संरचना (Revised LAPA Framework) २०७६ पारीत भैसकेको छ । यो परिमार्जित खाकाले स्थानीय सरकारहरूलाई स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तनका असरहरु व्यवस्थापन गर्न र दीर्घकालिन जलवायुमैत्री विकासका योजनाहरु पहिचान तथा कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्नेछ । यसले स्थानीय स्तरमा विभिन्न सरोकारवालाहरु बीच नियमित सहकार्य तथा सम्वाद मार्फत् स्थानीय क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनमा सहमति निर्माण गरी जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र दिगो विकाससँग सम्बन्धित अन्तरराष्ट्रिय प्रतिवद्धताहरुको कार्यान्वयन गर्न समेत मद्दत गर्नेछ ।

जलवायु परिवर्तनको प्रकोपको असर तथा विपदबाट विपन्न, महिला तथा बालबालिका, वृद्धवृद्धा तथा फरक क्षमता भएका समुदायहरु बढी प्रभावित हुने विभिन्न अध्ययनहरुले देखाएको छ । जलवायु परिवर्तनको कारण हिमपात, असिना, बाढी, पहिरो, खडेरी, आगलागि, हावाहुरी, मानव रोगको चट्याङ, कृषिमा रोगकिरा र पशुमा रोग जस्ता

प्रकोपहरुले स्थानीय स्तरमा प्रत्यक्ष रुपमा असर परेको महसुस गरेको पाईएको छ । सन् २०२१ मा वन तथा वातावरण मन्त्रालय तयार गरेको संकटासन्नता तथा जोखिम विशलेषण (VRA) अध्ययनले नेपालको समग्र संकटासन्न विशलेषण अनुसार जुम्ला जिल्ला मध्यम जोखिमा रहेको देखाएको छ। यसै सन्दर्भमा स्थानीय समुदायको जलवायु परिवर्तनले विभिन्न क्षेत्रमा पारेको असरहरुसंग सामना गर्न सक्ने क्षमताको अभिवृद्धि गर्न स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने उद्देश्यका साथ जुम्ला जिल्लाको पातारासी गाउँपालिकाको संकटासन्नता, सम्मुखता र अनुकूलन क्षमताको विश्लेषणको आधारमा जोखिम मुल्याँकन तयार पारिएको, संकटासन्न नक्शामा आधारित भई स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचनाले निर्दिष्ट गरेका विधि, प्रक्रिया र चरणहरुलाई अवलम्वन गरी बहुसरोकारवाला निकायहरु नगरपालिका, जनप्रतिनिधिहरु, विषयगत शाखा प्रमुख, स्थानीय गैरसरकारी संघसंस्थाहरुको प्रतिनिधि, जलवायु परिवर्तन क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरु, महिला तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सक्रिय सहभागीतामा वडा स्तरबाट पहिचान भएको प्रकोप तथा अनुकूलनका प्रयासहरुलाई समेत समावेश गरी यो स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ। यो कार्ययोजना आषाढ ७, २०७९ देखि आषाढ १७, २०७९ सम्म पातारासी गाउँपालिकाको विभिन्न तहमा संचालित अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा विधि तथा गोष्ठीबाट तयार गरिएको हो।

१.२ स्थानीय अनूकुलन कार्य योजनाको मान्यता एवं निर्देशक सिद्धान्तहरु

स्थानीय अनुकूलन योजनाको लक्ष्य तथा मान्यता

स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजनाका निर्दिष्ट सिद्धान्तहरु (समावेशी, उर्ध्वगामी, लचिलो, तत्परता) लाई आधार विन्दु मानिने छ । पातारासी गाउँपालिकामा निर्मित स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजनाले गाउँपालिका अन्तर्गत पर्ने सम्पुर्ण वडाहरु, वस्ती र टोलमा तथा समुदायको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्दि भई जिविकोपार्जनमा सुधार ल्याएको हुनेछ । यस योजनाका औचित्यहरु निम्नानुसार रहेका छन्:

- अति जलवायु सङ्कटासन्न वडा, टोल, वस्ती तथा समुदाय र तिनका अनुकूलन चुनौती तथा अवसर लगायतका कार्य पहिचान गर्न,
- स्थानीय समुदायले आफ्ना आवश्यकताबारे आफैंले निर्णय गर्न सहज तरिका प्रयोग गर्न सक्ने गरी अनुकूलन कार्यहरूको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्न,
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्न र स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन बमोजिम सो कार्ययोजनालाई स्थानीय तथा राष्ट्रिय स्तरका योजनामा समेत समायोजन गर्न,
- सेवा प्रदायक निकायले समयमै प्रभावकारी ढंङ्गले स्रोत परिचालन गरी अनुकूलन कार्य क्रमबद्ध रूपमा अपनाउन/कार्यान्वयन गर्न,
- कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्दै कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्न,
- स्थानीय तथा राष्ट्रिय योजनालाई लागतको आधारमा अनुकूलनका प्रभावकारी विकल्प पहिचान गर्न ।

<u>मान्यता:</u>

- स्थानीय जलवायु अनुकूलन कार्ययोजना स्थान बिशेष अनुसार फरक फरक हुन्छ ।
- स्थानीय समुदाय तथा सरोकारवालाहरुको सहभागितामा लक्षित क्षेत्र, वर्ग तथा समुदायको पहिचान गरी जलवायु परिवर्तनको असरसँग सामना गर्न अनुकूलनका उपायहरुको प्राथमिकिकरण गरी स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ ।
- गाउँपालिका स्तरीय अनुकूलन योजनाले लक्षित क्षेत्र, वर्ग तथा समुदायलाई समेटी जोखिम क्षेत्रको पहिचान गरी कार्यक्रमहरुको तय गरेको हुँदा यो कार्ययोजना प्रभावकारी रुपले सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।
- स्थानीय निकायमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि भएको हुँदा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागी अनुकूल वातावरणको श्रृजना हुनेछ ।

- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गर्दा गाउँपालिकामा रहेको सम्पुर्ण सरोकारवालाहरुलाई समावेश गरिएकाले योजनालाई प्राथमिकताका साथ कार्य गर्न उपयुक्त वातावरण श्रृजना हुनेछ ।
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचनाको निर्देशित सिद्धान्त उर्ध्वगामी, समाबेशि, तत्परता र लचिलोमा आधारित भई स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गरिएको छ।
- राष्ट्रिय अनुकूलन योजनाले पहिचान गरेका क्षेत्रमा आधारित भई जलवायु परिवर्तनले असर गर्ने सबै विषयगत क्षेत्र समेटि बिभिन्न सरकोकारवाला निकायहरुको सहभागितामा योजना तयार गरिएको छ।
- स्थानीय अनुकूलन योजना तयार गर्दा स्थानीय विपद व्यवस्थापनका पक्षहरुलाई पनि विशेष ध्यान दिईएको छ ।

१.३ स्थानीय अनुकूलन योजना र विपद् जोखिम व्यवस्थापन बीच अन्तरसम्बन्ध

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयले स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना तयार गरी लागु गरेको छ भने स्थानीय विपद व्यवस्थापन योजना तयारीको लागि संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास मंन्त्रालयवाट मार्गदर्शन तयार गरी लागु गरिएको छ । दुवै दस्तावेजको लागि छुट्टाछुट्टै मन्त्रालयबाट मार्गदर्शन लागु गरिएको भएतापनि यसको उद्देश्य, आशय, योजना तर्जुमा, प्रक्रिया र विधिमा खासै भिन्नता देखिदैंन । दुबै योजनाको मुख्य उद्देश्य नेपालले भोगीरहनु पर्ने र दोहोरीरहने बाढी, पहिरो, माहामारी, आगलागी, हिमपात, शीतलहर जस्ता विनासकारी समस्या तथा जोखिमहरुसँग जुध्न उत्थानसिल समुदायको निर्माण गर्नु रहेको छ । स्थानीय अनुकूलन योजनाले जलवायु परिवतर्नवाट सिर्जित जलवायुजन्य प्रकोपहरुमा केन्द्रित भई संकटासन्न समुदायको अनुकूलित क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ योजना तयार गरेको र स्थानीय विपद व्यवस्थापन योजनाले जलवायुजन्य तथा अन्य प्रकोपहरुलाई समेटी विपद व्यवस्थापनका पक्षलाई केन्द्रित गरी योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने भएकाले स्थानीय अनुकूलन योजना र स्थानीय विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना समायोजन गर्नु पर्ने आवश्यक देखिएकोले विपद व्यवस्थापन योजनामा समावेश भएगरेका विपद व्यवस्थापन सम्वन्धि योजनाहरु पनि स्थानीय अनुकूलन योजनामा समावेश गरी कार्यान्वय गर्दा अझ बढी प्रभावकारी हुने देखिएकोले यस योजनामा दुवै योजनाका समान रहेका पक्षहरुलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

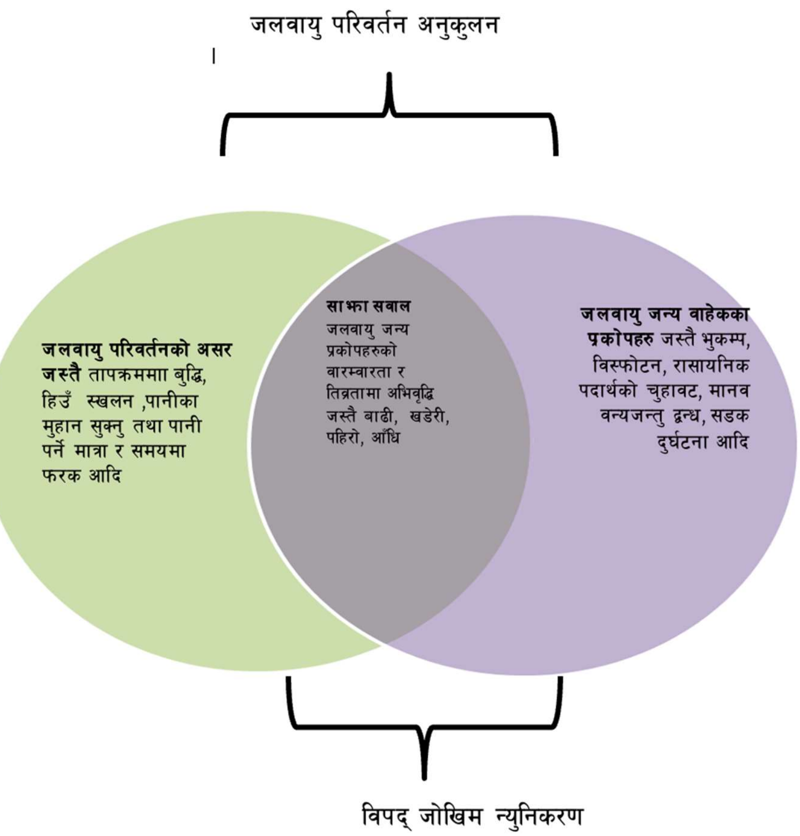

चित्र १ : जलवायु परिवर्तन र विपद बिच अन्तर सम्बन्ध

परिच्छेद २ : पातारासी गाउँपालिकाको परिचय

२.१ अवस्थिति र भैागोलिक अवस्था

कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतको जुम्ला जिल्लाका ८ वटा स्थानीय तहहरु मध्ये पातारासी गाउँपालिका जिल्ला सदरमुकाम खलंगा देखि पूर्वी क्षेत्रमा अवस्थित छ । राज्य पुनसंरचना गर्दा साविकका डिल्लीचौर, पटमारा, छुमचौर र पातारासी गाविसहरुलाई समावेश गरि पातारासी गाउँपालिका गठन गरिएको छ । हाल यस गाउँपालिका ७ वटा वडामा विभाजित रहेको छ । यस गाउँपालिकामा अवस्थित उच्च तथा पर्यटकिय सम्भावना रहेको पातारासी हिमालको नामबाट यस गाउँपालिकाको नाम पातारासी नामाकरण गरिएको हो । पातारासी गाउँपालिका ८१४.०७ वर्ग किलोमीटर भूगोलमा फैलिएको छ । समुन्द्रि सतह देखि करिव २,३६१ मिटर देखि ६,५१२ मिटर सममको उचाइमा रहेको यस गाउँपालिका २९ डिग्री १३ मिनेट ४५ सेकेण्ड देखि २९ डिग्रि ३० मिनेट २५ सेकेण्ड उत्तरी आक्षांस र ८२ डिग्री ०९ मिनेट ५५ सेकेण्ड देखि ८२ डिग्री ३५ मिनेट ३० सेकेण्ड पूर्वी देशान्तर सम्म फैलिएको छ । यस गाउँपालिकाको सीमाना पूर्वमा डोल्पा जिल्लाको मुडकेचुला गाउँपालिका, उत्तरमा मुगु जिल्ला, दक्षिणमा गुठिचौर गाउँपालिका, जुम्ला र पश्चिममा चन्दननाथ नगरपालिका र कनकासुन्दरी गाउँपालिका जुम्ला रहेको छ ।

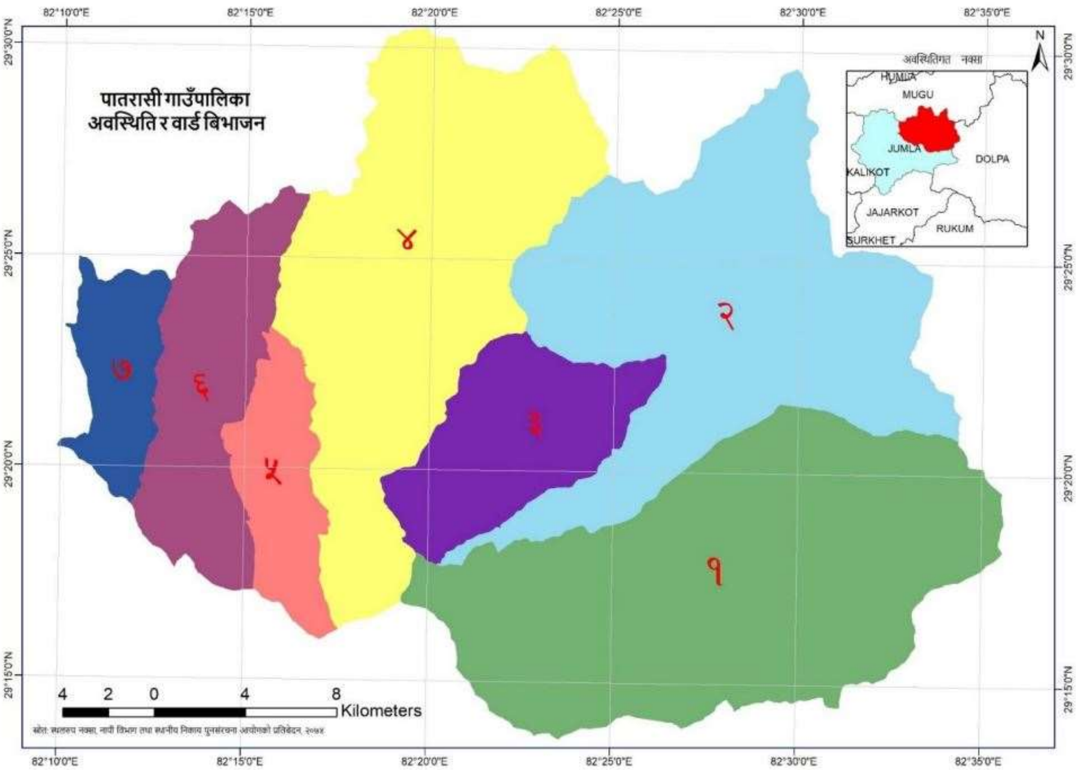

चित्र २ : पातारासी गाउँपालिकाको वडा सहितको नक्सा

उच्च पर्वतिय चिसो हावापानी पाईने यस गाउँपालिकाको जुवा नदिको किनाराको क्षेत्रमा सामान्य गर्मि हुने गर्दछ भने माथिल्नो बस्तिमा जाडो हुने साथै मौसम अनुसार हावाहुरी चल्ने र हिउ, तुषारो पर्ने गर्दछ। यस गाउँपालिकाको मध्य भागमा जवानदी बगने गरेको र अन्य ससाना खोला, जलाधार साथै जलश्रोत एवं प्रयाप्त वन सम्पदा रहेको छ। समुदाय तथा वस्तीहरुको माथिल्नो भागमा वनक्षेत्र, भेडाबाखा चरणको लागि पाटन, खर्क र चारैतिरवाट पहाड, हिमाल रहेको छ ।

२.२ सामाजिक, आर्थिक तथा मानविय अवस्था

२.२.१ सामाजिक अवस्था

यस पातारासी गाउँपालिका जातिय जनसंख्याको हिसावले क्रमस पहाडी ब्राहमण, क्षेत्री, आदिवासी जनजाति र पहाडी दलितको बस्ती रहेको छ । केन्द्रिय तथ्याङक विभागको राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक नतिजा अनुसार कुल घरधुरी ३१९१ रहेको यस गाउँपालिकामा कुल जनसंख्या १६८८१ मध्ये ८५३२ महिला र ८३४९ पुरुष रहेका छन । केन्द्रिय तथ्याङक विभागको घरधुरी सर्भेक्षण २०७५ अनुसार यस गाउँपालिकामा २७४६ घरधुरी (८६.५२ प्रतिशत) पहाडि ब्राहमण, क्षेत्री, ८१ घरधुरी (२.५५ प्रतिशत) आदिवासी तथा जनजाति २७६ घरधुरी (८.७० प्रतिशत) पहाडि दलित र ७३ घरधुरी (२.३० प्रतिशत) अन्य जातिहरु रहेका छन । यहाँ नेपाली खस भाषी र हिन्दू धर्म मान्ने मानिसहरु अत्यधिक रहेतापनी बौद्ध धर्मावलम्बि पनी छन् । विजया दशमी, तिहार, जेष्ठ पुर्णिमा, हरितालिका तिज, माघे संक्रान्ति, होली, चैते दशै, साउने संक्रान्ति, साउने पुर्णिमा, भदौ पुर्णिमा, बुद्ध जयन्ती महत्वपूर्ण चाडपर्वहरु हुन् ।

२.२.२ मानवीय अवस्था

यस गाउँपालिकामा मूख्य पेशा कृषि, पशुपालन र वैदेशिक रोजगार रहेतापनी हाल नेपाल सरकारका विभिन्न नीकायहरुमा सरकारी तथा गैह्सरकारी जागिर खानेको संख्यामा अधिकतम बृद्दि हुन थालेको पाईन्छ साथै वहुसंख्यक मानिसको मानवीय अवस्था कमजोर रहेको छ । ६५.६५ प्रतिशत साक्षर रहेको यस गाउँपालिकामा स्नातकोत्तर गनेहरुको संख्या जम्मा १८ जना रहेको छ । ४ वटा स्वास्थ्य चौकी रहेको र जसमा ३० जना स्वास्थ्यकर्मीहरुले सेवा प्रदान गर्दै आईरहेकाछन । मानवीय विकासका निकै सम्भावनाहरु भएतापनि गरिवी, अशिक्षा, अज्ञानता, कमजोर तथा भिरालो भुबनावट रहेको र प्रविधिमा पहंचुको कमी, श्रोत साधनको वैज्ञानिक परिचालन नहुंदा, भौगोलिक दुर्गमता, कमजोर शासन र सार्वजनिक सेवाका जस्ता कारणले यहांका वहुसंख्यक जनताको जीवन जोखिममा छ ।

२.२.३ आर्थिक क्रियाकलापहरुको अवस्था

यस गाउँपालिकाको मुख्य पेशाको रुपमा कृषि पेशा भएतापनि जीवन निर्वाहमुखी छ। यहाका अधिकांश समुदायहरुमा धान, मकै, गहुँ, जौ, फफर, आलु जस्ता खाद्यान्न वालीका साथै यस गाउँपालिकाको वडा नं. ४, ५, ६ र ७ मा न्युन मात्रामा जिविकोपार्जनका लागि छिटफुट तरकारी खेतीको सुरुवात गरेको पाईन्छ। अधिकाँश समुदायहरुमा स्याउ र ओखर खेति तर्फ थप आकर्षित भएको पाईन्छ ।

२.३ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था (वन, जलस्रोत, जमिन)

२.३.१ वन सम्बन्धि बिवरण

जैविक विविधताले भरिपुर्ण यस पातारासी गाउँपालिकामा लोपोन्मुख वनस्पतिहरुमा जटामसी, कुट्की, बोभ्फो, सतुवा, पदमचाल, पाँचऔले, सेतोचिनी, पाखनवेद, अतिस, सुगन्धवाल, वनलसुन, गुच्ची च्याउ, चिराईतो, लौठसल्ला, धुपजरी, कटुके, बिषजरा, धुपी, हात्तीजरा, भुल्ने, लसुन, यार्सागुम्वा, खिरङ्गलो, घुच्ची, चोत्रो, ढटेलो, निनयजरी, वायोजरी, सिलाजु, कालादाग, स्याउ, ओखर पाईन्छनभने वन्यजन्तु तथा चराचुरुङ्गिहरुमा डाँफे, कालिज, चिल, गिद्द, काग, बाँज, च्याखुरा, ढुकुर, भ्याकुर, परेवा, भगेरा, काँडेभ्याकुर, नावोटोटो, कस्तुरी, थार, वनेल, भालु, भ्फारल, घोरल, गुना, बादर, स्याल, फ्याउरो, रेडपान्डा, रतुवा, च्यार, फग्राम, लरुवो, नाउर ईत्यादी पाईन्छन । यस गाउँपालिकाको पहाडको माथिल्लो भागहरुको अधिकांश स्थानहरमा खर्कहरु रहेका छनभने गाउँपालिकाको पूर्वतर्फ पातारासी हिमाल रहेको छ । यस गाउँपालिकाको अधिकांश क्षेत्रमा खनिजको रुपमा चुनढुङ्गा, स्लेट खानी, कोइला, तामा, फलाम, ग्यास हुन सक्ने संभावना रहेको खानी तथा भुगर्भ विभागको अनुमान रहेको स्थानीयको भनाई छ । यस क्षेत्रमा हाब्रे जस्तो लोपउन्मुख स्तनधारी जनावर पनि पाईने भएकोले जैविक विविधताको हिसाबले धनी र महत्वपूर्ण छ ।

मुख्य वनस्पतिहरु
विष (*Aconitum ferox) (Aconitum laciniatum) (Aconitum spicatum)*, बोजो (*Acorus calamus)* केतुकि *(Agave cantula)*, जिम्बु *(Allium hypsistum)*, कुरिलो *(Asparagus racemosus)*, *ठुलो औषधी (Astilbe rivularis)*, *कोईरालो (Bauhinia purpurea)*, पाखनवेद *(Bergenia ciliate)*, भाङ्गो ***(**Cannabis sativa)*, आकाशबेली *(Cuscuta reflexa)*, हातेजडी *(Dactylorhiza hatagirea)*, लोक्ता *(Daphne bholua)*, निगालो *(Drepanostachyum falcatum)*, पन्युच्याउ *(Ganoderma lucidum)*, अल्लो *(Girardinia diversifolia)*, ठोट्ने *(Koenigia mollis)*, गुच्चीच्याउ *(Morchella esculenta)*,

भुत्ले/जटामसी *(Nardostachys jatamansi)*, सतुवा *(Paris polyphylla)*, कुट्की *(Picrorhiza scrophulariiflora)*, पिप्ला *(Piper longum)*, खिरौंला *(Polygonatum cirrhifolium)/(P. verticillatum)*, पदमचाल *(Rheum austral)/(R. moorcroftianum)*, गुर्जो *(Tinospora sinensis)*, टिम्बुर *(Zanthoxylum armatum)* (Baral 2014, Baral et al., 2014).

मुख्य जङ्गली चराचुरुङ्गी
हिमाली हिउँकुखुरा *(Tetraogallus himalayensis)*, लरवान *(Lerwa lerwa)*, च्याखुरा *(Alectoris chukar)*, कालो तित्रा *(Francolinus francolinus)*, पिउरा *(Arborophila torqueola)*, लाल कण्ठे पिउरा *(Arborophila rufogularis)*, चिलिमे *(Ithaginis cruentus)*, मुनाल *(Tragopan satyra)*, फोकास *(Pucrasia macrolopha)*, डाँफे *(Lophophorus impejanus)*, लुईचे *(Gallus gallus)*, कालिज *(Lophura leucomelanos)*, चीर *(Catreus wallichii)*, बौँडाइ *(Falco tinnunculus)*, कालो चील *(Milvus migrans)*, हाडफोर *(Gypaetus barbatus)*, हिमाली गिद्द *(Gyps himalayensis)*, काकाकुल *(Spilornis cheela)*, तामे ढुकुर *(Streptopelia orientalis)*, न्याउली *(Megalaima virens)*, कुथुर्के *(Megalaima asiatica)*, ठूलो डुन्डुल *(Glaucidium cuculoides)*, सेतोकण्ठे माटीकोरे *(Halcyon smyrnensis)*, सानो माटीकोरे *(Alcedo atthis)*, ध्वासे चिबे *(Dicrurus leucophaeus)*, भद्राई *(Lanius schach)*, हरियो चिचिल्कोटे *(Parus monticolus)*, गेरुकटी गौँथली *(Cecropis daurica)*, जुरेली *(Pycnonotus cafer)*, बाखे जुरेली *(Hypsipetes leucocephalus)*, काँकिर *(Zosterops palpebrosus)*, डाङ्गे रुपी *(Acridotheres tristis)*, कल्चौँडे *(Myophonus caeruleus)*, धोबिनी रबिन *(Copsychus saularis)*, थोप्ले खोलेधोबिनी *(Enicurus maculatus)*, भ्तेकभ्तेक भ्याप्सी *(Saxicola torquatus)*, काले भ्याप्सी *(Saxicola caprata)*, हिमाली भ्याप्सी *(Saxicola ferreus)*, सानो हजारा चाँचर *(Monticola cinclorhynchus)*, घर भँगेरा *(Passer domesticus)*, फुस्रो टिकटिके *(Motacilla cinerea)*, खोले टिकटिके *(Motacilla maderaspatensis)*, कटुसटाउके मुरलीचरा *(Merops leschenaulti)* (Baral 2014, Baral et al., 2014).

मुख्य स्तनधारी जनवार
हिमाली कालो भालु (*Ursus thibetanus*), हाब्रे *(Ailurus fulgens)*, लङगुर (*Semnopithecus schistaceus*), कस्तुरी (*Moschus spp.*), रतुवा (*Muntiacus vaginalis)*, घोरल (*Naemorhedus goral)*, झारल (*Hemitragus jemlahicus*), थार *(Capricornis thar)* (Baral 2014, Baral et al., 2014).

२.३.२ जलश्रोत बिवरण

उच्च पर्वतिय चिसो हावापानी पाईने यस गाउँपालिकामा प्रयाप्त नदि, खोलानाला भएको र बाह्रैमहिना पानी बगिरहने गर्दछ । प्रयाप्त प्राकृतिक श्रोत तथा साधनले भरिपूर्ण यस गाउँपालिकाको अधिकांश बस्ती जुवा नदि को दुवैतर्फ रहेको समथर फाँटमा रहेको पाईन्छ । सिचाईको मुख्य श्रोतको रुपमा रहेको जुवा नदि लगायत सहायक खोला तथा नदिहरु यहाका मूख्य पानीका श्रोतहरु हुन । मूख्य पानीको श्रोतहरु भएका जुवा नदि, हुरी माहेरी गाड, घट्टेखोला, गाईवार खोला, झरमेला खोला, हुरी गाड, महादेव खोला, सान्टार खोला, रिसिङ्गा खोला, पानीमूल खोला, बाग्रेखोला, लुपाखोला, सेरीखोला, लस्केनीखोला, घद्रेखोला, घोडासिन खोला, रिनीगाउ खोला, च्यूरीखोला, वाङ्गतुली खोला, पटमारा खोला, खोरीखोला, दारखोला, पोरीगाडा खोला, चिउगाडा खोला जस्ता जलसम्पदाहरु रहेका छन ।

तालिका १ : पातारासी गाउँपालिका भित्र संचालनमा रहेका लघु जलबिद्युत तथा बिद्युत उत्पादन केन्द्रहरु

क.स.	बिद्युत उत्पादन आयोजना को नाम	अवस्थिति	उत्पादन क्षमता
१	त्रिवेणी लघु जलविद्युत आयोजना	पतारासी १	४५ किलोवाट
२	त्रिवेणी लघु जल विद्युत आयोजना	पातारासी २, पैरे	४५ किलोवाट
३	छुटिगाड जलविद्युत आयोजना	पातारासी २, तल्फी	२२ किलोवाट
४	हुरीगाड लघु जलविद्युत आयोजना	पातारासी ३	२० किलोवाट
५	सौर्य उर्जा	पातारासी ३	२० किलोवाट
६	बियूरेनी लघु जलविद्युत आयोजना	पातारासी ४, लाम्री	८ किलोवाट
७	धानचौर चुनखानी पानीमूल लघु जलविद्युत आयोजना	पातारासी ४ लुम	३० किलोवाट
८	सूर्यज्योति वाटर ट्वाईन	पातारासी ५, माथिल्नो लोर्पा	१२ किलोवाट
९	गुफा वाटर ट्वाईन	पातारासी ५, तल्नो लोर्फा	१० किलोवाट
१०	लम्केनी वाटर ट्वाईन	पातारासी ५, लासी	५ किलोवाट
११	नौमुडे साना जलविद्युत आयोजना	पातारासी ६	१२ किलोवाट
१२	घट्टेखोला साना जलविद्युत आयोजना	पातारासी ६	१० किलोवाट
१३	जुवानदि साना जलविद्युत आयोजना	पातारासी ६	१० किलोवाट

२.३.३ भू–उपयोग

यस गाउँपालिकाको भू उपयोगको अवस्था हेर्दा अधिकांस भू भाग घाँसे मैदान (३३.१२ प्रतिशत), वन क्षेत्र (२७ प्रतिशत) र बाँझो जमिन (२५.४६ प्रतिशत) रहेको छ भने खेतीयोग्य भूमि ४.४१ प्रतिशत मात्र रहेको छ । यस गाउँपालिकाको विस्तृत भू उपयोगको विवरण तालिका २ र चित्र ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २ : पातारासी गाउँपालिकाको भू उपयोगको विवरण

क.स.	भु उपयोग	क्षेत्रफल (व.कि.मि.)	प्रतिशत
१	खेतीयोग्य भूमि	३५.९२	४.४१
२	बाँझो जमिन	२०७.२६	२५.४६
३	वन क्षेत्र	२१९.८२	२७.००
४	घासे मैदान	२६९.६५	३३.१२
५	बलौटे जमिन	५१.०२	६.२७
६	झाडि क्षेत्र	१३.६६	१.६८
७	हिम नदि	११.५२	१.४२
८	ताल, पोखरी	२.५७	०.३२
९	जल क्षेत्र	२.६५	०.३३
कुल क्षेत्रफल		८१४.०७	१००.००

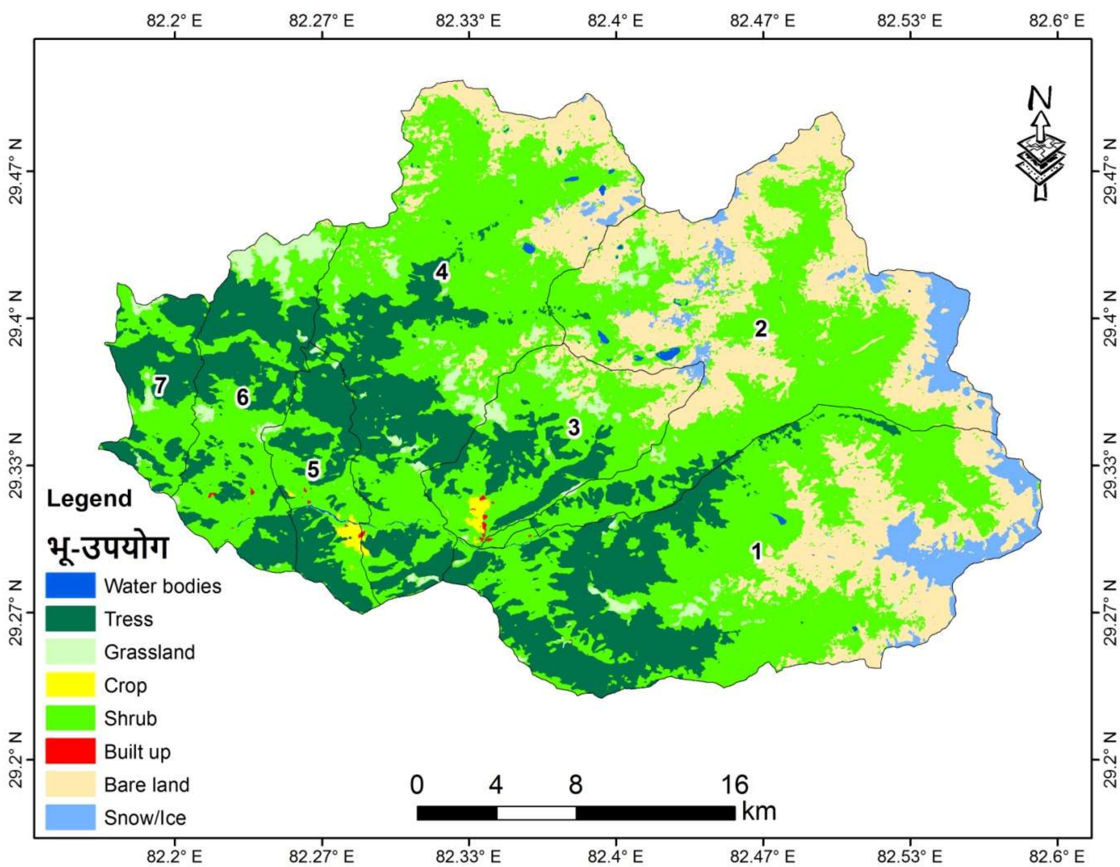

चित्र ३: पातारासी गाउँपालिकाको भूउपयोग नक्सा

२.४ भौतिक पुर्वाधारको अवस्था

अव्यवस्थित रुपमा रहेका वस्तीहरुमा स्रोत साधनको कमीले गर्दा सडक यातायातको सुविधा पु¥याउन केहि कठिन भएको छ । हरेक वर्ष योजनाको कार्यान्वयनमा गरिने फेरवदलको कारणले गर्दा स्रोत साधनको बढी भन्दा बढी उपयोग हुन नसकी सडक विस्तारको गति समेत ढिलो हुने गरेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकामा ७ वटा वालविकास केन्द्र, १० वटा आधारभूत विद्यालय, ४ वटा मा.वि. र ७ वटा नीजि श्रोतका बिद्यालयहरु संचालनमा रहेका छन । यस पातारासी गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरुको निजि भवन निर्माण नभएतापनी वडा नं.३ को सामान्य भवन निर्माण भएको पाईन्छ। यस पालिकामा हालसमम ४ वटा स्वास्थ्य चौकी रहेका छन ।

२.५ गाउँपालिकामा कार्यरत संघसंस्थाहरुको अबस्था तथा उपलब्ध सेवाहरु

यस गाउँपालिकामा जीविकोपार्जन सुधार र समुदाय विकासका लागि संस्थाहरुले आफ्नो वार्षिक कार्यक्रम मार्फत टेवा पु¥याएका छन् । यस गाउँपालिकाले जिल्ला तथा स्थानीय स्तरमा रहेका निम्न बमोजिमका सम्पुर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी संघ सस्थाहरुमा सहयोगका लागि बेला बेला अन्तर्क्रिया गर्ने, पत्राचार गर्ने तथा निरन्तर सम्पर्क र समन्वय गरी अनुकूलन योजना कार्यन्वयन गर्नेछ ।

तालिका ३ : सेवा प्रदायक संस्थाहरुको विश्लेषण

सेवा प्रदायक निकायहरु, संघ संस्था, कार्यालय	संस्थाले प्रदान गर्ने सेवा तथभुमिकाहरु	सम्भाव्य अनुकूलन सहयोग
जि.स.स.	विकास निर्माण, मेलमिलाप, आर्थिक सहयोग	लापा कार्यन्वयन तथा अनुगमनमा सहयोग
वडा, गाउँपालिका	दर्ता, सिफारिश, मालपोत आर्थिक सहयोग	लापा कार्यान्वयन
स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य सम्बन्धी उपचार, सल्लाह, सुझाव	जनचेतना, नयाँनयाँ रोगको बारेमा सचेतीकरण
पशु सेवा शाखा	भ्यमक्सीन सेवा, पशु चौपायालाई न्युन शुल्कमा उपचार गर्ने	पशु नश्ल सुधार, निशुल्क पशु सेवा, स्तर उन्नती
कृषि ज्ञान केन्द्र, जुम्ला	सहुलियत दर वीउविजन वितरण	वीउ विजनको व्यवस्था, पुनःकृषि तथा पशु सम्बन्धी तालिम दिने, आर्गनिक औषधीको लागी सल्लाह सुझाव
ईलाका प्रहरी कार्यलय	शान्ती सुरक्षा कायम र खोज उद्दार कार्यमा सहयोग	वन संरक्षण तथा सरसफाइ अभियान
डिभिजन वन कार्यलय	उपभोक्ताको माग अनुसार वन पैदावर आपूर्तिको सहयोग, प्राविधिक सहयोग	वृक्षारोपण, वन व्यवस्थापनका कार्यमा सहयोग
मालपोत, नापि शाखा, भूमिसुधार	जग्गा रजिस्ट्रेसन, लालपुर्जा वितरण, रोक्का, फुकुवा	
विद्यालय	शैक्षिक सेवा केन्द्र	वतावरण शिक्षा प्रदान
विद्युत प्राधिकरण कार्यालय	विद्युत लाइन विस्तार	सस्तो सुलभ तरिकाले सिएफएल सहयोग
बैंक तथा बित्तिय संस्थाहरु	ऋण दिने बैकिङ्ग कारोवार, तालिम	सुलभ ब्याजमा ऋण प्रदान गर्ने, आयआर्जन सम्बन्धी तालिम
गैसस	निःशुल्क उपचार, अपाङ्गलाई भत्ता, अनाथलाई सहयोग, तरकारी बिऊ प्रदान, शुसासन सिकाई तथा कार्य	जैविक विविधता संरक्षण, दिगो भू-परिथि व्यवस्थापन, वन संरक्षण क्षमतामा

सेवा प्रदायक निकायहरु, संघ संस्था, कार्यालय	संस्थाले प्रदान गर्ने सेवा तथभुमिकाहरु	सम्भाव्य अनुकूलन सहयोग
	केन्द्र, अनुकुलन योजना, आर्थिक र प्राविधिक रुपमा सहयोग गर्ने	अभिवृद्धि, जिविकोपार्जन सम्बन्धी तालिम, अनुकुलनका कार्यक्रम संचालन
नेपाल रेडक्रस	राहात सामाग्री वितरण भाँडाकुडा/त्रिपाल /वाटरगार्ड/फिल्टर	जटिल किसिमको रोग लाग्दा स्वास्थ्य उपचारको लागी आर्थिक सहयोग गर्ने, नयाँनयाँ रोगको बारेमा सचेतीकरण
सामुदायिक वन उपभोत्ता समुह	काठ, दाउरा प्रदान, विपन्न वर्गमुखी कार्यक्रम संचालन गरेको, सुशासनका कामहरु गर्ने गरेको, वन हेरालुलाई तालिम गोष्ठी तथा चाहिने सामाग्री वितरण, चोरी शिकारी नियन्त्रण दल गठन र परिचालन, का.स.का पदाधिकारीलाई तालिम गोष्ठी दिने गरेको	सुलभ मुल्यमा काठ, दाउरा प्रदान, आयआर्जन सम्बन्धी तालिम, जिविकापार्जनमा सहयोग, विपन्नवर्गमुखी कार्यक्रम अझ बढाउने/सुशानको काम गर्ने
सहकारि संस्था लि.	बचत र कर्जा प्रवाह, ऋण उपलब्ध गराउने, आयआर्जन र वैकल्पीक उर्जा	वायोग्यास तथा गोबरग्यास सस्तो सुलभ मात्रामा बनाउन सहजिकरण

२.६ गाउँपालिकाको सुशासनको अवस्था

यस गाउँपालिकाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा नीतिगत व्यवस्था भए अनुसार कार्य संचालन गरेको पाईन्छ । स्थानीय स्तरमा संचालन भएगरेका सम्पुर्ण साना तथा ठूला योजनाहरुको सार्वजनिक सुनुवाई तथा सार्वजनिक लेखापरिक्षण र संस्थाहरुको सामाजिक परिक्षण कार्यहरुको निरन्तरता दिएको छ। पालिका स्तरमा गुनासो सुनुवाई ईकाइ, हेल्पडेक्स र गुनासो पेटिका र कर्मचारी व्यवस्थापन पनि राम्रोसँग गरेको छ।

परिच्छेद ३ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको विधि र प्रक्रिया

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्दा जलवायु परिवर्तन नीति २०७६, राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम २०६७, परिमार्जित स्थानीय अनुकूलन कार्य योजनाको राष्ट्रिय संरचना २०७६, स्थानीय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा निर्देशिका २०६८, वातावरण निति, २०७६ लाई आधार मानिएको छ। स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजनाको (लापा) राष्ट्रिय संरचनाका चार निर्देशक सिद्धान्तहरु (उर्ध्वगामि, तत्परता, लचकता र समावेशी) र ६ चरण अन्तर्गत विभिन्न सहभागितामूलक विधि तथा औजारहरुको प्रयोग गरी यो कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ ।

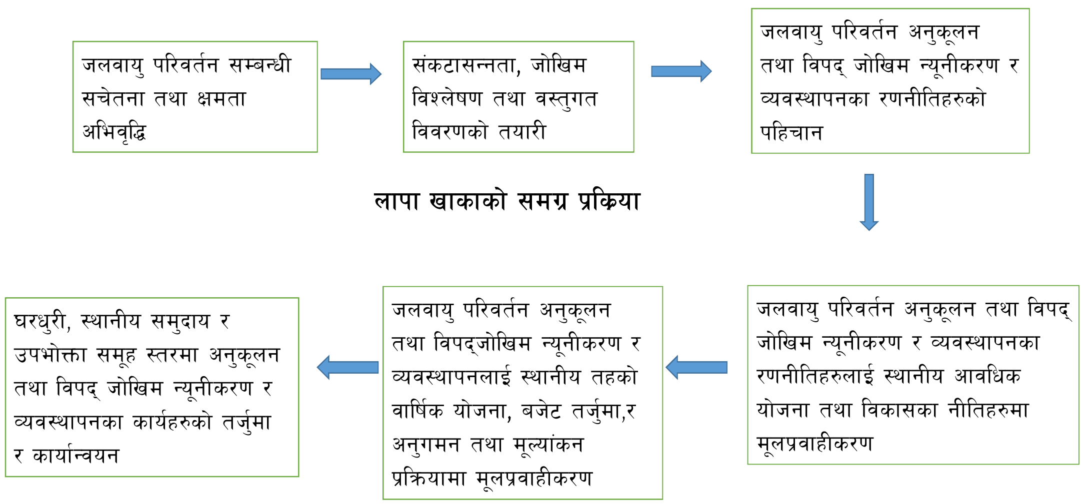

चित्र ४ : लापा खाकाको समग्र प्रक्रिया

स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठि पातारासी गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधिहरु र पालिका स्तरिय सरोकारवालाहरुलाई जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सचेतिकरण गरेर शुरुवात गरिएको थियो। सो गोष्ठिमा गाउँपालिका क्षेत्रमा मुख्य मुख्य प्रकोपहरुको पहिचान साथै जोखिमहरुको विश्लेषण गरिएको थियो। त्यसैगरी वडा स्तरमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि सचेतिकरण, प्रकोपको पहिचान र वस्तिहरु छनौट पश्चात् बस्तिहरुमा संकटासन्नता लेखाजोखा र अनुकूलनका कियाकलापहरुको पहिचान गरिएको थियो । वडामा संकटासन्ता लेखाजोखा, प्रकोप श्रोत नक्सांकन समेत तय गरी अनुकूलनका क्रियाकलापहरु पहिचान गरिएको थियो । प्रत्येक क्रियाकलापहरुलाई विभिन्न सुचकको आधारमा प्राथामिकिकरण गरिएको हो। प्रत्येक वडा बाट आएका सुचनाहरुलाई पुन गाउँपालिकामा प्रस्तुत गरिएको थियो । वडाहरुको स्तरीकरण, श्रोत नक्सांकन, गाउँपालिकाको जोखिम विश्लेषण, गाउँपालिका स्तरिय अनुकूलनका क्रियाकलापहरु पहिचान साथै वर्गिकरण गरिएको हो ।

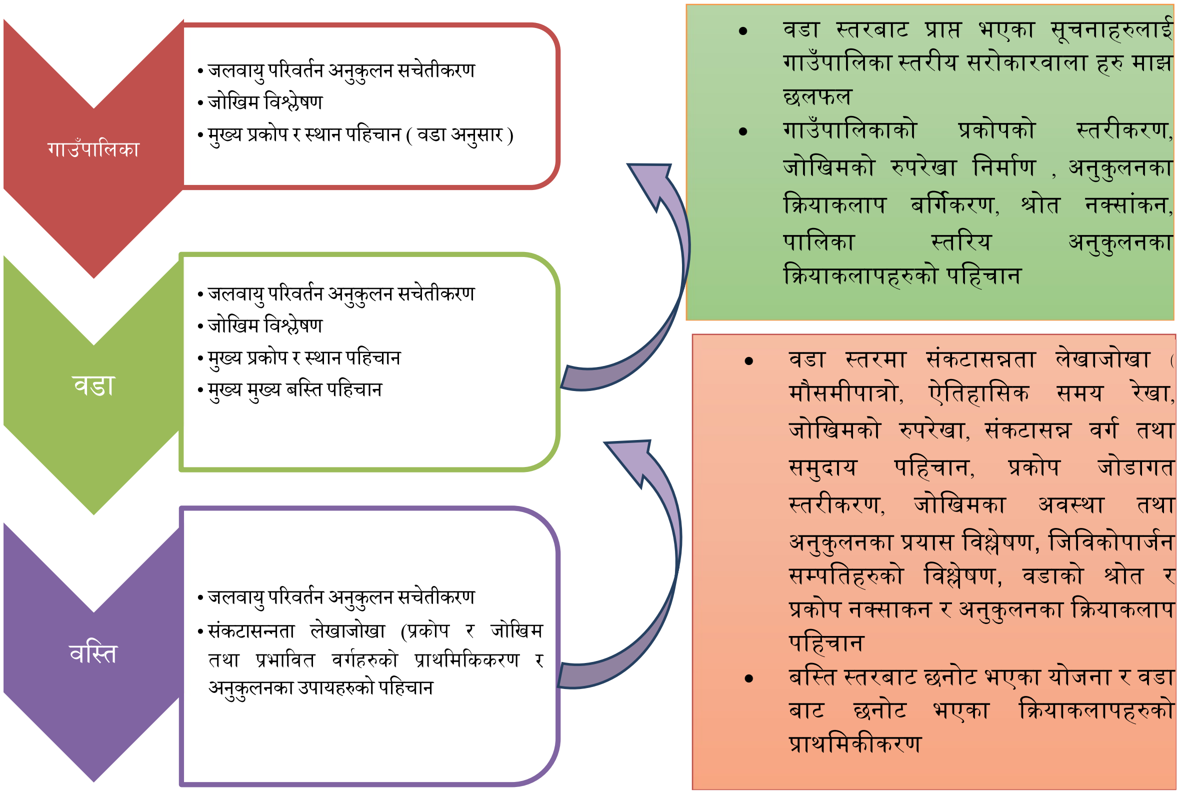

चित्र ५ : स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना विधि प्रक्रिया

यस स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाका तयारी गर्दा अपनाईएका चरण तथा तिनका नतिजाहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

३.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

जलवायु परिवर्तन नविनतम विषयवस्तु भएकाले जलवायु परिवर्तनले पार्ने असर तथा प्रभावलाई सम्बोधन गर्नका लागि प्रभावकारी स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्न जलवायुले के कस्तो असर पारेको छ ? के कस्तो प्रभाव पार्न सक्दछ ? अनुकूलनका विद्यमान अवसर वा चुनौती के के छन् ? र त्यसको सामना गर्नका लागि आवश्यक स्रोत र साधन कसरी जुटाउने ? आदि सूचना स्थानिय स्तरमा जानकारी गराउन समुदाय, वडा तथा बस्ती स्तरमा ७ वटा संकटासन्नटा तथा क्षमता बिश्लेषण र गाउँपालिका स्तरमा सचेतना तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम र योजना तर्जुमा तथा मस्यौदा छलफल गोष्ठि संचालन गरिएको थियो । सो क्रियाकलाप बाट २१९ व्यक्ति प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका छन् ।

तालिका ४ : कार्यक्रम अनुसार उपस्थिति विवरण

क्र.स.	मिति २०७९	कार्यक्रम	स्थान	उपस्थिति विवरण			जातिगत विवरण			
				म.	पु.	जम्मा	दलित	ज.जा.	बा. क्षे. ठ.	जम्मा
१	आषाढ ७	गाउँपालिका स्तरिय अभिमुखिकरण कार्यक्रम	गाउँपालिका को कार्यालय, डिल्लीचौर, जुम्ला	४	१७	२१	३	०	१८	२१

क्र. स.	मिति २०७९	कार्यक्रम	स्थान	उपस्थिति विवरण			जातिगत विवरण			
				म.	पु.	जम्मा	दलित	ज.जा.	बा. क्षे. ठ.	जम्मा
२	आषाढ ११	वडा स्तरिय VCA	वडा नं.१, स्यालागढि	०	१८	१८	०	०	१८	१८
३	आषाढ ११	वडा स्तरिय VCA	वडा नं.२, बोजेनी	८	२३	३१	१३	०	१८	३१
४	आषाढ १२	वडा स्तरिय VCA	वडा नं.३, छुमचौर	२	१३	१५	०	१	१४	१५
५	आषाढ १३	वडा स्तरिय VCA	वडा नं.४, डिल्लीचौर	२०	१९	३९	१०	१०	१९	३९
६	आषाढ १३	वडा स्तरिय VCA	वडा नं.५, पानीधारा	५	१२	१७	०	०	१७	१७
७	आषाढ १४	वडा स्तरिय VCA	वडा नं.६, उर्थु, चौतारा	१०	२२	३२	०	०	३२	३२
८	आषाढ १४	वडा स्तरिय VCA	वडा नं.७, उर्थु, चौतारा	१३	१०	२३	०	०	२३	२३
९	आषाढ २०	गाउँपालिका स्तरिय योजना तर्जुमा तथा मस्यौदा शेरिङ्ग गोष्ठि	गाउपालिका को कार्यालय, डिल्लीचौर, जुम्ला	४	१९	२३	१	०	२२	२३
जम्मा उपस्थिति				६६	१५३	२१९	२७	११	१८१	२१९

सचेतना कार्यक्रममा सङ्कटासन्न समुदाय, स्थानीय निकाय, राजनीतिक दल, शैक्षिक एवं सेवा प्रदायक संघ-संस्था, विज्ञ, दलित, जनजाति, किसान, युवा र सर्वसाधारणलाई सहभागी गरिएको थियो । सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमको लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि पावरप्वाईन्ट मा प्रस्तुति, फ्लेक्स चार्ट, सामुहिक छलफल, लघुप्रवचन, सामुहिक कार्य जस्ता प्रशिक्षण बिधिको प्रयोग गरिएको थियो ।

३.२ संकटासन्नता, जोखिम विश्लेषण तथा वस्तुगत विवरणको तयारी

यस प्रकृया मार्फत संकटासन्न व्यक्ति तथा समुदायहरु र जीविकोपार्जन तथा पर्यावरणीय प्रणालीको विवरण तयार गरी सो बमोजिम अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरु तयार गर्न मद्दत पुगेको छ । संकटासन्नता तथा अनुकूलन मूल्याङ्कन तथा लेखाजोखाका लागि मौसमी पात्रो, बाली पात्रो, ऐतिहासिक समय रेखा, संकटासन्नता नक्सांकन, जलवायु परिवर्तनको क्षेत्रगत प्रभाव, पारिस्थितिकीय प्रणालीमा पारेको प्रभाव, जीविकोपार्जनका स्रोत र प्रकोप विच अन्तर सम्वन्ध, जोखिम तथा अनुकूलनको बिश्लेषण र अनुकूलनका उपायहरुको प्राथमिकिकरण जस्ता सहभागितामूलक अभ्यास तथा विश्लेषण गरि सो बाट आएका नतिजाहरु तल उल्लेख गरिएको छ ।

३.२.१ प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम

यस गाउँपालिकामा विगतमा भएका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपका घटनाक्रमहरुको प्रकृति र प्रभाव बिश्लेषण गर्न बिगत ३० बर्ष भन्दा पहिले देखि हालसम्मको जलवायुजन्य प्रकोप, प्रभाव, प्रभावीत समुदाय र त्यससँग जुध्न गरेका

प्रयासहरुका साथै सो प्रकोपको असरहरुको भविष्यको परिदृष्यको बारेमा बस्तिहरु, वडा र पालिका स्तरमा जनप्रतिनिधिहरु, जेष्ठ नागरिक, वुद्धिजिवी तथा जानकारहरुको उपस्थितीमा समग्र विश्लेषण गरी संकटासन्नताको समग्र अवस्था निम्न अनुसारको तालिका नं. ५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ५ : पातारासी गाउँपालिकाको प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
हिमपात	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	भेडाबाखा चरण पाटन र खर्कहरु	बेमौसमि हिमपात ले खर्क तथा पाटनहरुमा बर्षेनी ७०० देखि १ हजार वटा सम्म गाई, बाखा, भेडाहरु हिउले पुरिएर मर्ने गरेको । हरेक बर्ष बैशाख र जेष्ठ महिनाको हिमपातले स्याउ, कोदो, मकै, फाफर नोक्सान हुने गरेको । आवतजावत मा अवरुद्द हुनेगरेको ।	आर्थिक संकट, जिविकोपार्जनमा प्रत्यक्ष असर, भोकमरी हुने सम्भावना	सामाजिक सहयोग आदानप्रदान
हिमपात	२०७५	हरेक बर्ष	वडा नं.१ को चाखाचौर पाटनमा	सालमा २ चौरी मरेको ।		
हिमपात	२०७८ जेठमा	हरेक बर्ष	वडा नं.२, लम्तेलीखोला	सुक्तवीरे कामकिो १ बहर र डावाघारीमा सुक बोहोराको १ गाई मरेको ।		
हिमपात	२०५१ कर्तिक	२००१, २०१९ २०२५	वडा ३ को कोटपाटन	२०५१ सालमा छुम गाउका ३ जनाको मृत्यु भएको		
हिमपात	२०७८ माघ ७	हरेक बर्ष	वडा नं.६, जगडा	बदमकली महतारा का ९ वटा भेडाबाखा मरेका		
हिमपात	२०३६ बैशाख	हरेक बर्ष	वडा नं.७, पटमारा गाउको छतना	वडा नं.७ का बलराम बुढाको ६० वटा भेडा मरेका		

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
हिमपात	२०५३ पौष	हरेक बर्ष	वडा नं.७, को डाफेजुरा	मुगु जिल्लाको पैदलयात्री एकजना शिक्षकको मृत्यु		
हिमपात	२०७० बैशाख	हरेक बर्ष	वडा नं.७, खालीडाँफे	चरणमा रहेका २ वडा घोडा हिमपहिरो पुरिएर मरेका ।		
हिमपात	२०७८ आषाढ १५	हरेक बर्ष	वडा नं.७, ठाकुरज्यू	स्थानीयहरुका २ घोडा र १ सय २० भेडाबाखा मरेका	भेडाबाखा व्यवसाय धरापमा रहने र जिविकोपार्जन मा असर हुने	पातारासी गाउँपालिका बाट प्रति भेडाबाखा रु.२ हजारका दरले राहत प्राप्त भएको ।
असिना, बाढि	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	समुदाय र पाटनहरु	स्थानिय गोरेटो बाटो भत्किएको, धान, कोदो र तरकारी खेती पुर्ण नष्ट, वन क्षेत्रमा रहेका डालेघाँस र अन्य बोट विरुवाको बोक्रा खुइलिएको र पात झरेको स्याउ, मकै, फाफर बालि नोक्सान हुने गरेको । वडा नं.२ को जुवा नदीले खटकेरी, खोलेपानी, जगतन्न, अध्यौली, ठूलीसिम, मूल मा खेतीयोग्य आवादी जग्गा कटान गरेको ।	अल्पवृष्टि अनावृष्टि, अतिवृष्टि जस्ता जलवायुजन्य परिवर्तन र असिना पानीको बारम्बारतालाई हेर्दा भविष्यमा असिना पानीको समस्या बढ्दै जाने देखिन्छ ।	समुदायले समय अगाडि वाली लगाउने र भित्र्याउने गरेको
असिना, बाढि	२०४९	हरेकबर्ष	गाईवारा खोला	१९ गाई बगाएको र २०० रोपनी आवादी जग्गा कटान गरेको ।		स्थानीयको प्रयासले सम्भव नभएको
असिना, बाढि	२०७४ बैशाख	हरेक बर्ष	वडा नं.३, छुम खोला	छुमगाउका ९ घरधुरीका १८ गाई मरेको		

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
असिना, बाढि	२०७८ श्रावण १२	हरेक बर्ष	वडा नं.३, छुम खोला	छुमगाउ की ३६ बर्षिया सर्मिला बुढा लाई बगाएर बेपत्ता । स्थानीयका ११ गाई, ९ वटा पानी घट्टहरु, १०० रोपनी खेतीयोग्य जमिन र ६ वटा काठेपुल क्षति भएको ।		परम्परागत सस्कृति अनुसार मृतकको दाहसस्कार गरेको ।
असिना, बाढि	२०७६ आषाढ	हरेक बर्ष	मान्द्रखोला	वडा नं.४ का बीर नेपाली को १ घर बगायो, ६ वटा घट्ट पूर्णक्षति भएको । अन्दाजी २० रोपनी आवादी जग्गा कटान गरेको ।		पातारासी गाउँपालिकामा जानकार्रा दिएको ।
असिना, बाढि	२०७६ आषाढ	हरेक बर्ष	तिर्खुखोला, राङ्टाखोला	वडा नं.४ का स्थानीयहरुको ४ वटा घट्ट वगाएको, २ वटा घर क्षति गरेको । अनदाजि २५ रोपनी आवादी जग्गा कटान गरेको ।		स्थानीय प्रहरी चौकमिा जानकारी गराएको
असिना, बाढि	२०७६ आषाढ	हरेक बर्ष	डावाखोला	वडा नं.४ का स्थानीयहरुको अन्दाजि १५ रोपनी आवादी जग्गा कटान गरेको		
असिना, बाढि	२०७४ भाद्र	हरेक बर्ष	लोर्पा, दोफान्ना	वडा नं.५ का २३ बर्षिया डम्बर बुढा खोलाले बगाएर वेपत्ता		स्थानीयले खोजी गरेको
असिना, बाढि	२०७६ आषाढ	हरेक बर्ष	जुवानदी	वडा नं.५ को जुवानदीमा गढिगाउ बाट बगाउर ल्याएको एक बच्चा मृत अवस्थामा फेला परेको		स्थानीयले उद्दार गरेर कानुनी प्रकृया पुरागरेको
असिना, बाढि	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	चिनारासी खोला, महादेवखोला, मौरेखोला,	खोला को दुवै किनाराको आवादी खेतीयोग्य जग्गा, सार्वजनिक स्थल, वनक्षेत्र कटान गरेको ।		

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
			जुवानदि, शिरखोला, लुपाखोला			
असिना, बाढि	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	वडा नं.६ का खोलाहरु	वडा नं.६ स्थित जगराखोलाल ले ७ रोपनी, गारुलीखोलाल ले ४ रोपनी, तोराखोलाले ४ रोपनी, चुलेनधारा खोलाले २ रोपनी, चाईमारा खोलाले २० रोपनी, कुलदेउखोलाले ३ रोपनी, गाजीमेलाखोलाले ६ रोपनी, छराखोलाले ३ रोपनी, महादउवखोलाले २ रोपनी खेतीयोग्य जग्गा कटान गरेको र पाखाखोलाले ९ घर उच्चजोममा पारेको छ । झांग्रिखोलाले विद्युतको पावरहावस पूर्णक्षति गरेको छ ।		स्थानीयहरुले चिन्ता प्रकट गरेको
असिना, बाढि	२०७८ बैशाख २०७९ बैशाख १८ २०७९ जेठ १५	हरेक बर्ष	वडा नं.७ को सबै समुदाय	स्थानीयले लगाएको मकै, आलु, स्याउ, सिमि जौ, गहु वाली पूर्ण रुपमा क्षति भएको ।		स्थानीयले गाउँपालिकामा जानकार्री गराएको ।

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
असिना, बाढि	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	वडा नं.७, पातिखाना खोला	गोरेटो बाटो क्षति, १२ रोपनी आवादी जग्गा, ५ वटा घट्ट, ६ वटा काठेपुल क्षति गरेको ।		समुदायले स्थानीय नीकायहरुलाई जानकारी, अनुरोध गरेको
असिना, बाढि	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	वडा नं.७, रैचौरखोला	२ रोपनी आवादी जग्गा, १० रोपनी चरणक्षेत्र, ३ वटा काठेपुल क्षति गरेको		
असिना, बाढि	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	वडा नं.७, खोलीचौर खोला	२०५४ श्रावणमा ११ घट्ट क्षति, २ रोपनी आवादी जग्गा कटान, २ वटा काठेपुल र ७० भेडाबाखा बगाएको		
असिना, बाढि	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	वडा नं.७, छतनाखोला	४ वटा घट्ट, ५ रोपनी आवादी जग्गा, २ वटा भेडीगोठ, ३ वटा काठेपुल क्षति गरेको ।		
असिना, बाढि	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	वडा नं.७, चिउरीखोला	४ रोपनी आवादी जग्गा कटान गरेको ।		
असिना, बाढि	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	वडा नं.७, खालीखोला	१४ रोपनी आवादी जग्गा, २२ रोपनी चरण क्षेत्र, ३ वटा काठेपुल र जलविद्युत आयोजना पुर्ण क्षति गरेको ।		
खडेरी	२०२८ २०३६ २०४२ २०६२	हरेक बर्ष	सबै समूदायहरु	स्थानीय समुदाय र वन क्षेत्रका डाले घाँस, आवादी क्षेत्रका फलफूल र तरकारी सुकेको, पानीका मुहान सुकेको । भोकमरी परेको । वडा नं.२ का १ महिला, १ पुरुष ले दैलेखको चुप्राबाट खाद्यान्न लिएर आउदा बाटोमा मृत्यु भएको ।	कृषि रोग, पशु रोग, मानवरोगमा वृद्धि, पानीका मुहानहरुमा पानीको मात्रा कम भएको । आगलागीका घटनाहरु वृद्धिले हुदा भविष्यमा खडेरीका घटनाहरु अझै बढ्ने, हिमालमा अनियमित हिमपात हुनसक्ने, मरुभुमीकरण हुन सक्ने, बढ्दो गर्मि तथा पानीका मुहानहरु सुक्ने	भोकमरिको कारण कन्दमुल, सिस्नुको जरा, साग, निउरो, बाँको, तितेसाग, खाएको । घरमा भएका गरगहना, भाडाकुडा र चौपायहरु बेचेको ।

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
				वडा नं३ हुरीगाउकी एक महिला जुम्ला खलंगा बाट खाद्यान्न लिएर आउदा विच वाटोमा मृत्यु भएको ।	कारणले गर्दा स्वस्च्छ पिउने पानीको अभाव भई अझै नयाँ नयाँ खालका रोगहरु देखा पर्ने सम्भावना देखिन्छ ।	दैलेखको चुप्रा, जुम्लाको खलंगा बजार देखि उसिनिएको चामल र रातो मकै ल्याएको । बारेकोट बाट जौ, गहु ल्याएको ।
पहिरो	२०७८ भाद्र १०	हरेक बर्ष	वडा नं.१, पुनेरी पात्ल, घरपारी	१० रोपनी भन्दा बढि क्षति भएको ।		
आगलागि	२०७३ बैशाख	हरेक बर्ष	गढिगाउ, स्यालागढि	कालु बुढा, डिल्ली बुढा, देव बहादुर बुढा को खाद्यान्न, कपडालत्ता, नगद र गरगहना नष्ट		साविक पातारासि गाविस बाट प्रति घरधुरी रु.१ लाख का दरले राहत सहयोग प्राप्त
	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	सबै समुदायहरुको नजिकका सबै वन क्षेत्रहरु	स्थानीय साामुदायिक वन, कबुलियति वन र राष्ट्रिय वन क्षेत्रमा पुनउत्पादन ह्रास हुदे गएको । पानीका मुहानमा पानीको मात्रा घट्दो रहेको । जडिवुटि लोप हुँदै गएको, चराचुरुङ्गि तथा वन्यजन्तुको वासस्थान नाश भएको । चराचुरुङ्गि मृत अवस्थामा देखिएका ।	पानीका मुहान सुक्ने, पहिरो बढ्ने, जडिवुटि नाश हुने, वन्यजन्तु लोप हुने	स्थानीय समुदायले स्गाउलाले र माटो खनेर नियन्त्रणमा लिने गरेको

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
चट्याङ्ग	२०६९	हरेक बर्ष	वडा नं. १ को चरेला डाडा	बालवालिका र समुदायलाई मनोवैज्ञानिक असर गरेको वडा नं.१ ब्र दत्त बुढाका ४ गाई मरेका		स्थानीयले छोडेर आएको
चट्याङ्ग	२०७३ जेठ	हरेक बर्ष	वडा नं.३ को बारधारा	बारधारा लेकमा स्थानीयका ६५ वटा भेडा मरेका		
चट्याङ्ग	२०७५ भाद्र	हरेक बर्ष	वडा नं.४ को फूलगौरा पाटन	वडा नं.४ का ५५० भेडाबाखा मरेका		
चट्याङ्ग	२०७६ भाद्र	हरेक बर्ष	वडा नं.४ लुमको मासिमसेरा पाटन	२०७६ भाद्रमा १५० भेडाबाखा		२०७६ भाद्रमा स्थानीयले छोडेर घर फर्केका ।
चट्याङ्ग	२०७९ आषाढ १८	हरेक बर्ष	वडा नं.४ लुमको मासिमसेरा पाटन	२०७९ आषाढ १८ मा ६५ भेडाबाखै मरेका		स्थानीय प्रहरीचौकि डिल्लीचौरमा जानकारी गराएको र गाउँपालिकाबाट आर्थिक सहयोग ।
चट्याङ्ग	२०७१ आषाढ	हरेक बर्ष	वडा नं.५ वनथाप्ला	वडा नं.५ का गौरी बुढाका १० बाखाभेडा मरेका		स्थानीयले मरेका भेडाबाखाहरुलाई जमिनमुनी गाडेको
चट्याङ्ग	२०७० श्रावण	हरेक बर्ष	वडा नं.५, तल्नोलेक	वडा नं.६ का गोरी बिष्ट र निजका ४ गाई सहित मृत्यु भएको । डम्बर बिष्ट घाईते र निजका २ गाई मरेका ।		स्थानीयहरुले मृतक को परम्परागत दाहसस्कार गरेको र घाईतेको

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
चट्याङ्ग	२०६८ भाद्र	हरेक बर्ष	वडा नं.७, रुप्सेपानी	वडा नं.७ का हरि रोकाय घाईते र १० वटा भेडा मरेका		उद्दार गरेको साथै मरेका चौपायहरु लाई जमिनमुनी गाडेको ।
चट्याङ्ग	२०७० भाद्र	हरेक बर्ष	वडा नं.७, झारखर्क	वडा नं.७ का ११ वटा भेडा मरेका ।		
चट्याङ्ग	२०७१ भाद्र	हरेक बर्ष	वडा नं.७, सालिमकोट	वडा नं.७ का देउती थापा घाईते भउको ।		स्थानीयहरुले घाईतेको उद्दार गरेको ।
चट्याङ्ग	२०७२ जेठ	हरेक बर्ष	वडा नं.७, डारा	वडा नं.७ का १३ वटा गाई मरेका ।		स्थानीयहरुले मरेका गाईहरुलाई जमिनमुनी गाडेका ।
चट्याङ्ग	२०७२ भाद्र २ गते	हरेक बर्ष	वडा नं.७, भवानीदेवी थान	वडा नं.७ का जन थापाको घर क्षति		स्थानीय सामुदायिक वन वाट काठ सहयोग गरेको ।
चट्याङ्ग	२०७९ आषाढ ८ गते	हरेक बर्ष	वडा नं.७, पानीमूल	वडा नं.७ का हरसिंग थापाको २ घोडि मरेका ।		स्थानीयहरुले मरेका घोडिहरुलाई जमिनमुनी गाडेका ।
मानवरोग	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	सबै समुदायहरुमा	झाडापखाला, आउँ, रुद्दाखोकि, निमोनिया जस्ता रोगहरुले बर्षेनी ५ देखि १० जना सम्म बालवालिका र बृद्द हरुको मृत्यु हुने गरेको ।	चाउचाउ, फ्रुटी, चिसो पियपदार्थहरुको प्रयोगले सबैमा नकारात्मक प्रभाव पर्न सक्छ । दूषित खाद्य पदार्थको उपभोगबाट उत्पन्न हुने रोगहरूको फैलावट बढ्नेछ, सुनौला हजार दिनका आमाहरु सुरक्षीत पौषण नपाएर कमजोर हुने, गर्भमै बच्चा मर्ने, रक्तअल्पता हुने जस्ता समस्याबाट	स्थानिय स्वास्थ्य चौकी र स्थानीय जटिवुटिको प्रयोग गरि उपचार गर्ने गरेको ।

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
					ग्रसित हुनेछन्, बच्चाहरु कुपोषित हुन सक्नेछन् । प्रदुषणजन्य रोग बढ्नेछ, स्वास्थ्य सेवाको पनि बिस्तार हुनेछ, स्वास्थ्य सेवामा मानिसहरुको पहुँच वृद्धि हुनेछ, खर्च वृद्धि हुनेछ	
पशुरोग	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	सबै समुदायहरुमा	गाई, भैँसि, बाखा, गोरुमा खोरेत, ख्यारख्यारे, रिङने रोग । कुखुरामा आँखा पाक्ने, सेतो र हरियो छेर्ने ।	भविष्यमा पशुमा रोग बढ्दै जाने देखिन्छ, पशुपालनमा मानिसको चाहना हराउन सक्ने, यो सँगसँगै पशु स्वास्थ्य सेवाको पनि बिस्तार हुनेछ, पशु स्वास्थ्य सेवामा मानिसहरुको पहुँच वृद्धि हुनेछ	मृत पशुहरुलाई माटोमुनी गाडेको । प्राविधिकको सहयोग र स्थानीय जडिबुटिको प्रयोग गर्ने गरेको ।
पशुरोग	२०७२ असोज, २०७८ चैत्र, २०७९ बैशाख	हरेक बर्ष	सबै समुदायहरुमा	२०७२ सालमा पटमारा गाउमा पखाला ले ३०० भेडा र २०७८ साल चैत्रमा रिनी गाउमा २५० भेडाहरु मरेका ।	स्थानीय जातका पशुहरु लोप हुने समभावना ।	मरेका भेडाहरु स्थानीयहरुले जमिनमुनी गाडेका ।
कृषिमा रोग	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	सबै समुदायहरुमा	गहुँमा ढुसी, सिन्दुरे, कालिपोके, डरुवा । मकैमा खुडो, कालिपोके, खुम्ले, रातोकमिला, ढुसी । कोदोमा खुम्ले र गभारो, वालामरुवा । धानमा डढुवा, बेरुवा ।	भबिष्यमा कृषिमा रोगहरु बढ्दै जाने, रासायनिक पदार्थको प्रयोग बढी हुने, उर्जाशिल जनशक्ति पलायन बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपुर्ति बढ्ने, कृषियोग्य जमिनहरु घडेरीमा परिणत हुने र सहरको विकास हुने	केहि घरधुरीले कृषि प्राविधिकको सल्लाह लिने गरेको र बिषादी प्रयोग गर्ने गरेको

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
				आलुमा रातो कमिला, डरुवा, खुम्ले । सिमिमा पोका र रातोकमिला । २०११ र २०७७ सालमा सलह किराले बाली र फलफूल नष्ट गरेको ।		
हावाहुरी	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	सबै समुदायहरुमा	स्थानीय बिद्यालय र नीजि घरहरुका छाना उडाईदिने गरेको	विद्यालयहरुका छानाका पूर्वाधारहरुलाई थप मजबुत पारिएन भने पठनपाठन प्रभावित हुने र थप जोखिमको सृजना हुने देखिन्छ । भविष्यमा हावाहुरीका घटनाहरु वृद्धि भई कृषि क्षेत्रमा हुने क्षति बढे तापनि भौतिक पूर्वाधारमा कम क्षति पार्ने देखिन्छ ।	स्थानीयले आआफनो घरगोठ र सार्वजनिक भौतिक संरचनाहरु मर्मत सम्भार गर्ने गरेको ।
वन्यजन्तु आतंक	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	सबै समुदायहरु	सिजन अनुसारका अन्नबाली, तरकारी र फलफूल खेतीवाली क्षति हुने गरेको । भालुले मकै, स्याउ, आलु, स्यालले मकै, कुखुरा र चिल र वनबिरालोले कुखुरा क्षति गर्ने गरेको ।	मानवीय क्षति क्रम बढदै जाने होभने बस्ती स्थानात्तर हुन सक्ने	स्थानीयले कराउने र जस्तापाता बजाउने गरेको ।
वन्यजन्तु आतंक	२०५५		वडा नं.२	आफनो घरवारीको मकैवारीमा नैनी ऐडीलाई भालुले आक्रमण		स्थानीयको प्रयासमा उपचार गरेको । हाल निजको एउटा आँखा कमजोर ।
वन्यजन्तु आतंक	२०५९ असोज		वडा नं.२, भेडीखोर	हरिलाल ऐडी को अनुहारमा आक्रमण		

प्रकोप	साल र महिना	वारम्वारता (पटक)	स्थान (वडा र समुदाय)	असर तथा प्रभाव	भविश्यको हुन सक्ने यसको प्रबृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	समुदायको प्रयास
वन्यजन्तु आतंक	२०७८ श्रावण		वडा नं.२ शिलवीरे	धने ऐडी को १५ बर्षिया छोरीलाई भालुको आक्रमण		घरपरिवार र स्थानीयको पहलमा कर्णाली स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिस्ठानमा उपचारपछि घरफर्केको ।
वन्यजन्तु आतंक	हरेक बर्ष	हरेक बर्ष	सबै समुदायहरु	वडा नं.३ मा हालसम्म भालुको आक्रमणले चौरगाउका ३ जना, छुमगाउका ६ जना, हुरीगाउका ४ जना र महरीगाउका ६ जना घाईते भउका छन ।		
वन्यजन्तु आतंक	२०७८ मंसिर	हरेक बर्ष	वडा नं. ६, चुकेनीधार	वडा नं.६ का २९ बर्षिया चन्द्रवीर बिष्ट भालुको आक्रमण बाट घाईते		स्थानीयहरुको उद्दारपछि घाईतेको स्वास्थ्य अवस्था राम्रो रहेको ।

यस गाउँपालिकामा परापूर्वकालदेखि नै विभिन्न प्रकोपहरु रहेको पाइएको छ । जस्तै बाढि, पहिरो, चट्याङ्ग, खडेरी, आगलागि, हावाहुरी, असिना, मानव रोग आदि ।

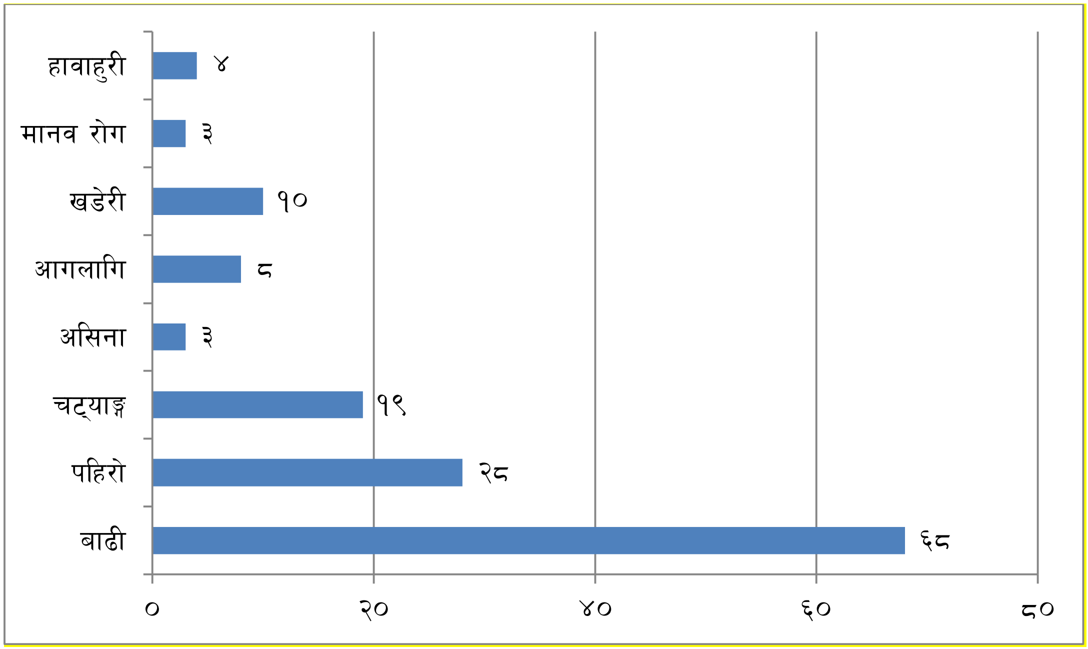

चित्र ६ : प्रकोपको बारम्बारता

विगत ५० वर्षको प्रकोपको अवस्था हेर्दा बाढी सबै भन्दा धेरै पटक दोहोरीएको पाइयो र यसले पार्ने जोखिम पनी उच्च रहेको देखियो । त्यसपछि पहिरो, चट्याङ्ग, खडेरी, आगलागि, हावाहुरी, असिना, मानव रोग आदि रहेका छन । यी प्रकोपहरुले मानवीय, धनजन, पशुचौपाया, भौतिक पूर्वाधारमा ठूलो क्षती गरेको छ । विगतमा असिना, बाढि का कारण मकै, गँहु, जौ, फाफर, धान तथा फलफूल र करेसावारीको तरकारी खेतीमा क्षति, भोकमरी सृजना हुँदा धनजन नाश भएको इतिहास छ । विगत केहि वर्ष देखि पिडीतहरुले स्थानीय सरकारबाट क्षतीपूर्ती पाएका छन् । हालका दिनहरुमा प्रकोपको यस्ता घटनाहरुमा तिव्रता आएको छ । विभिन्न खालका प्रकोपहरु पटकपटक दोहोरिएको र खानेपानी तथा सिंचाइको समस्या बढी रहेको, पानीका श्रोतहरुमा कमी आएको र अझै कम हुने सम्भावना देखिएकोले रोकथाम तथा अनुकूलित वातावरण सृजना गर्न अति आवश्यक देखिन्छ ।

३.२.२ परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो

स्थानिय मौसम र मौसमी अवस्था, बाली तथा प्रकोपमा आएको परिवर्तन बारे जानकारी हासिल गर्न परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो विधिको प्रयोग गरिएको थियो । समुदायको ज्येष्ठ नागरीक, बुद्धिजीविसंगको छलफलबाट भएको जलवायु सम्बन्धि जानकारी विवरणका आधारमा तापक्रम, वर्षाको स्वरुप, बिरुवाको व्यवहार, प्रकोपको स्वरुप आदिमा आधारित यो पात्रो तयार गरिएको थियो । मौसमी पात्रो सम्बन्धि जानकारी हासिल गर्न विगतको करिब ३० वर्ष पहिले र हालको बारे तुलनात्मक अध्ययन गरी प्रकोप, तापक्रम, बाली आदि हुने समयमा परिवर्तन आएको वा नआएको प्रस्ट समुदायमा देखिएको थियो । पातारासी गाउँपालिकामा तयार पारिएको परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ६ : परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो

सम्मुखताको क्षेत्र	सूचकहरु	समय	वैशाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन (घटबढ)
तापक्रम	गर्मीको दिन	पहिले	१	२	४	४	३								गर्मि हुने समय १ महिनाले बढेको र अत्याधिक गर्मि हुने समय उस्तै रहेको
		अहिले	२	३	४	४	३							१	
	जाडोको दिन	पहिले						१	२	३	४	४	३	१	जाडोका दिन २ महिनाले घटेको साथै अत्याधिक जाडो हुने समय पनि १ महिनाले घटेको
		अहिले							१	२	४	४	१		
वर्षा तथा यसको स्वरुप	मौसमी वर्षा	पहिले		१	४	४	१								वर्खे बर्षा १ महिनाले घटेर, १ महिनाले पछाडी सरेको साथै पहिलेको जस्तो अत्याधिक वर्षा हुने नगरेको
		अहिले			१	२	२	१							
	हिउँदे वर्षा	पहिले													पहिले हिउँदमा वर्षा नहुने तर हाल हिउ पर्न कमी भई वर्षा हुने गरेको
		अहिले									१	१	१		
	हिमपात	पहिले							१	१	४	४	४	१	अहिले हिउ कम पर्न थालेको साथै हिउ पर्ने समयमा पनि २ महिनाले कमी आएको र अत्याधिक हिउ पर्ने समय पनि १ महिनाले घटेको ।
		अहिले									३	३	१	१	
	तुसारो	पहिले						१	२	२					पहिलेको भन्दा अहिले तुसारो पर्ने समय १ महिनाले घटेको
		अहिले							१	१					
बिरुवाको व्यवहार	फूल फुल्ने	पहिले	३												रैथाने स्याउको बिरुवाको व्यवहार हेरिएको, जस अनुसार फुल लाग्ने समय १ महिनाले अघि सरेको
		अहिले												३	

सम्मुखताको क्षेत्र	सूचकहरु	समय	वैशाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन (घटबढ)
	फल फल्ने	पहिले		३											रैथाने स्याउको बिरुवाको व्यवहार हेरिएको, जस अनुसार फल फल्ने समय १ महिनाले अघि सरेको
		अहिले	३												
प्रकोपको स्वरुप	खडेरीको घटना	पहिले													पहिले खडेरीको समस्या थिएन तर हाल आएर खडेरीको प्रभाव देखिएको छ
		अहिले	३	४									१	२	
	बाढी र पहिरोको घटना	पहिले			१	१									वर्षा हुने समयको परिवर्तन सँगै बाढी पहिरोको घटनाक्रम पनि पछि सरेको
		अहिले				३	४								
जीविकोपार्जनका क्रियाकलापहरु	गहुँ (छर्ने र भित्र्याउन समय)	पहिले		४					४						पहिले जेष्ठमा फाफर छर्ने र कार्तिकमा भित्र्याउने गरेकोमा हाल असारमा छर्ने र असोजमा भित्र्याउने गरेको
		अहिले			४			४							
	जौ (छर्ने र भित्र्याउन समय)	पहिले		४						४					जौ पहिले मंसिरमा छर्ने जेष्ठमा भित्र्याइन्थ्यो भने हाल कार्तिक मंसिर तिर छर्ने जेष्ठमा भित्र्याउने गरेको
		अहिले		४					४	३					
भौतिक जानकारी	पानीको मूलफुट्ने	पहिले		१	२	३									पहिले हिउँ प्रशस्त मात्रामा पर्ने भएकोले हिउँदे मुलहरु चैत्र र बैशाखमा फुट्ने र वर्खे मुलहरु असार र श्रावणमा फुट्ने गरेकोमा हाल हिउ कमपर्ने कारण हिउँदे मुल नफुट्ने र वर्खे मुल मात्र फुट्ने गरेको
		अहिले				३									

पहिले भन्नाले ३० वर्ष भन्दा माथि र अहिले भन्नाले विगत ५ देखि यताको समय सम्झनु पर्छ ।

नोट : अति उच्च प्रभाव परेको भए ४, उच्च प्रभाव ३, मध्यम प्रभाव परेको भए २ र न्यून प्रभाव परेको भए १ अंक

जलवायु परीवर्तनका कारण हाल गर्मीका दिनहरु बढेका छन् भने जाडोका दिनहरु घट्ने क्रममा छन् । हिउ कम पर्न थालेको छ जसले गर्दा हिउँदे वर्षा हुने गरेको छ । यस्ता मौसमी परिवर्तनले गर्दा बाढी पहिरोको घटना झन बढ्ने क्रममा छ र यसले पार्ने जोखिम पनी उच्च रहेको छ । वर्खे बर्षा पर्ने समयमा कमी सँगसँगै यसको मात्रा पानी कमी आएको छ जसले गर्दा पहिले खडेरीको प्रभाव थिएन भने अहिले यसको प्रभाव उच्च पाइएको छ । यस्ता फेरबदलले गर्दा बाली लगाउने तथा भित्र्याउने समयमा फरक आएको छ र अनिश्चीतता रहेको छ ।

३.२.३ तापक्रम र बर्षाका तथ्यांकहरुको विश्लेषण ९Climate profile)

विगत (सन् १९७१ देखि २०१४ सम्म) को तापक्रम र वर्षाको मात्रालाई आधार मानेर नेपाल सरकार जल तथा मौसम विज्ञान विभागले २०७४ सालमा गरेको एक अध्ययन अनुसार नेपालको वार्षिक तापक्रम वृद्धि दर ०.०५६ डीग्री सेन्टिग्रेड रहेको छ । जुम्ला जिल्लामा वार्षिक अधिकतम तापक्रम ०.०७ देखि ०.०९ डीग्री सेन्टिग्रेडले बढ्दै गइरहेको सो अध्ययनले देखाउँदछ। त्यसैगरी ताता दिनहरु एवम् रातहरु पनि बढ्दै गइरहेको साथै जुम्ला लगायतका उत्तर पश्चिमी जिल्लाहरुमा वर्षा हुने दिनहरु बढ्दै गएको अध्ययनले देखाउँदछ। पातारासी गाउँपालिकाको नजिकमा रहेको तापक्रम तथा वर्षा मापन केन्द्रको उपलब्ध तापक्रम तथा वर्षाको अध्ययन गर्दा औषत बार्षिक तापक्रम बृद्धि ०.०३२ डिग्री सेल्सीयस तथा औषत बार्षिक बर्षा वृद्दिदर -१.०८ मिलिमिटर रहेको छ । समग्र वार्षिक वर्षा दर घटेता पनि वर्षायामको वर्षादर भने केहि मात्रामा (०.३३ मिमिप्रति वर्ष) वढेको देखिन्छ । यसरी हेर्दा वर्खामा पानी पर्ने मात्रामा बढोत्तरी भएको देखिन्छ जसले गर्दा बाढी र पहिरोको घटनामा तिव्रता आउन सक्ने आँकलन गर्न सकिन्छ । जलवायु परिवर्तनको संकटासन्नताको सबालमा संकटासन्न तथा जोखिम विशलेषण २०२१ (VRA) अनुसार समग्र जुम्ला जिल्ला मभ्यम जोखिममा रहेको देखाउँछ। यस अर्थमा पातारासी गाउँपालिका पनि जलवायु संकटासन्नताका आधारमा उच्च जोखिममा रहेको भन्न सकिन्छ। उपलब्ध तथ्यांकलाई हेर्दा वार्षिक औसत न्युनतम तापक्रम घट्दो क्रममा रहेको देखिन्छ भने वार्षिक औसत अधिकतम तापक्रम भने उच्च दरले (०.०७ डिग्री) सेन्टिग्रेडले बढेको देखिन्छ ।

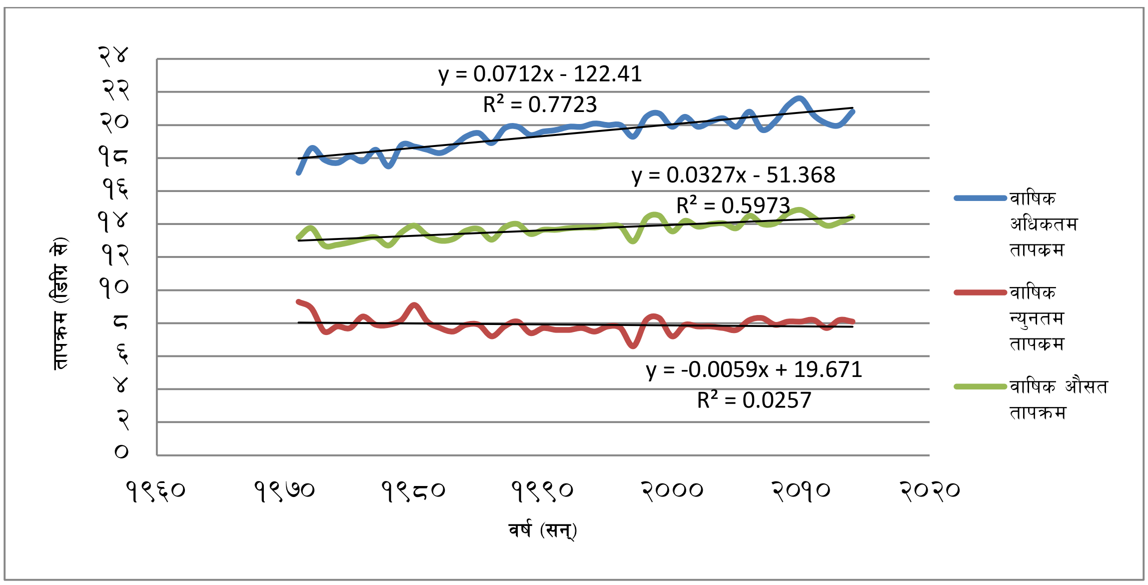

चित्र ७: अधिकतम, न्युनतम र औसत तापक्रमको अवस्था

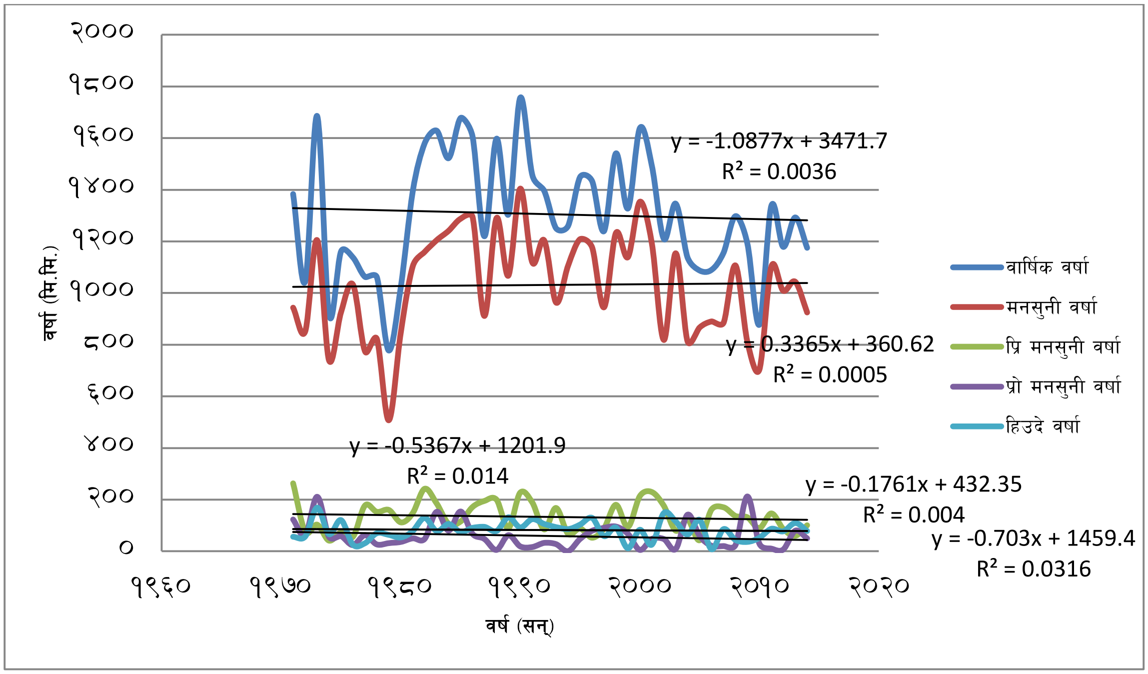

चित्र ८ : वार्षिक वर्षा र ऋतुअनुसार वर्षाको विवरण

३.२.४ सामाजिक स्रोत तथा संकटासन्नता नक्सांकन

माथि उल्लेखित मौसमी पात्रो, ऐतिहासिक घटनाक्रमको समय रेखा विश्लेषणको माध्यमबाट एकिन गरिएका प्रमुख प्रकोपहरुले प्रभावित पारेका क्षेत्रलाई पातारासी गाउँपालिकाको नक्सामा चित्रित गर्न यो विधिको प्रयोग गरिएको छ । सहभागितामूलक तरिकाले तयार गरिएको तल उल्लेखित नक्सामा जलवायुजन्य प्रमुख प्रकोप दोहोरिन सक्ने स्थान र प्रभावित हुनसक्ने वस्ती तथा समुदाय देखाइएको छ ।

पहिरो

जलवायु परिवर्तन जोखिम मानचित्रवाली, पातारासी गाउँपालिका (वन तथा वातावरण मन्त्रालय २०२२) अनुसार गत २० बर्षमा यस पातारासी गाउँपालिकामा कूल १३६ वटा पहिरो गएको पाईन्छ । यी पहिरोहरु ०.६२ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा फैलिएका छन भने गाउँपालिका का ७ वटा वडाहरु मध्ये वडा नं.१ मा सबैभन्दा धेरै र वडा नं.५ मा सबैभन्दा कम रहेका छन । प्रस्तुत चित्रमा पातारासी गाउँपालिकाको वडागत पहिरोको विवरण दिईएको छ ।

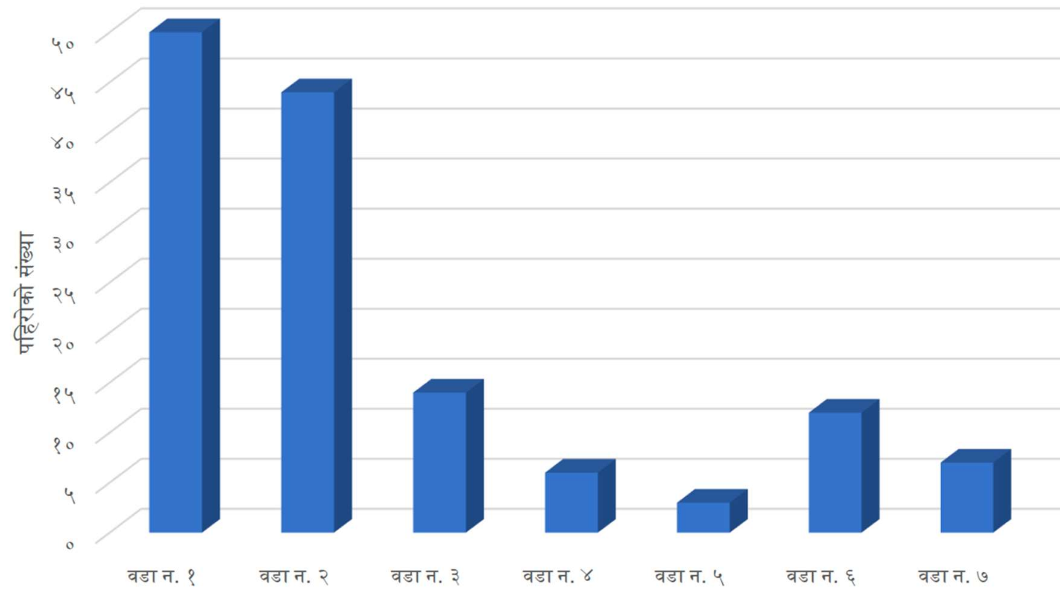

चित्र ९ : पातारासी गाँउपालिकाको विगत २० बर्षको वडागत पहिरोको अवस्था

श्रोत: वन तथा वातावरण मन्त्रालय २०२२

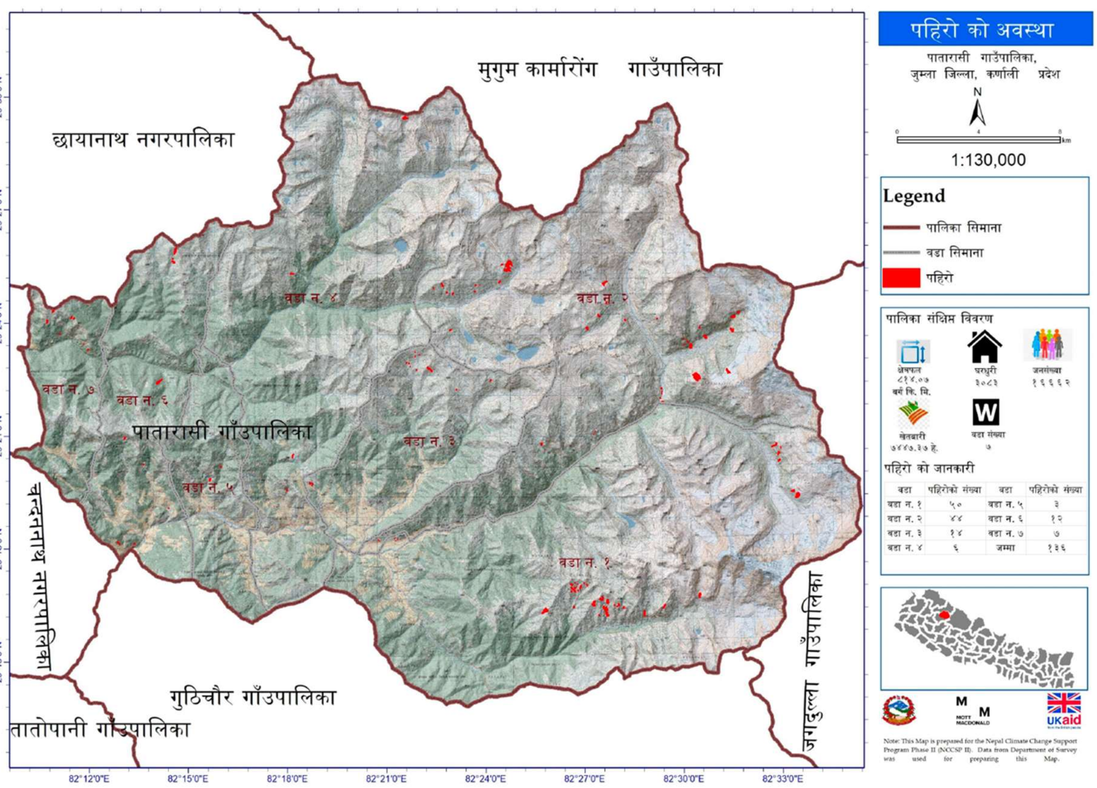

चित्र १० : पातारासी गाउँपालिकामा पहिरोको अवस्था

श्रोत: वन तथा वातावरण मन्त्रालय २०२२

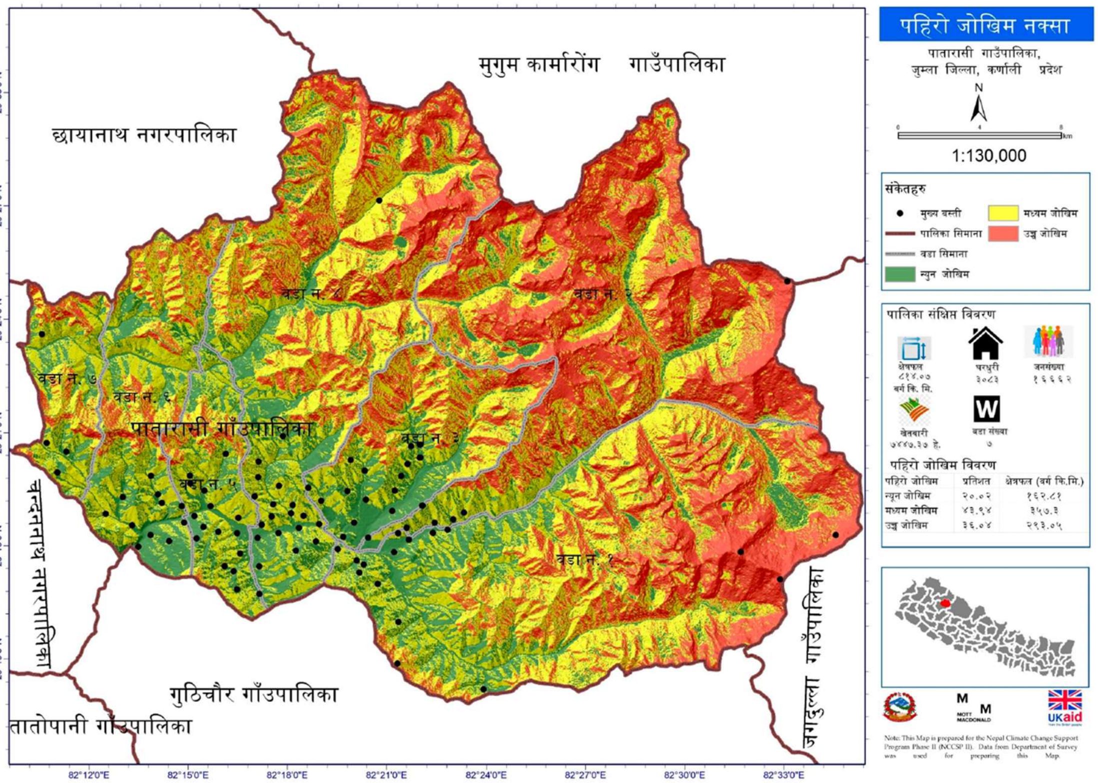

चित्र ११ : पातारासी गाउँपालिकाको पहिरो जोखिम नक्सा

श्रोतः वन तथा वातावरण मन्त्रालय २०२२

बाढी

जलवायु परिवर्तन जोखिम मानचित्रवाली, पातारासी गाउँपालिका (वन तथा वातावरण मन्त्रालय २०२२) अनुसार यस गाउँपालिकाको नदि तथा खोला क्षेत्र वरपर ५.८% कम जोखिम ६.० % मध्यम जोखिम र ८८.२ % उच्च जोखिममा रहेका छन । जुवा नदि तथा यिनका सहायक खोला वरपर र यसको जलाधार क्षेत्रमा रहेका खहरे खोलाहरुमा बाढिको ठूलो समस्या छ। नदि वरपर रहेका सबै वडाहरुको नदि, खोला किनाराको भु भाग बाढिले क्षति गरेको देखिन्छ। उल्लेखित क्षतिको अवस्था चित्रमा देखाईएको छ।

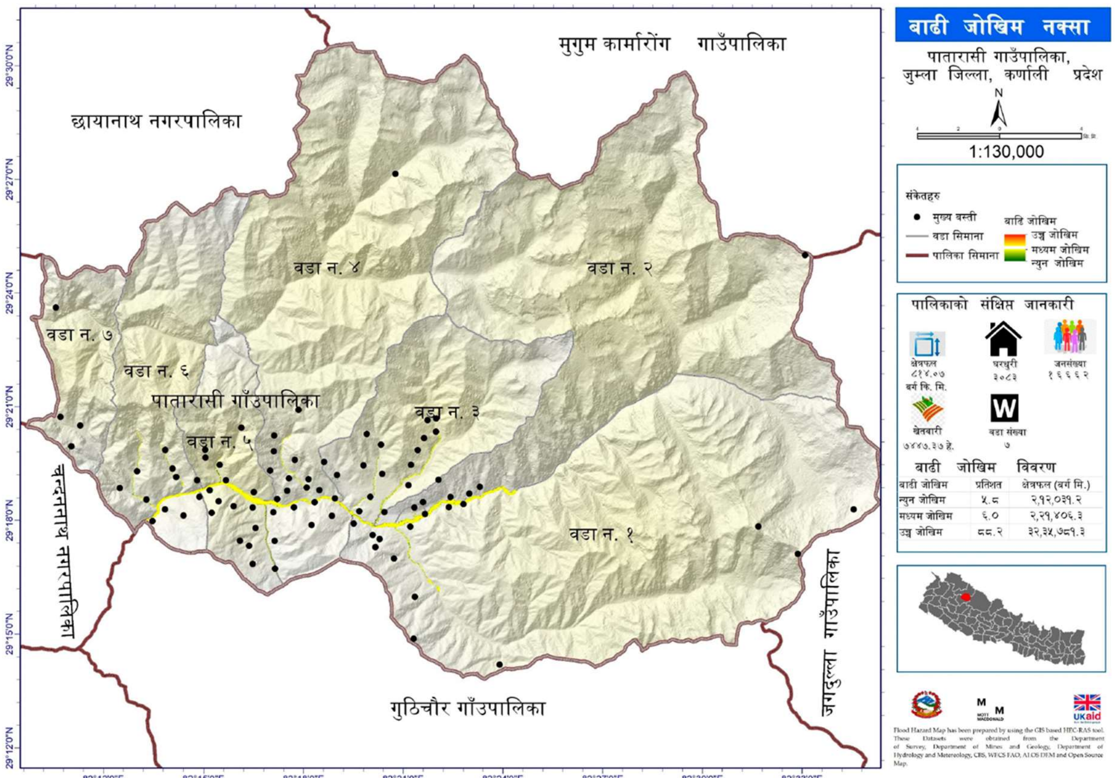

चित्र १२ : पातारासी गाउँपालिकाको बाढी जोखिम नक्सा

श्रोत: वन तथा वातावरण मन्त्रालय २०२२

३.२.५ जोखिमको रुपरेखा

यस विधिको प्रयोगबाट पातारासी गाउँपालिका क्षेत्रमा हाल विद्यमान प्रकोपहरु, ती प्रकोपहरुबाट भईरहेका र भविष्यमा हुन सक्ने समस्याको अवस्था तथा प्रकोप बाट प्रभावित र प्रभावित हुन सक्ने संकटासन्न समुदायहरुको विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका ७ : पातारासी गाउँपालिकाको जोखिमको रुपरेखा

प्रकोप	अहिलेको अवस्था	भविश्यमा हुनसक्ने अनुमान
हिउ, तुषारो	बेमौसमी हिमपात र तुषारोले गर्दा हिमाली तथा उच्च पहाडी भेगको अन्नवाली र आलु खेतीको उत्पादनमा कमी आएको	अनियमित हिमपात र तुषारोको कारण हिमाली तथा उच्च पहाडी क्षेत्रको वसाई बिस्थापित हुने देखिन्छ ।
असिना, बाढि, पहिरो	बर्षे पिच्छे खेतियोग्य जमिनको कटान, घर वस्तिहरु विस्थापित, धनजनको साथ साथै खाद्यान्न र पशुपंक्षिको क्षति, विद्यालय, घर आदि जोखिममा	मानवीय क्षती, आर्थिक क्षति, पशु चौपायहरुको मृत्यु, घर तथा वस्ति जोखिममा, वनजंगलको क्षति, विद्यालय जोखिममा, स्थानिय सडकले पहिरोको जोखिम बढेको, बस्ती विस्थापित हुने सम्भावना, अनुकूलनका उपायहरु तत्काल नभएकोले भविश्यमा पहिरोको प्रकोप अझ बढ्न सक्ने

प्रकोप	अहिलेको अवस्था	भविश्यमा हुनसक्ने अनुमान
सुख्खा, खडेरी	पानीका मुहान सुकेको, खेतीपाति समयमा नलाग्नु, उत्पादन घट्नु, रुख बिरुवा र खेती सुक्ने गरेका, पशुपालनमा असर	उत्पादनमा कमी, खाद्यन्न संकट, भोकमरी, महामारी, जैविक विविधतामा ह्रास, मरुभुमिकरण हुन सक्ने, कुनै पनी अनुकूलनका उपायहरु नअपनाईएकाले भविष्यमा जोखिम बढ्ने संभावना रहेको छ, पशुपालन व्यवसाय संकटमा पर्न सक्ने, जडीबुटीहरु लोप हुन सक्ने तथा फलफुल उत्पादनमा कमी हुने
आगलागि	विभिन्न समयको आगलागीले बार्षिक १५० भन्दा बढि घरगोठहरु जलेर क्षति भएको, मानविय क्षति, चोटपटक लाग्नु, वनका साना बिरुवा र किरा फट्याङग्राको नास, जिवजन्तुको वासस्थानको विनाश भएको	वन जंगल विनास, पशु पंक्षी तथा वन्यजन्तुको मृत्यु तथा लोप, घाँसपातमा कमि, काठ पैदावरको समस्या
असिना	खेतिको फूल र परागसेचन प्रकियामा असर, फलिसकेको अन्नलाई हानी भई उत्पादनमा कमि आएको, घरपालुवा पशुपंक्षीलाई असर गरेको	अन्न बालि तथा फलफुलमा क्षति, बोटबिरुवामा क्षति, घाँसपातमा क्षति
चट्याङ्ग	मानवीय र भौतिक संरचनाको क्षति हुनु, मनोवैज्ञानीक असर	उच्च क्षेत्रमा चट्याङ्गसँगको पशुचौपाया र गोठालाको सम्मुखता घट्ने छ
मानव रोग	आँउ, झाडापखाला, टाईफाईड, निमोनिया, आँखा पाक्ने रोग आदीको संक्रमणमा वृद्धि, गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थी, शिक्षक, अभिभावक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालकले क्षमता अनुसारको कार्य सम्पादन गर्न नसक्ने, मानसिक बिचलन पैदा हुनु, औषधीको खरिदमा रकम बाहिरिनु, दक्ष स्वास्थ्य जनशक्तिको माग बढ्नु, स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरुमा भीड हुनु, खर्चमा वृद्धि हुनु, घरभित्र हुने वायु प्रदुषणका कारणले खाना बनाउने समयमा घरभित्र धेरै समय बिताउने गृहिणी महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा (ज्येष्ठ नागरिक), विद्यार्थीलाई श्वासप्रश्वास सम्बन्धी समस्या बढ्दै गएको छ।	दूषित खाद्य पदार्थको उपभोगबाट उत्पन्न हुने रोगहरूको फैलावट बढ्नेछ, सुनौला हजार दिनका आमाहरु सुरक्षीत पोषण नपाएर कमजोर हुने, गर्भमै बच्चा मर्ने, रक्तअल्पता हुने जस्ता समस्याबाट ग्रसित हुनेछन्, बच्चाहरु कुपोषित हुन सक्नेछन्। प्रदुषणजन्य रोग बढ्नेछ, स्वास्थ्य सेवाको पनि विस्तार हुनेछ, स्वास्थ्य सेवामा मानिसहरुको पहुँच वृद्धि हुनेछ, खर्च वृद्धि हुनेछ। महिलाहरुलाई पाठेघर सम्बन्धिको समस्या बढदै जाने देखिन्छ।
पशु रोग	पशुधनको क्षति, आम्दानीको श्रोत घट्दै गएको	पशुहरुमा तथा खेति बालिमा नयाँनयाँ अज्ञात रोग, किराहरु देखा पर्न सक्ने।

प्रकोप	अहिलेको अवस्था	भविश्यमा हुनसक्ने अनुमान
कृषिमा रोग	कृषिजन्य उत्पादन घटेको, उत्पादन भएको अन्न बचाएर राख्न नसकेको, बिषादी प्रयोग गर्नुपर्दा लगानि र खर्च बढेको, बिषाधिको प्रयोग गरिएको ।	भविष्यमा कृषिमा रोगहरु बढ्दै जाने, रसायनिक पदार्थको प्रयोग बढी हुने, उर्जाशिल जनशक्ति पलायन बाहिरी स्रोतबाट खाद्यान्नको आपुर्ति बढ्ने, ठुलाठुला कृषियोग्य जमिनहरु घडेरीमा परिणत हुने र शहरको विकास हुने ।
हावाहुरी	मकै, धान खेती नष्ट गरिदिने र उत्यादनमा कमी हुने, घर गोठ, विद्यालयहरु छानाको उडाएको, पठनपाठन बन्द भएको, मानसिक बिचलन पैदा भएको, ममर्तका लागि थप रकमको व्यवस्थापन गर्नुपरेको, फलफुलको बोटहरु भाँचिदिएको	भविष्यमा हावाहुरीका घटनाहरु वृद्धि भई कृषि क्षेत्रमा हुने क्षति बढे तापनि भौतिक पूर्बाधारमा कम क्षति पर्ने देखिन्छ ।
वन्यजन्तु आतंक	बाँदर, दुम्सी, स्यालको ंख्यामा बृद्दि भएको, अन्नवाली, तरकारी बाली र फलफूल खेती नोक्सान गर्ने गरेको । घरपालुवा जनावरहरु गोठालो गएको अवस्थामा भालु बाघ, चितुवाले मानविय क्षति र बाखाहरु खाइदिएको, स्थानीयहरुलाई मनोवैज्ञानिक असर परेको ।	भालु, बाघ, बाँदर, दुम्सी, स्यालको संख्यामा बृद्दि हुनेक्रम बढदै गएमा बस्ती स्थानान्तर हुनसक्ने देखिन्छ ।

३.२.६ संकटासन्न वर्ग तथा समुदाय पहिचान (differnetial impact)

प्रकोपले सिर्जना गरेका असरहरु विश्लेषण गरी उमेर समुह, लिंग, सामाजिक स्तर, वर्ग र जातजाती अनुसार पर्ने र पारेको प्रभावहरुमा छलफल गरियो । प्रकोपका असरहरुले समुदायका वर्ग, जातजातिमा के कस्ता प्रभाव पारेका छन् र ति प्रभावहरु कुन समुहमा बढि असर गर्दछन् भन्ने सवालहरुमा छलफल गरि सबै भन्दा उच्च असर पार्ने लाई ३, मध्यमलाई २ र न्युन असर गर्नेलाइ १ अंक दिएको थियो ।

तालिका ८ : संकटासन्नवर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको पहिचान

प्रकोप	प्रकोपका असरहरु	संकटासन्नटा वर्ग														जम्मा
		उमेर समूह				लिंग		वर्ग			सामाजिक स्तर		जातजाती			
		बालबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	विपन्न	मध्यम	सम्पन्न	अपांगता भएका व्यक्ति	एकलमहिला	दलित	जनजाति	बा.क्षे.ठ.	
असिना, बाढि	आवतजावतमा अवरुद्द, उत्पादनशिल जग्गा क्षति, घर र खेतीयोग्य जग्गा क्षति ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
कृषिमा रोग	उत्पादनमा कमी हुनु । भोकमरी पर्नु । स्थानीय वीउविजन लोप हुनु	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
वन्यजन्तु आतंक	मानवीय र कुखुरा, पशुचौपाहरु क्षति हुनु । मानसिक त्रास बढ्दै जानु ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
चट्याङ्ग	मानवीय र भौतिक संरचनाको क्षति हुनु । मानसिक त्रास बढदै जानु ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
हिउ, तुषारो	अन्नवाली र तरकारी खेती नष्ट हुनु आवतजावतमा समसया हुनु, पशुपालनमा समस्या हुनु, जिविकोपार्जमा समस्या हुनु ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
सुख्खा खडेरी	उत्पादनमा कमी हुनु । भोकमरी सृजना हुनु । पानीका मुहान सुक्नु । वन पैदावार सुक्नु ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
पहिरो	आवतजावतमा अवरुद्द, उत्पादनशिल जग्गा क्षति, घर र खेतीयोग्य जग्गा क्षति, सामाजिक संरचना क्षति ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
आगलागि	वन्यजन्तु को वासस्थान नाश हुनु । महत्वपूर्ण तथा लोपोन्मुख जडिबुटि नाश हुनु । पानीका	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८

प्रकोप	प्रकोपका असरहरु	संकटासन्नटा वर्ग														जम्मा
		उमेर समूह				लिंग		वर्ग			सामाजिक स्तर		जातजाती			
		बालबालिका	युवा	वयस्क	वृद्धवृद्धा	महिला	पुरुष	विपन्न	मध्यम	सम्पन्न	अपांगता भएका व्यक्ति	एकलमहिला	दलित	जनजाति	बा.क्षे.ठ.	
	मुहान सुक्नु । वन पैदावारको पुनउत्पादनमा कमी हुँदै जानु ।															
असिना	वन्यजन्तुको वासस्थान नाश हुनु । फलफूल, अन्नवाली, तरकारी खेती नष्ट हुनु । पशुपालनको चरिचरणमा अवरोध हुनु । घरका छाना भत्किनु	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
पशुरोग	पशुधनको क्षति हुनु । आम्दानीको श्रोत घट्दै जानु ।	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
मानव रोग	बर्षेनी आँउ, पखाला, निमोनिया, आँखा पाक्ने रोग आउनु । महिलाहरुको पाठेघर सम्बन्धिको समस्या बढदै जानु	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
हावाहुरी	घर, गोठको छाना क्षति हुनु, बिद्यालयको छाना क्षति अुनु, बिद्यार्थि, कर्मचारीहरुर्ला आवतजावतमा कठिन हुनु, मनोवैज्ञानीक असर पर्नु	३	१	१	३	२	१	३	२	१	३	२	३	२	१	२८
जम्मा		३६	१२	१२	३६	२४	१२	३६	२४	१२	३६	२४	३६	२४	१२	
	नोट : १ - न्यून, २ - मध्यम, ३ - उच्च															

माथि उल्लेखित संकटासन्नवर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको तालिकाबाट स्थानीय स्तरमा देखापरेका तथा महसुश गरेका बिभिन्न खालका प्रकोपहरुले स्थानीय स्तरका वालवालिका, बृद्दबृद्दाहरु, विपन्न, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु र दलित समुदायहरुलाई अधिकतम असर पार्ने गरेको देखिन्छ । यस्ता प्रकोपको असर उमेर समुहमा बालबालीका र बृद्दबृद्दाहरुमा उच्च, त्यस्तै लिंगको आधारमा महिलामा उच्च, वर्गको आधारमा विपन्नमा उच्च, सामाजीक स्तरको आधारमा अपांगता भएका व्यक्तिमा उच्च र जातजातीको आधारमा दलितमा उच्च रहेको छ । नगरपालिकाका वडा तथा समुदायमा देखापरेका सबैखालका प्रकोपहरुले स्थानीय जनजिवन, जिविकोपार्जनलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पारेको छ ।

३.२.७ प्रकोपको प्राथमिकिकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम तथा प्रकोप नंक्शाकनबाट पहिचान गरिएका गाउँपालिका अर्न्तगतका ७ वटै वडाहरुमा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सवैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो ।

ऐतिहासिक समयरेखा र छलफलको आधारमा देखिएको विभिन्न प्रकारका जलवायुजन्य तथा गैह्रजलवायुजन्य प्रकोपहरुले सबै भन्दा बढी जिविकोपार्जनमा पारेको असर र प्रकोपको वारम्वारता साथै त्यसको असरको लेखाजोखा गरी जोखिम तथा प्रकोपको विश्लेषण गर्न तालिका नं. ९ मा जोडाविधीको प्रयोग गरि प्रकोप स्तरिकरण गरिएको छ ।

तालिका ९ : प्रकोपको स्तरिकरण

प्रकोप	हिमपात	असिना, बाढि	खडेरी	पहिरो	आगलागि	चट्याङ्ग	मानवरोग	पशुरोग	कृषिमा रोग	हावाहुरी	वन्यजन्तु आतंक
हिमपात		असिना, बाढि	हिमपात	हिमपात	आगलागि	चट्याङ्ग	हिमपात	पशुरोग	कृषिमा रोग	हिमपात	वन्यजन्तु आतंक
असिना, बाढि			असिना, बाढि	असिना, बाढि	असिना, बाढि	असिना, बाढि	असिना, बाढि	असिना, बाढि	असिना, बाढि	असिना, बाढि	असिना, बाढि
खडेरी				खडेरी	आगलागि	चट्याङ्ग	खडेरी	पशुरोग	कृषिमा रोग	खडेरी	वन्यजन्तु आतंक
पहिरो					आगलागि	चट्याङ्ग	पहिरो	पशुरोग	कृषिमा रोग	पहिरो	वन्यजन्तु आतंक
आगलागि						चट्याङ्ग	आगलागि	आगलागि	कृषिमा रोग	आगलागि	वन्यजन्तु आतंक
चट्याङ्ग							चट्याङ्ग	चट्याङ्ग	कृषिमा रोग	चट्याङ्ग	वन्यजन्तु आतंक
मानवरोग								पशुरोग	कृषिमा रोग	मानवरोग	वन्यजन्तु आतंक
पशुरोग									कृषिमा रोग	पशुरोग	वन्यजन्तु आतंक
कृषिमा रोग										कृषिमा रोग	कृषिमा रोग
हावाहुरी											वन्यजन्तु आतंक
वन्यजन्तु आतंक											

जम्मा अङ्क	४	१०	३	२	६	७	१	५	९	०	८
स्तर	७	१	८	९	५	४	१०	६	२	११	३

समुदाय र गाउँपालिका स्तरिय कार्यक्रममा भएको सहभागितामूलक छलफलबाट माथि उल्लेखित तालिका अनुसार यस गाउँपालिकामा मुख्य गरी क्रमस असिनाबाढि, कृषिमा रोग, वन्यजन्तु आतंक, चटयाङ्ग, आगलागि, पशुरोग, हिमपात, खडेरी, पहिरो, मानवरोग र हावाहुरी को प्रभाव देखिन्छ। पातारासी गाउँपालिकको भुवनावट, अग्ला तथा ठूलाठूला हिमाल र पहाड, भौगोलिक विगठता रहेको र अनियमित असिना बर्षा र हिमपातका कारण बाढिले बर्षेनी खेतीयोग्य जग्गाजमिन र मानविय क्षति हुने गरेको पाईन्छ। मौसमि तथा बेमौसमि तरकारी खेती र अन्नवाली लाई रोगकिराले अधिकतम असर गर्ने गरेको छ।

३.२.८ वडाको जोडागत जोखिम स्तरीकरण

यस गाउँपालिकाका हरेक वडाहरुमा प्राकृतिक तथा गैह्रप्राकृतिक रुपले सिर्जित प्रकोपहरुले सङ्कटासन्न वर्ग तथा समुदायहरुलाई पारेको असर पहिचान गरी विश्लेषण गर्दा मुख्यतया आर्थिक रूपले विपन्न, सामाजिक रूपमा पिछडिएका समुदायहरु र वालवालिकाहरु बढी सङ्कटासन्न रहेको पाईएको छ। यस क्रममा सङ्कटासन्नतायुक्त र सुरक्षित स्थान, भौगोलिक, सामाजिक संरचना, प्रकोपका घटनाबाट विगतमा भएको क्षतिको आँकलन, विपद् जोखिम व्यवस्थापनका अवसर र चुनौती जस्ता विषयको अध्ययन गरिएको छ। उक्त विधिको नतिजालाई (**तालिका नं. १०**) मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १० : वडाहरुको जोडागत जोखिम स्तरिकरण

वडा नं.	१	२	३	४	५	६	७
१		१	१	१	१	१	१
२			२	२	२	२	२
३				३	३	३	३
४					५	६	७
५						५	७
६							७
७							
प्राप्त अंक	६	५	४	०	२	१	३
स्तर	१	२	३	७	५	६	४

माथि उल्लेखित तालिका अनुसार उच्च जोखिमका वडाहरु क्रमस पहिलो वडा नं. १, दोश्रो वडा नं. २ तेश्रो वडा नं.३, चौथोमा वडा नं.७, मध्यम जोखिममा वडा नं.५, वडा नं. ६ र न्यून जोखिममा वडा नं. ४, पर्दछन्।

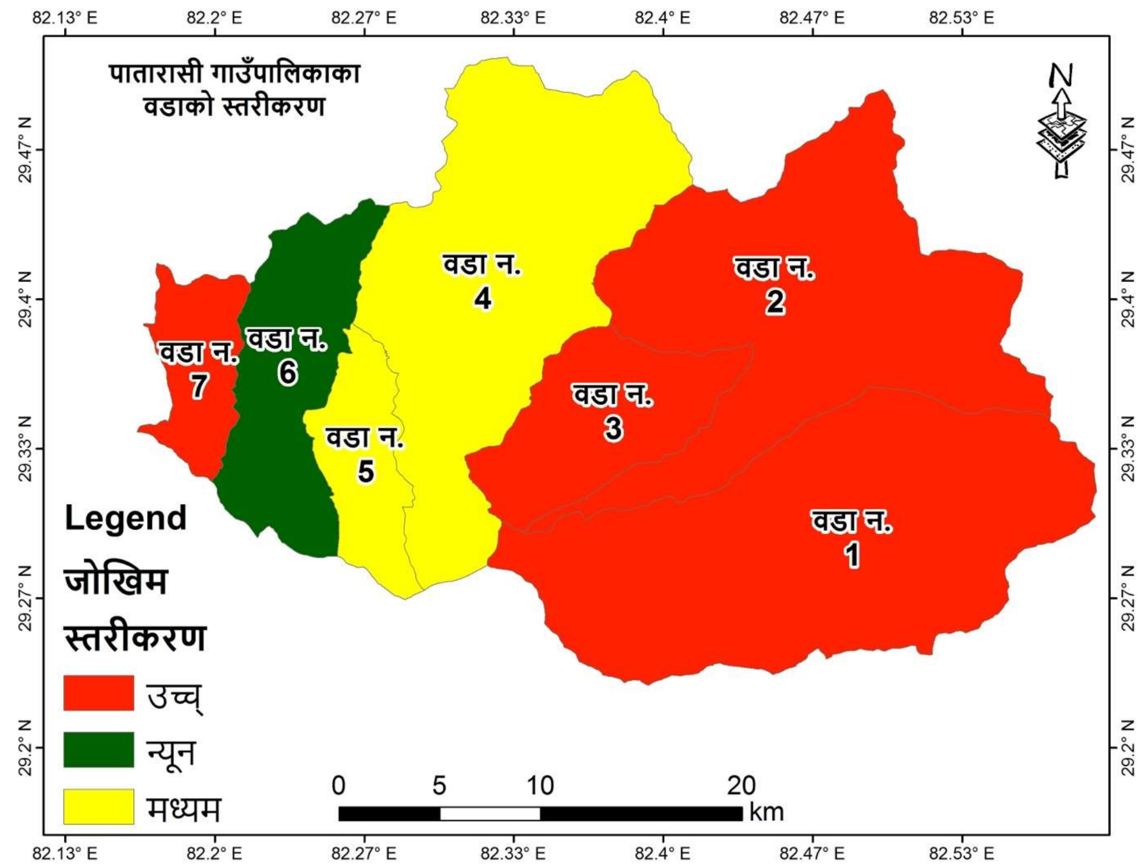

चित्र १३ : वडागत संकटासन्न नक्सा

तालिका ११ : वडा प्राथमिकिकरण को पुस्ट्याई

प्राथीमीकीकरण	वडा	पुष्ट्याइँका आधार
१	१	भौगोलिक विकटता, अग्ला अग्ला हिमाल र पहाडको खोच, भिरालो बस्ती, उत्पादनशिल भुभाग कमी, वनक्षेत्र संग जोडिएको बस्ती, पातारासी हिमालको नजिकको बस्ती प्राय हिउ पर्ने र हिउपग्लन धेरै समय लाग्ने गरेको । सबै गाउँ समुदायहरु असिना बाढि, बन्यजन्तुको आतंकले प्रभावित । खोलाहरु संगै जोडिएका पातलो वस्तीहरु, पहिरो, आगलागि असिना, वन्यजन्तु, हिमपात, तुषारो, चट्याङ्गको उच्च जोखिम, यातायात र संचारको पहुचमा कमी । सेवाप्रदायक संस्थामा पहुँचमा कमी
२	२	केहि भिरालो बस्ती, भौगोलिक विकठता, उत्पादनशिल भुभागको कमी । वन क्षेत्रसंग जोडिएको बस्ती । गाउको आवादी जग्गा जुवा नदिको कटान बाट प्रभावित । असिना बाढि, पहिरो, आगलागि वन्यजन्तु, तुषारो, चट्याङ्गको उच्च जोखिम, यातायात र संचारको पहुचमा कमी ।

प्राथीमीकीकरण	वडा	पुष्ट्याइँका आधार
		सेवाप्रदायक संस्थामा पहुँचमा कमी
३	३	भौगोलिक विकठता, भिरालो बस्ती । वन क्षेत्रसंग जोडिएको बस्ती, अग्ला पहाडहरुमा हिउ पर्ने गरेको । सबै गाउँ समुदायहरु असिना बाढि, वन्यजन्तुको आतंकले प्रभावित । आगलागि असिना बाढि, वन्यजन्तु, तुषारो हिमपात, चट्याङ्गको उच्च जोखिम, यातायात र संचारको पहुचमा कमी । सेवाप्रदायक संस्थामा पहुँचमा कमी ।
४	७	भौगोलिक विकठता, भिरालो बस्ती, उत्पादनशिल भुभाग कमी । वन क्षेत्रसंग जोडिएको बस्ती, थोरै समथर भुभाग । सबै गाउ समुदायहरु पहिरोले प्रभावित । आगलागि असिना, वन्यजन्तु, हुरीवतास, हिउ, तुषारो, चट्याङ्गको उच्च जोखिम, यातायात र संचारको पहुचमा कमी । सेवाप्रदायक संस्थामा पहुँचमा कमी
५	५	भौगोलिक विकटता, भिरालो बस्ती, उत्पादनशिल भुभाग कमी । वन क्षेत्रसंग जोडिएको बस्ती, अग्ला पहाडहरुमा हिउ पर्ने गरेको । सबै गाउँ समुदायहरु असिना बाढिले प्रभावित । आगलागि वन्यजन्तु, हुरीवतास, हिमपात, तुषारो, चट्याङ्गको उच्च जोखिम, यातायात र संचारको पहुच । सेवाप्रदायक संस्थामा पहुँचमा कमी
६	६	भौगोलिक विकठता, केहि भिरालो बस्ती । मुख्य सडक संग जोडिएको बस्ती । जुवा नदिको वाढि, आगलागि असिना, वन्यजन्तु, हुरीवतास, हिउ, तुषारो, चट्याङ्ग को जोखिम, यातायात र संचारको पहुँच । सेवा प्रदायक संस्थामा पहुँच ।
७	४	भौगोलिक विकठता, केहि भिरालो बस्ती, उत्पादनशिल भुभागमा बढदो शहरिकरण । वन क्षेत्रसंग जोडिएको बस्ती, केहि गाउ समुदायहरु जुवानदि को कटानले प्रभावित । आगलागि असिना, वन्यजन्तु, हुरीवतास, हिउ, तुषारो, चट्याङ्ग को जोखिम, यातायात र संचारको पहुचमा रहेको । गाउँपालिकाको मूख्य केन्द्रमा रहेको र सेवाप्रदायक संस्थामा पहुँच भएको । पालिकास्तरिय नीकायहरमा पहुँच रहेको ।

३.२.९ प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण

समग्र गाउँपालिकामा रहेको प्रकोपको प्रभाव, प्रकोपको प्रभावित क्षेत्रहरु विश्लेषण गर्नुका साथै भविष्यमा प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रकोपले पार्न सक्ने जोखिमको विश्लेषण गरिएको थियो । यो विधि प्रयोग गर्दा प्रभावको स्तर, प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रभाव पार्न सक्ने जोखिमहरुको स्तर लाई १ देखी ४ अंकभार दिई विश्लेषण गरिएको थियो जसमा १ भन्नाले न्यून प्रभाव तथा प्रयास र ४ भन्नाले सबैभन्दा उच्च प्रभाव तथा प्रयास भन्ने बुझिन्छ । यसरी प्रभावको स्तर, प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रभाव पार्न सक्ने जोखिमहरुको अंक भारलाई गुणाकं गरी प्रकोपको जोखिमको स्तर तय गरिएको थियो ।

तालिका १२ : प्रकोपको अवस्था तथा जोखिमहरुको विश्लेषण

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	अंक
असिना, बाढि	अन्नवाली, तरकारी खेती र फलफूल नष्ट हुनु	३	३	२	१८
	अन्नपातको अभाव हुनु	३		३	२७
	स्थानीय वीउविजन लोप हुनु	२		२	१२
	वन्यजन्तुहरुको बासस्थान नास हुनु	२		२	१२
	खेतीयोग्य जमिन कटान हुनु	३		३	२७
	घर, गोठ क्षति हुनु	२		२	१२
	मानवीय क्षति हुनु	३		३	२७
	चौपायाहरको क्षति हुनु	३		३	२७
	झोलुङ्गे र काठेपुल क्षति हुनु	२		२	१८
	पानी घट्ट वगाएर क्षति हुनु	३		३	२७
	आवातजावात अवरुद्द	२		३	१८
कृषिमा रोग	जिविकोपार्जनमा समस्या हुनु	२	२	२	८
	अन्नको अभाव हुनु	२		२	८
	स्थानीय तथा रैथाने वीउविजन लोप हुनु	१		१	२
	भोकमरी सृजना हुनु	२		२	८
	ख्याउटे तथा रोगि पशुहरुको जन्मिनु	१		१	२
वन्यजन्तु आतंक	मानविय क्षति हुनु	३	३	३	२७
	त्राहित्राहि बस्नु	३		३	२७
	घरपालुवा चौपाय र कुखुराहरु नोक्सान हुनु	२		२	१२
	स्वतन्त्रपूर्वक हिडडुल गर्न कठिन हुनु	२		२	१२
	अन्नवाली, तरकारीवाली र फलफूलहरु क्षति हुनु	२		२	१२
चट्याङ्ग	मनोवैज्ञानिक असर हुनु	२	१	२	४

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	अंक
	भौतिक संरचनाको क्षति हुनु	१		१	१
	चौपायाहरुको क्षति हुनु	१		१	१
	मानविय क्षति हुनु	३		३	९
आगलागि	वोटविरुवा नष्ट हुनु	२	२	२	८
	महत्वपूर्ण जटिवुडि नष्ट हुनु तथा लोप हुनु	२		२	८
	वन विनास हुनु	३		३	१८
	भु.क्षय हुनु	३		३	१८
	पहिरो आउनु	३		३	१८
	वन्यजन्तुहरुको बासस्थान नास हुनु	३		३	१८
	अग्ला पहाडहरु बाट ढुंगा खस्नु	१		१	२
पशुमा रोग	स्थानीय तथा रैथाने जातका पशुहरु लोप हुनु	२	३	२	१२
हिमपात	अन्नवाली र तरकारी खेती क्षति हुनु	२	३	२	१२
	आवत जावत तथा हिडडुल अवरुद्द हुनु	२		२	१२
सुख्खा, खडेरी	उत्पादनमा कमी हुनु	३	२	३	१८
	पानीका मुहान सुक्नु	२		२	८
	पुर्नउत्पादनमा कमी	२		२	८
	खाद्यान्न अभाव तथा भोकमरी हुनु	२		२	८
	मानव रोग, पशुरोग र कृषिमा रोग तथा महामारी बढनु ।	२		२	८
पहिरो	खेतीयोग्य जमिन कटान हुनु	३	२	३	१८
	घर, गोठ क्षति हुनु	२		२	८
	मानवीय क्षति हुनु	३		३	१८
	चौपायाहरको क्षति हुनु	३		३	१८
	झोलुङ्गे र काठेपुल क्षति हुनु	२		२	८
	पानी घट्ट वगाएर क्षति हुनु	३		३	१८
	आवातजावात अवरुद्द	२		२	८
मानव रोग	मानीस अस्वस्थ हुनु	१	२	१	२
	खर्च बढनु, जिविकोपार्जमा समस्या हुनु	२		२	८

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	अंक
हावाहुरी	अन्नवाली, तरकारी खेती र फलफूल खेती नष्ट हुनु	२	२	२	८
	स्थानीय समुदायका घरका छानाहरु क्षति हुनु	१		१	२
	बिद्यालयका छाना क्षति हुनु	१		१	२
	रुखहरु ढलेर बाटो अवरुद्द हुनु	१		१	२

माथि उल्लेखित प्रकोपको अवस्था र अनुकूलनका प्रयासको अवस्थालाई बिश्लेषण गर्दा भौगोलिक विकटता र अनियमित बर्षाको कारण जुवा नदि लगायत खहरेखोलाहरुले धनजन र सामाजिक भौतिक संरचनाहरुलाई क्षति गर्ने गरेकोले अन्य प्रकोपहरुको तुलनामा असिना बाढि, वन्यजन्तु आतंक, चटयांग, खडेरी र आगलागिले मानविय जिवनयापनमा अधिकतम असर पारेको देखिन्छ तसर्थ स्थानीय तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सहयोग र समन्वयमा अनुकूलनका कृयाकलापहरु तत्काल कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिका र वडा तथा स्थानीय समुदायले प्रयास गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३.२.१० जीविकोपार्जनका स्रोतहरु माथिको प्रभाव विश्लेषण

प्राथमिकिकरणमा परेका जोखिमहरुलाई एकातर्फ र जीवीकोपार्जनका स्रोतहरुलाई अर्कोतर्फ राखि सहभागिमूलक विधी द्वारा प्रत्येक जीविकोपार्जनका स्रोतहरुलाई प्रत्येक प्रकोपले पारेको प्रभावसँग तुलना गरि क्षति पुऱ्याउदैन, थोरै क्षति, केही क्षति र धेरै क्षतिको आधारमा ०, १, २, र ३ अंक क्रमशः प्रदान गरि सोही बमोजिम तलको तालिकामा विश्लेषण गरिएको छ ।

तालिका १३ : जीविकोपार्जनका स्रोतहरुमा प्रभाव विश्लेषण

क्र. सं.	प्रकोपहरु / जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	बाढि	पहिरो	सुख्खा खडेरी	आगलागि	असिना, बाढि	कृषिमा रोग	पशुमा रोग	चट्याङ्ग	वन्यजन्तु आतंक	कुल अङ्क
१	प्राकृतीक श्रोतहरु										
१.१	जमीन	२	३	३	३	०	१	१	०	०	१३
१.२	पानीको स्रोत	३	३	३	२	०	२	२	०	०	१५
१.३	वन जङ्गल	३	३	३	३	१	०	०	१	०	१४
१.४	वन्यजन्तु	१	२	३	३	२	१	०	१	०	१३
१.५	जडीबुटी	३	३	३	३	१	०	०	०	०	१३
२	भौतीक श्रोतहरु										
२.१	सडक, बाटो	३	३	१	१	२	०	०	०	०	१०
२.२	खानेपानी	३	३	३	३	१	०	०	०	०	१३
२.३	विद्युत	३	३	३	१	१	०	०	१	०	१२

क्र. सं.	प्रकोपहरु / जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	बाढि	पहिरो	सुख्खा खडेरी	आगलागि	असिना, बाढि	कृषिमा रोग	पशुमा रोग	चट्याङ्ग	वन्यजन्तु आतंक	कुल अङ्क
२.४	सिँचाइ	३	३	३	१	१	०	०	०	०	११
३	**आर्थिक सम्पत्ती**										
३.१	कृषि	२	२	३	१	२	३	०	०	१	१४
३.२	पशु पालन	१	१	३	२	१	१	२	०	१	१२
३.३	रोजगार	१	१	१	१	०	१	१	०	०	६
३.४	व्यापार तथा उद्यम	१	१	१	१	०	१	१	०	०	६
४	**सामाजिक स्रोतहरू**										
४.१	सामुदायिक भवन	२	२	१	१	१	०	०	१	०	८
४.२	विद्यालय र स्वास्थ्य चौकी	२	२	१	१	१	०	०	१	०	८
४.३	आमा समुह, बाल क्लब, कृषि समुह	२	२	१	१	१	०	०	१	१	९
५	**मानविय सम्पत्ती**										
५.१	कर्मचारी	२	२	१	१	१	०	०	१	०	८

जीविकोपार्जनका स्रोतहरुमाथीको प्रभाव विश्लेषण गर्दा सबै भन्दा बढी असर वनमा परेको देखिन्छ र क्रमशः पानीका मुलहरु, मानवीय तथा सिँचाइमा परेको देखियो । जोखिमहरुको विश्लेषण गर्दा बाढी र कटान/पटानले सबै भन्दा बढी असर गरेको देखिन्छ। अग्लाअग्ला पहाडहरुमा हिउपर्ने र स्थानीय बसोवास, रहनसहनमा प्रत्यक्ष असर पारेको छ । यसबाट जलवायु परिवर्तनका कारण बाढी, खोला र नदी कटान, खोला र नदिले बालुवा माटो थुपार्ने, र खडेरीले सबै स्रोतमा बढि असर पारेको देखिन्छ।

३.२.११ विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव

परीमार्जीत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको खाका २०७६ ले दस वटा विषयगत क्षेत्र र यस विधिबाट पातारासी गाउँपालिकामा विगत ३० वर्ष पहिले देखि हालसम्म जलवायुमा देखिएको परिवर्तनले विभिन्न क्षेत्रगत प्रभाव तथा हालको अवस्था र भविष्यको अनुमान प्रस्तुत गरिएको छ। पहिलेको अवस्थाबाट वर्तमान अवस्थामा भएको परिवर्तन र भविष्यमा पार्न सक्ने नकारात्मक असरको चित्रण गरिएको छ। जसले जलवायु परिवर्तनको नकारात्मक असरबाट अनुकूलित हुन गर्नुपर्ने कामहरूको प्राथमिकीकरण र लेखाजोखा गर्न मद्दत भएको छ।

तालिका १४ : विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव

३० वर्ष भन्दा अगाडीको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	भविष्यको अनुमान
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा		

३० वर्ष भन्दा अगाडीको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	भविष्यको अनुमान
प्रयाप्त पानी र परम्परागत सिचाईको अवस्था अव्यवस्थित थियो । खेतबारी उर्वराशक्ति राम्रो थियो, अधिकतम प्रांगारिक र गोठे मलको प्रयोग गरिन्थ्यो । स्थानीय जातको वीउको प्रयोग । धान, गँहु, मकै, कोदो, आलु राम्रो फल्थ्यो, पानी धेरै तथा समयमा पर्थ्यो । वातावरण स्वच्छ थियो । स्थानीय जातका पशुपालन गरिन्थ्यो । चौपायहरु धेरै पाल्ने चलन थियो ।	कुलो सिचाईको व्यवस्था व्यवस्थित हुँदै गरेको । खेतबारीमा रासायनिक मलको अत्याधिक प्रयोग हुने गरेको । उन्नत खेती र वीउविजनको प्रयोग । अन्न वालीमा आधुनिकता तिर उन्मुख भएको । पानी समयमा नपर्ने, असिना बाढि पहिरोले खेत बगाउने, मिचाहा प्रजाती देखा परेको । उन्नत जातको पशुपालन शुरु गरिएको । गाइवस्तु पाल्ने चलन कम हुदैं गएको छ ।	पक्की तथा व्यवस्थित सिचाई कुलो निर्माण । पानीका मुहानहरु सुक्ने संभावना । प्रांगारिक मलको प्रयोग घट्ने तथा रासायनिक मलको प्रयोग बढने र किटनाशक विषाधिहरुको अत्यधिक प्रयोग हुने । स्थानीय वीउविजनको लोप हुने । खाद्यान्न अभाव तथा भोकमरी हुन सक्ने । बाढि, पहिरोले खेतियोग्य जमिनमा धेरै क्षति गर्न सक्ने, पानीको समस्या झन बढ्दै जानसक्छ जस्ले गर्दा कृषि उत्पादनमा कमि आउनेछ । स्थानीय प्रजातिको पशुचौपाय लोप हुनसक्ने । उन्नत जातका पशुपालनमा बृद्धि हुने ।
वन, जैविक विविधता तथा जलाधार संरक्षण		
९० प्रतिसत भु-भाग वनले ओगटेको, घना जंगल थियो जंगली जनावर र चराचुरुङ्गीहरु प्रसस्त देख्न पाईन्थ्यो । प्रयाप्त मात्रामा जनावर र चराचुरुङ्गि देख्न पाईन्थ्यो । उच्च हिमाली क्षेत्रमा पाईने सबैखालका लोपोन्मुख जडीवुटी प्रयाप्त मात्रामा पाईन्थ्यो ।	वनको घनत्वमा कमी तथा पातलो हुदै गएको वन्यजन्तुहरु लोप भैसकेको छिटफुट लोपोन्मुख जनावर र जडिबुटि कम मात्रामा देखिने गरेको ।	वन पातलो हुँदै जाने क्रम नरोकिए जैविक विविधतामा कमि आउन सक्नेछ, । जनावर र चराचुरुङ्गिहरु लोप भएर देख्न नपाईने । जनावरहरु पूर्णरुपमा लोप हुने, पशुपंक्षी सकिने, जडीवुटी पनि पूर्णरुपमा लोप हुने रसबै खालका जडिवुटिहरु लोप भएका हुनेछन् ।
जलस्रोत तथा उर्जा		
पानीका मूल तथा मुहानहरु प्रयाप्त थिए र पानकिो श्रोत राम्रो । आकाशे पानी र हिमपात समय समयमा पर्दथ्यो । घना जंगल थियो, दाउरा, घाँस नजिकै पाईन्थ्यो । दाउरा र टुकी वत्तीको प्रयोग गरिन्थ्यो । पानी धेरै पर्ने गर्थो । पानी घट्टको प्रयोग ।	वन पातलो तथा भुकमपको कारण पानीको मुहानहरु चाँडै सुक्ने गरेको । हाल ऊर्जाको रुपमा सोलार वत्ती, छिटफुट एल.पी.ग्याँस को बढी प्रयोग गरिन्छ । जंगल मासिदै तथा पातलो हुदे गएकोले घाँस दाउरा पाउन धेरै टाढा जानुपरेको । सामुदायिक वन र कबुलियति वन संरक्षणमा बृद्धि भएको । सोलार वत्ती र विद्युतको प्रयोग हुने गरेको । पानी घट्टको प्रयोग कम हुदै गएको र सेलरमिल को प्रयोग हुन थालेको ।	वर्षेनी भुकम्प को पराकम्पन र वनको चापमा बृद्धि भईरहेकोले सुख्खा खडेरी, खण्डवृष्टि, अतिवृष्टि हुने अवस्था आउन सक्छ । पानीको मुहानहरु सुक्दै जान्छन, भविष्यमा जमिन मुनिको पानी सुक्न सक्ने सम्भावना । हिमपातमा अनियमितता हुने । वन जंगल इतिहासमा मात्रै सिमित रहने, जंगल सखापै हुने, दाउरा घाँस नपाउने, खडेरी तथा मरुभुमी हुन सक्ने । सोलार र बिजुलीको अधिकतम प्रयोग भई नयाँ नयाँ ऊर्जाको अविष्कार हुनेछन् । लघु विद्युत आयोजना र राष्ट्रिय प्रसारण निर्माण हुन सक्ने र प्रयाप्त बिद्युतिय सुबिधा हुने ।
स्वास्थ्य खानेपानी तथा सरसफाई		

३० वर्ष भन्दा अगाडीको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	भविष्यको अनुमान
विषादी रहित पोषणयुक्त भोजन हुन्थ्यो । ताजाताजा फलफुल, माछा, मासु, दुध, दही, घ्यू, मह, आदि प्रयाप्त पाईन्थ्यो । मानव रोग कमी, स्वास्थ्य चौकी थिएन । प्राकृतिक उपचार, जडीवुटी, धामीझाँक्रो व्यापक प्रयोग गरिन्थ्यो । धामी, झाँक्री तथा आयुर्वेदिक औषधीको अत्याधिक प्रयोग ।	अधिकतम रासायनिक तथा खाद्यमलको प्रयोग, नयाँ नयाँ रोगहरु देखा परेको, मानव स्वास्थ्यमा असर । स्वास्थ्य चौकी तथा उपचार गर्ने ठाउँको व्यवस्था बढदै गएकोले मान्छेको स्वास्थयमा सुधार हुदै गएको । हाल स्वास्थ्यकर्मीको संख्यामा वृद्धि, चेतनामा वृद्धि भईरहेको छ । प्रेसर, सुगर, हाड जोर्नि, मृगौला जस्ता रोगहरु घेरै मानिसमा देखा परेको, धामी झाँक्री हरु द्वारा उपचारमा कमि साथै अस्पताल र स्वास्थ्य चौकिमा उपचार गर्नेको सङ्ख्यामा वृद्धि ।	रासायनिक विषाधिको प्रयोग भएको खाद्यान्नले नयाँ नयाँ रोगहरु देखा पर्नेछ । मानीस ख्याउटे, पुडका, अपाङ्ग हुने र महिलाको पाठेघर समस्या साथै गर्भ तुहिने हुन सक्छ । ठुलाठुला स्वास्थ्य संस्थाहरुको स्थापना हुन सक्ने । अस्पतालको पहुँचमा वृद्धि सँगै वडा स्तरमा अस्पतालको व्यवस्था हुन सक्ने । एम्वुलेन्स सुविधा उपलब्ध हुन सक्ने । नयाँनयाँ रोगहरु देखा पर्ने । समुदायहरुमा व्यवस्थित गाउघर क्लिनिक स्थापना हुनेछन् ।
जलवायु जन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद जोखिम व्यवस्थापन		
समयमा वर्षा हुन्थ्यो, तापकम समय अनुकूलन थियो, उर्वराशक्ति प्रसस्त थियो, पानीको स्रोतहरु प्रसस्त थियो हावापानीको प्रभावका कारण उत्पन्न रोगहरु कम थियो । वन विनास थिएन, बाढी कम हुन्थ्यो । समय समयमा हिउ पर्थ्यो । वन्यजन्तु प्रसस्त थिए, जडीवुटी प्रचुर मात्रामा पाईन्थ्यो समयमा पानी पर्ने तर पहिरोको जोखिम कम थियो	वर्षा ढिलो हुने गरेको छ। तापकम वृद्धि, उर्वराशक्ति घट्दै गएको, पानीका स्रोतहरु सुक्दै गएको रोगको मात्रा बढेको वन विनासमा वृद्धिका कारण बाढी तथा पहिरोको प्रकोप रहेको वन्यजन्तु र जडिवुटिको मात्रामा कमि पानी कम पर्ने हुदा बाढि र पहिरोले क्षति पुऱ्याएको ।	अतिवृष्टि तथा अनावृष्टि हुन सक्ने । प्रतिकुल तापकम, उत्पादनको सम्भावनामा कमि, पानीका स्रोतहरु कहाँ थिए भनेर खोज्नु पर्ने अवस्था झन बढने सम्भावना, सबै मानव रोगि हुने सम्भावना । वन सम्पदाको अस्तित्व खतरामा, वन्यजन्तु लोप हुने सम्भावना, जडीवुटी नरहने सम्भावना, अग्ला पहाड तथा हिमश्रृखलाहरुमा व्यापक रुपमा पहिरोले क्षति गरेको हुनेछ ।
स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी वस्ती		
जनसंख्या कम थियो । पातलो वस्ती थियो । सरकारी कार्यालयहरु टाढा थिए सामान्य गोरेटो बाटोको व्यवस्था थियो । सामान्य माटोढुंगा र काठले बनेका घरहरु थिए, खानेपानी योजना तथा विद्ययालयहरु थिएन ।	पक्की घरहरु निर्माणका कामहरु बढिरहेको । सरकारी कार्यालय र गैसस हरुको कार्यालय स्थापनाको क्रम बढदो रहेको गाँउ तथा वस्ती स्तर सम्म मोटरबाटो विस्तारको कार्य भैरहेको । घरको सङ्ख्यामा बृद्धि भएका छ। खानेपानी योजना सञ्चालनमा छन । सामान्य मोटर बाटोको निर्माण भएको छ । विद्यालय भवनको निमार्ण भएको छ ।	बढदो शहरिकरणले खेतीयोग्य जग्गा कम हुदै जानेछ । समुदायको पायक पर्ने गरि सरकारी तथा गैसस हरु नजिक रहने र भौतिक संरचनामा व्यापकता रहने । गाँउ तथा समुदायमा पक्की बाटो हुने । प्रयाप्त यातायात सुबिधा रहने छ । पक्की घर, पक्की बाटो, विद्यालयको पूर्वाधारमा बृद्धि, खानेपानी तथा सिँचाइको राम्रो व्यवस्था हुनसक्ने छ ।

३० वर्ष भन्दा अगाडीको अवस्था	हाल महसुस गरिएको प्रभाव	भविष्यको अनुमान
उद्योग यातायात तथा भौतीक पूर्वाधार		
परम्परागत जिवन शैली थियो । कुनैपनी उद्योग स्थापना भएका थिएनन । सडक तथा यातायातका साधनहरु नभएकाले हिडेँर नै आवतजावत गरिन्थ्यो ।	स्थानीय स्तरमा वडा तथा समुदायहरु सम्म कच्ची सडकहरुको ट्याक खोलिएका सामान्यससाना उद्योगहरु स्थापना हुन थालेका छन् ।	गाउगाउ तथा वस्तीस्तर सम्मका सबै बाटोहरुमा कालोपत्रे गरिएको हुनेछ । ठूलाठूला उद्योगहरु स्थापना भई रोजगार सृजना हुनेछन् ।
पर्यटन एवं प्राकृतिक एवं सास्कृतिक सम्पदा		
पर्यापर्यटनको पहिचान थिएन	पर्यापर्यटनका लागि ओझेलमा परेका सांस्कृतिक सम्पदाहरुको खोजी भैरहेको छ ।	गाउँपालिका स्तरका प्राकृतिक तथा सास्कृतिक सम्पदाहरुको संरक्षण तथा संवर्धन हुदा आन्तरिक र वाहृय पर्यटकहरुको गन्तव्य हुनेछ ।
लैङ्गिक समानता सामाजिक समावेशिकता, जिविकोपार्जन र शुसासन		
सरल जिवन शैली थियो । सामाजिक कार्यका अधिकतम जनश्रमदान गरिन्थ्यो । सर्वसम्मत र सामाजिक सम्मान तथा मर्यादाको विश्वास हुन्थ्यो ।	मानव अधिकारको प्रत्याभुतिका लागि आवाज उठिरहेका छन् । सामाजिक श्रमदानमा कमि हुदै गएको छ । सामाजिक शुशासन हुने गरेको छ ।	लोकतान्त्रिक पद्दति र लोकतन्त्रको प्रत्याभुति हुनेछ । सामाजिक श्रमदान हुनेछैन र सबै परनिर्भर हुनेछन् । भ्रष्टाचार र अनियमितता गर्ने गराउने दुवै पक्षलाई कारवाहीको कडा कानुनी राज्यको प्रत्याभुति हुनेछ ।
जनचेतना अभिवृद्दि तथा क्षमता विकास तथा अनुगमन		
सामाजिक सम्मान प्रदान गरिन्थ्यो । सामाजिक कार्यमा सर्वसम्मत निर्णय तथा सहमतिमा कार्य संचालन गर्ने गरिन्थ्यो ।	सामाजिक शुशासन हुने गरेको छ । सामाजिक कार्यमा केहि सचेत नागरिकहरुको चासो बढेको छ ।	शुशासन युक्त समाजको निर्माण हुनेछ ।

३.२.१२ पारिस्थितिकीय प्रणालीको संकटासन्नता चित्रण तथा विश्लेषण

यस पातारासी गाउँपालिकामा जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरु तथा संभावित जोखिम र तिनहरुले वन जङ्गल/जैविक विविधतामा, कृषि र जल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा कस्तो असर पारिरहेको छ भनी पत्ता लगाउनु यस विश्लेषणको उद्देश्य रहेको छ ।

३.२.१२.१ वन जङ्गल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

यस गाउँपालिकामा जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरु तथा संभावित जोखिमहरुले वनको अवस्थामा तथा जैविक विविधतामा के कस्तो असर पारिरहेको छ भनी पत्ता लगाउन यस विधिको प्रयोग गरीएको थियो । समुहमा छलफल र अर्न्तक्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो । पत्ता लगाईएका जोखिमहरुलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्युन-१ वर्गमा विभाजन गरी वन प्रजातीमा परिवर्तन, जीवजन्तुका प्रजातीमा परिवर्तन, वनको अवस्था, यसका संयोजन तथा पारिस्थितिकिय प्रणलीको सेवामा कस्तो परिवर्तन आएको छ भनी विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका १५ : वन जङ्गल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

क.सं.	जोखिमहरु	वन प्रजातीमा परिवर्तन	जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	वनको अवस्था/ गुणस्तर	संयोजन	वनको पारिस्थितिकिय प्रणाली सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	असिना, बाढि	२	२	१	२	२	९
२	कृषिमा रोग	२	२	३	१	३	११
३	वन्यजन्तु आतंक	१	१	१	१	१	५
४	चट्याङ्ग	१	१	१	१	१	५
५	आगलागि	३	३	३	२	३	१४
६	पशुरोग	१	२	१	१	१	६
७	हिमपात	१	१	१	१	१	५
८	सुख्खा खडेरी	३	२	२	१	२	१०
९	पहिरो	२	२	१	१	२	८
१०	मानव रोग	१	१	१	१	१	५
११	हावाहुरी	१	१	१	१	१	५
	औसत	१.६३६	१.६३६	१.४५४	१.१८१	१.६३६	

यस पातारासी गाउँपालिकाको वन, पारिस्थितिकीय प्रणालीको विश्लेषण गरी हेर्दा सबैभन्दा बढी असर आगलागि, तथा असिनाले पारेको छ। आगलागि र असिनाले वनपैदावारको पुर्नउत्पादन हुन नदिने र रुखलाई सुकाउने भएकाले वन तथा जैविक विविधतामा ह्रास आएको साथै वनले ढाकेको क्षेत्रफल घट्ने र हैसियत बिग्रने गरेको छ।

३.२.१२.२ कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

जलवायु परिवर्तनका प्रकोपहरुले कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा पारेको प्रभाव विश्लेषण गर्नलाई यो विधि प्रयोग गरिएको थियो। समुहमा छलफल र अर्न्तक्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो। पत्ता लगाईएका जोखिमहरुलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्युन-१ वर्गमा विभाजन गरी प्रमुख बालीहरुलाई आधारमानि विश्लेषण गरिएको थियो।

तालिका १६ : कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

क.सं.	जोखिमहरु	खेती प्रणालीमा परिवर्तन	कृषि भूमिमा बसोबास गर्ने जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	कृषिजन्य उत्पादन गुणस्तर	कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीको सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	असिना, बाढि	३	२	३	३	११
२	कृषिमा रोग	३	३	२	२	१०
३	वन्यजन्तु आतंक	१	१	१	१	४

क.सं.	जोखिमहरु	खेती प्रणालीमा परिवर्तन	कृषि भूमिमा बसोबास गर्ने जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	कृषिजन्य उत्पादन गुणस्तर	कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीको सेवामा परिवर्तन	जम्मा
४	चट्याङ्ग	१	१	१	१	४
५	आगलागि	१	२	१	१	५
६	पशुरोग	१	१	१	१	४
७	हिउ, तुषारो	२	१	२	२	७
८	सुख्खा खडेरी	३	२	२	२	९
९	पहिरो	३	२	२	२	९
१०	मानव रोग	२	१	१	१	५
११	हावाहुरी	१	१	१	१	४
	औसत	१.९०९	१.५४५	१.५४५	१.५४५	

यस गाउँपालिकाको कृषि पारिस्थितिकीय प्रणालीको विश्लेषण गरी हेर्दा सबैभन्दा बढी असर असिना, बाढि र कृषिमा रोगले पारेको छ । बाढिले उत्पादनशिल खेतियोग्य जमिन कटान गरेकोले उत्पादकत्वमा कमी आएको देखिन्छ । कृषि वाली तथा फलफूल र तरकारिका विभिन्न खालका रोगकिराले स्थानीय प्रजातिको लोप हुँदै गएको । आयातित वीउविजन बाट फाईदा लिन नसकेको देखिन्छ ।

३.२.१२.३ जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

यस गाउँपालिकामा भएका खोलानाला, पानीका मुहानमा जलवायु परिवर्तनले पारेको असर विश्लेषण गर्न यो विधिको प्रयोग गरिएको थियो । एकातिर जोखिमहरु राखेर र अर्कोतिर पानीका स्रोतहरुमा रहेका वनस्पति र जीवजन्तुमा परिवर्तन, पानीको गुणस्तरमा परिवर्तन, पारिस्थितिकिय प्रणालीको संयोजन तथा तिनका सेवामा परिवर्तन राखी जोखिमको अवस्था विश्लेषण गरिएको थियो । समुहमा छलफल र अर्न्तक्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो । पत्ता लगाईएका जोखिमहरुलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्युन-१ वर्गमा विभाजन गरी विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालिका १७ : जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

क.सं.	जोखिमहरु	वनस्पती जल प्रजातीमा परिवर्तन	जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	पानीको अवस्था गुणस्तर	संयोजन	जल पारिस्थितिकिय प्रणालीको सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	असिना बाढि	३	२	२	२	३	१२
२	कृषिमा रोग	२	२	२	२	२	१०
३	वन्यजन्तु आतंक	१	१	१	१	१	५
४	चट्याङ्ग	१	१	१	१	१	५
५	आगलागि	१	१	१	२	१	६
६	पशुरोग	२	२	२	२	२	१०
७	हिउ, तुषारो	१	१	१	१	१	५

८	सुख्खा खडेरी	२	२	२	१	२	९
९	पहिरो	३	२	२	२	२	११
१०	मानव रोग	१	१	१	१	१	५
११	हावाहुरी	१	१	१	१	१	५
	औसत	१.६३६	१.४५४	१.४५४	१.४५४	१.४५४	

यस गाउँपालिकाको जल पारिस्थितिकीय प्रणालीको विश्लेषण गरी हेर्दा सबैभन्दा बढी असर असिना बाढि, पहिरो, कृषिमा रोग, पशु रोगले पारेको छ। पहिरोले पानीका मुहानहरु परिवर्तन हुने, पानी प्रदुषित हुने र कृषि तथा पशु रोगले वातावरण प्रदुषित हुने भएकोले मानवीय स्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष असर पारेको देखिन्छ।

३.२.१२.४ पारिस्थितिकय प्रणालीमा परेको तुलनात्मक रुपमा जोखिम विश्लेषण

विभिन्न पारिस्थितिकिय प्रणालीहरुको विश्लेषण गरे पश्चात निम्न बमोजिमको तालिकामा राखी तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण गरिएको थियो।

तालिका १८ : पारिस्थितिकिय प्रणालीहरुको तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण

क्र. सं	पारिस्थितिकिय प्रणाली	विविधता	अवस्था/ गुणस्तर	संयोजन	पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परिवर्तन	जम्मा	औसत
१	वन पारिस्थातिकिय प्रणाली	१.६३६	१.५४५	१.१८१	१.६३६	५.९९८	१.४९९
२	कृषि पारिस्थातिकिय प्रणाली	१.७२७	१.५४५	०.००	१.५४५	४.८१७	१.६०५
३	जल पारिस्थातिकिय प्रणाली	१.५४५	१.४५४	१.४५४	१.४५४	५.९०७	१.४७६

माथि उल्लेखित प्रमुख ३ वटा पारिस्थितिकीय प्रणालीहरु वन, कृषि तथा जल क्षेत्रहरुलाई उपरोक्त विश्लेषणबाट जलवायु परिवर्तनका जोखिमहरु कृषि पारिस्थितिकीय प्रणलीमानै तुलनात्मक रुपमा बढी भएको देखिन्छ। कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालिमा असिना बाढि, कृषिमा रोग, सुख्खा खडेरी, नदि तथा खोलाले खेतीयोग्य जग्गा कटान, खहरेखोलाले ढुंगा, वालुवा र माटो थुपार्ने गरेकोले कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालिमा असर देखिएको हो। यसको साथै वन र जल क्षेत्रमा पनि प्रभाव पारेको देखिन्छ।

परिच्छेद ४ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरुको पहिचान

४.१ जलवायु परिवर्तन अनूकुलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनका असरहरूको सामना गरी परिवर्तित सहज जीवनयापन गर्न सक्ने अवस्थाको सृजना गर्ने प्रक्रिया, स्थानीय परिस्थिति अनुसार अल्पकालीन र दीर्घकालीन अनुकूलनका रणनीतिहरूको अवलम्बन गर्न सकिन्छ । यस रणनीति तथा उपायहरु अवलम्बन गरी नगरपालिकाले तयार गरेको जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाहरुको सहयोगमा सम्पन्न गरिने छ ।

तालिका १९ : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपले पारेका असरहरू	समुदायले अपनाएका जुध्ने उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू तथा विपद जोखिम न्यूनिकरण
असिना, बाढि	खेतीपाती, खेतीयोग्य जमिन कटान हुनु, आवतजावतमा अवरुद्द, हिमाली भुभागमा अन्नवाली र फलफूल वाली, नष्ट हुनु,, वन्यजन्तुको वासस्थान नाश,	खेतीयोग्य जमिन साघुरिदै, उत्पादकत्वमा कमी, खानेपानी र सिचाई कुलो क्षति, पशुपंछि मर्ने, लोपोन्मुख वन्यजन्तुको लोप हुनु, खाद्यान्न वाली र फलफूल खेती नष्ट हुनु, चौपााय मर्नु,	स्थानीय जग्गाधनीको प्रयासमा बाढि रोकथामका लागि ढुंगाले छेकवार गरेको । असिनाको लागि कुनै उपाय नभएको ।	छैनन	छैनन	तारजालि तटवन्ध, बृक्षरोपन, डालेघास रोपन, सिचाई कुलो मर्मत, खानेपानी मर्मत, बाटोको स्तरउन्नति गर्नुपर्ने । तरकारीको लागि टनेलखोती, स्याउको लागि असिना जालीको प्रयोग
कृषिमा रोग	अन्नवाली, तरकारी वाली, फलफूल खेती, नगदेवाली,	स्थानीय वीउविजन पाउन छोडनु, नयानया रोगकिरा देखापरेको, खाद्यान्न वालीको मुल्य बृद्धि, वीउमा रोगकिरा, रासायनिक मल को प्रयोग	परम्परागत चालचलनमा सिमित	छैन	छैन	आर्गेनिक विषधि सम्बन्धि तालिम र सहयोग, कृषि प्राविधिक तालिम, वाली बिमा
वन्यजन्तु आतंक	मानविय क्षति, पशुचौपाया को क्षति, कुखुरा क्षति, अन्नवाली, तरकारीखेती,	मनोवैज्ञानीक असर, त्रसित हुनु, जिविकोपार्जनमा असर	डम्फु, ढोल र जस्तापाता बजाउनु, मानिस कराउनु	छैन	छैन	होर्डिङ्ग बोर्ड, पोस्टर टास्ने, जनचेतनामूलक तालिम, जैविक विविधता तालिम, खेतपातीमा परिवर्तन

जलवायु उत्पन्न प्रकोपह रू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपले पारेका असरहरू	समुदायले अपनाएका जुध्ने उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू तथा विपद जोखिम न्यूनिकरण
	फलफूल खेती नोक्सान					
चट्याङ	पशुपालन क्षति, वालवालिका लाई मनोवैज्ञानिक असर	पशु चौपाय क्षति, मानविय क्षति विद्युतीय उपकरणहरुमा क्षति	स्थानीय जडिबुटिको प्रयोग,	छैन्	छैन्	अर्थिङ्ग गर्ने, चट्याङ्ग सम्बन्धी जनचेतनामुलक काम गर्ने, होर्डिङ्ग बोर्ड, पोस्टर टाँस्ने
आगलागि	लेकाली भुभागको अन्नवाली नष्ट हुनु, परम्परागत प्रयोगमा रहेका जडिवुटि पाउन छोडनु, जडिवुटि नष्ट हुनु,	जडिवुटि पाउन छोडनु, धनजनको क्षति, पशुपंछि को वासस्थान नाश, वन्यजन्तु लोप हुनु	घर वरिपरि सरसफाई	छैन	छैन	अग्नी नियन्त्रण तालिम र प्रविधि सहयोग, होडिङ्ग वोर्ड स्थापना, जैविकविविधता तालिम, जनचेतनामूलक तालिम, गोष्ठि
पशुमा रोग	उत्पादनमा कमी, पशुपालन, कुखुरापालन,	स्थानीय नश्लहरु समाप्त हुनु, रोगको् संक्रमण बढनु, उत्पानमा कमी	स्थानीय जडिवुटि को प्रयोग	छैन	छैन	पशु प्राविधिक तालिम, पशु बिमा
हिउ, तुषारो	आवतजावत मा असर, अन्नवाली र तरकारी वाली नोक्सान	उत्पादनमा कमी, आर्थिक संकट आउने	केहि समय अगाडि वा पछाडी अन्नवाली लगाउने	छैन्	छैन्	खेतीपातीमा परिवर्तन, फलफूलखेती, स्याउखेती
सुख्खा खडेरी	वनस्पति सुक्नु, अन्नवाली र तरकारी वाली सुकेर नाश हुनु, फलफूल सुक्नु	उत्पादनमा कमी हुनु, भोकमरी हुनु, पानीका मुहान सुक्नु, जग्गाको बाझोपना बढनु, मानवीय स्वास्थ्यमा असर, कुपोषण बढनु, जैविकविविधतामा असर	आकाशे पानीको पर्खाईमा रहेको, खाद्यान्न खरिद गर्नुपर्ने, खोरिया फडानी बढनु	छैनन	छैनन	बेमौसमी तरकारीखेती, सुख्खा सहने वाली, आधुनिक खेती प्रणालीको विकास, टनेल खेती, आधुनिक खेती प्रणाली

जलवायु उत्पन्न प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपले पारेका असरहरू	समुदायले अपनाएका जुध्ने उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू तथा विपद जोखिम न्यूनिकरण
पहिरो	खेतीपाती, खेतीयोग्य जमिन कटान हुनु, आवतजावतमा अवरुद्द,	खेतीयोग्य जमिन साघुरिदै, उत्पादकत्वमा कमी, खानेपानी र सिचाई कुलो क्षति, गएको, पशुपंछि मर्ने,	स्थानीय जग्गाधनीको प्रयासमा ढुंगाले छेकवार गरेको	छैनन	छैनन	तारजालि तटवन्ध, बृक्षरोपन, डालेघास रोपन, सिचाई कुलो मर्मत, खानेपानी मर्मत,
मानव रोग	खाद्यबाली, नगदेबाली खेती, जडीबुटी संकलन, ज्याला मजदुरी, पशुपालन, जागिर, व्यापार,	आउ। पखाला, ज्वरो, आँखा पाक्ने रोग, टाईफाईड आदीको संक्रमणमा वृद्धि, कृषक, जडीबुटी संकलक, मजदुर, पशुपालक, जागिरेले क्षमता अनुसारको कार्यसम्पादन गर्न नसक्नु, मानसिक बिचलन पैदा हुनु, औषधीको खरिदमा रकम बाहिरिनु,	झारफुक गर्ने, स्थानिय जडिबुटीको प्रयोग गर्ने	छैन्	छैन्	आयुर्वेदिक औषधिको पहिचान र प्रयोग, जनचेतनामुलक कार्यक्रम, प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा प्राथमिक उपचार सामग्री वितरण, स्वास्थ्य ईकाईको सबलिकरण, पानीको शुद्धिकरण गरी प्रयोग, पोषण सम्वन्धि तालिम, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, कोभिड- १९, कोरोनाजस्ता महामारीका लागि क्वारिनटिन तथा होल्डीङ्ग सेन्टर सहित अत्यावश्यक उपचारको व्यवस्था गर्ने,
हावाहुरी	अन्नबाली, तरकारीखेती, फपलफूल खेती क्षति, पशुपालन मा असर, जागिर, व्यापार, आवतजावतमा असर	अन्नवाली, तरकारीखेती, फलफूल खेती नोक्सान पुर्‍याउने र उत्पादनमा कमी हुने, घर गोठ, विद्यालयहरुका छानाको उडाएको, मनोवैज्ञानिक असर पर्नु, जिविकोपार्जनमा असर	स्वयम् ले आआफनो घरगोठ मर्मत गरेको । बिद्यालयहरुलाई स्थानीयको श्रमदान बाट पुननिर्माण गर्नेगरेको ।	छैन्	छैन्	वाली बिमा, प्राविधिकको डिजाईन तथा नक्सानुसार बलियो संरचना निर्माण गर्ने ।

४.२ अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्युनीकरणका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण

पहिचान भएका जोखिम तथा प्रकोपहरूको प्रभावहरू तथा त्यसको लाभ लागत अनुपात लाभान्वित वर्ग आदिलाई मध्यनजर गरी अनुकूलनका उपायहरुको प्राथमिकिकरण तय गरिएको छ। प्राथमिकीकरण गर्ने क्रममा प्रभावकारिता, खर्चको मितव्ययीता, सम्भावना, महिलाप्रति संवेदनशिलता जस्ता उल्लेखित विषय वस्तुहरूलाई अङ्क १ देखि ३ निर्धारण गरिएको थियो जसमा अङ्क १ ले आधार राम्ररी पुरा गर्न नसक्ने तथा अङ्क ३ ले राम्ररी पुऱ्याउन सक्ने जनाउँछ। यस विधिमा खर्चको मितव्ययिता भने कम खर्चिलोलाई अङ्क ३ र धेरै खर्चिलोलाई अङ्क १ मानिएको छ। सबै विश्लेषणको नतिजालाई जोडेर आएको कुल अङ्कहरूलाई ३ भागमा विभाजन गरिएको थियो जसमध्ये १४-१५ अङ्क आएका उपायहरूलाई तत्काल र अत्यावश्यक अवलम्बन गर्नुपर्ने १२-१३ अङ्कलाई उच्च आवश्यक र ११ भन्दा कमका अङ्क आएकाहरूलाई आवश्यक भनी वर्गीकरण गरिएको थियो। सोअनुसार प्राथमिकीकरण क्रमशः प्रथम, द्धितिय र तृतिय गरी श्रेणीबद्ध गरिएको छ।

तालिका २० : अनुकूलन तथा विपद जोखिम न्यूनीकरणका कार्यहरुको प्राथमिकिकरण

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरु	उपयोगिता, दिगोपन तथा सान्दर्भिकता (१-३) (क)	प्रभावकारिता (१-३) (ख)	खर्चको प्रभावकारिता (१-३) (ग)	सम्भाव्यता (१-३)(घ)	लैङ्गिक संवेदनशीलता (ङ)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	कैफियत प्राथमिकिकरण)
असिना, बाढि	खानेपानी मुहान संरक्षण	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
	सूचना प्रणलीको स्थापना	३	३	१	२	२	११	तृतिय
	असिनापानी प्रतिरोधी जाली वितरण	३	२	१	२	३	११	तृतिय
	टनेल खेती	३	२	२	३	३	१३	द्धितिय
	तटवन्ध, तथा नाली मर्मत तथा निर्माण, गोरेटो बाटो सुधार	३	३	१	१	३	११	तृतिय
	वायो ईन्जिनियरिंग (जैविक वाध र पर्खाल)	२	३	३	२	३	१४	प्रथम
	कम्पोस्ट मल तयारी तालिम	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
	प्रांगारिक मल तथा जैविक विषादी तयारी तालिम	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
	बाली विमा वारे जनचेतना	३	२	२	२	२	११	तृतिय
	बाली विमा	२	२	१	२	२	९	तृतिय
	माटो परिक्षण शिविर	३	३	१	२	३	१२	द्धितिय
	आलु वीउ भण्डारणको स्थापना	३	३	२	३	३	१४	प्रथम

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरु	उपयोगिता, दिगोपन तथा सान्दर्भिकता (१-३) (क)	प्रभावकारिता (१-३) (ख)	र्चको प्रभावकारिता (१-३) (ग)	सम्भाव्यता (१-३)(घ)	लैङ्गिक संवेदनशीलता (ङ)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	कैफियत प्राथमिकिकरण)
कृषिमा रोग	मौसमी तथा बेमौसमी खाद्य र कृषि उपज संकलन गोदाम स्थापना	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	उन्नत जातका वीउ वितरण	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
	तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
	कृषि औजारहरुको मिनी टिलर, थ्रयेसर, मकै छोडाउने हाते मेसिन, दाँते, मेसिन लगायतका मेसिन खरिद तथा वितरण	३	२	१	२	२	१०	तृतिय
	फलफुल विरुवा वितरण (ओखर, टिम्बुर, स्याउ)	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
	फलफुल खेती, व्यवसायिक भेडाबाखापालन र अगुवा कृषक तालिम, माहुरीपालन तालिम	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
	माहुरीको घार वितरण	३	२	१	३	३	१२	द्धितिय
	माटोको उपचार	३	३	१	२	३	१२	द्धितिय
	जैविक मल र विषाधि तयारी तालिम	३	३	२	२	२	१२	द्धितिय
वन्यजन्तु आतंक	सचेतनामूलक कार्यक्रम	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय
	होडिङ्गवोर्ड स्थापना	३	३	१	२	३	१२	द्धितिय
चट्याङ्ग	अर्थिङ्ग स्थापना	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय
	जनचेतना मूलक तालिम, गोष्ठि	३	३	१	२	३	१२	द्धितिय
आगलागि	अग्नी नियन्त्रण सम्वन्धि तालिम तथा सामाग्रि वितरण	३	२	२	२	२	११	तृतिय
	डढेलो नियण्त्रण सामाग्री वितरण तथा जनशक्ती उत्पादन	३	२	२	१	२	१०	तृतिय
	डढेलो नियण्त्रणको सुचनासहितको होडिंग वोर्ड स्थापना	३	२	३	३	३	१४	प्रथम

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरु	उपयोगिता, दिगोपन तथा सान्दर्भिकता (१-३) (क)	प्रभावकारीता (१-३) (ख)	लागतको प्रभावकारिता (१-३) (ग)	सम्भाव्यता (१-३)(घ)	लैङ्गिक संवेदनशीलता (ङ)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	कैफियत प्राथमिकिकरण)
पशुरोग	पशुपालन सम्बन्धि तालिम	३	३	२	२	३	१३	द्बितिय
	पशु शिविर तथा औषधि वितरण/पशु खोप कार्यक्रम	३	३	१	२	३	१२	द्बितिय
	भकारो सुधार	३	३	२	२	२	१२	द्बितिय
	भेडाबाखाको खोर सुधार	३	२	२	२	२	११	तृतिय
	पशु बिमा बारे जनचेतना	२	२	१	२	२	९	तृतिय
	पशु बिमा	२	२	१	२	२	९	तृतिय
	उच्च लेकका गोठ सुधार कार्यक्रम	२	२	१	१	१	७	तृतिय
	भेटनरी तालीम तथा पशु प्राबिधिक तालिम	३	२	१	१	१	८	तृतिय
हिउ, तुषारो	स्याउ खेती	३	२	२	२	३	१२	द्बितिय
खडेरी	खानेपानी मुहान संरक्षण, खानेपानी योजना निर्माण तथा मर्मत	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	टनेल तथा वेमौसमी तरकारी खेती	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	पक्की सिंचाई पोखरी	३	३	१	१	१	९	तृतिय
पहिरो	पहिरो पूर्व सूचना प्रणलीको स्थापना	३	३	१	१	२	१०	तृतिय
	तटवन्ध निर्माण, ग्याविन पर्खाल	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	वायोइन्जीनियरिङ , बृक्षारोपण	३	३	२	३	३	१४	प्रथम
	सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	२	१	३	३	१२	द्बितिय
	नदि किनारमा वृक्षारोपण	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	खेतीयोग्य जग्गाको गह्रा सुधार	३	३	३	२	२	१३	द्बितिय

प्रकोप	अनुकूलनका उपायहरु	उपयोगीता, दिगोपन तथा सान्दर्भिकता (१-३) (क)	प्रभावकारीता (१-३) (ख)	खर्चको प्रभावकारीता (१-३) (ग)	सम्भाव्यता (१-३)(घ)	लैङ्गिक संवेदनशीलता (ङ)	कुल (क+ख+ग+घ+ङ)	कैफियत प्राथमिकिकरण)
	कृषि वन प्रणाली प्रर्वद्धन	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
मानव रोग	जनचेतनामुलक कार्यक्रम	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय
	स्टेचर वितरण	३	३	३	२	३	१३	द्धितिय
	प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा सामग्री खरिद	३	३	३	२	३	१३	द्धितिय
	र्वथिङ सेन्टर रापट	३	३	१	२	३	१२	द्धितिय
	पानीको शुद्धिकरण	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
	स्वास्थ्य शिविर, आँखा शिविर, सम्पुर्ण रोग परिक्षण शिविर	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय
	खाद्य तथा पोषण व्यवहार परिवर्तन तालिम	३	२	२	२	३	१२	द्धितिय
	सुधारीएको चुलो निर्माण तालिम	३	२	२	२	३	१२	द्धितिय
	सरसफाई सम्बन्धि सडक नाटक	३	२	२	२	३	१२	द्धितिय
हावाहुरी	विद्यालय छाना सुधार कार्यक्रम	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय

४.३ अनुकूलन कार्ययोजनाको निर्माण

अघिल्ला खण्डहरुमा भएका प्राथमिकता अनुसार सहभागितामूलक खुल्ला छलफलको आधारमा र हालसम्म भएको प्रगति तथा बाँकी क्रियाकलापहरु समेतलाई ध्यानमा राखी निम्नानुसार योजना (२०७९/०८० देखि २०८३/०८४ सम्म) जलवायू परिवर्तन स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना, पातारासी गाउँपालिकाले तयार गरिएको छ। यस योजनामा बजेट अनुमान गर्दा सहभागितामूलक छलफलबाट स्थानीय अनुभव तथा वर्तमान दर रेटका आधारमा गरिएको छ ।

तालिका २१ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
१. कृषि तथा खाद्य सुरक्षा																	
१	माटो परिक्षण	स्थान	७	१००	७	७००	७	७००	७	७००	७	७००	७	७००	३५००	७ वटा वडा कार्यालयहरु	वडा, गापा, संघसंस्था
२	वाली विमा	घरधुरी	५००		कृषकहरुको माग बमोजिम वडा तथा गाउपालिकाको पहलमा वीमा कम्पनीको नियमानुसार कार्यान्वयन गर्ने गराउने											समुदायका कृषकहरु	वडा, गापा, वीमा कं
३	स्याउखेती तथा फलफूल खेती विमा	घरधुरी	५००		कृषकहरुको माग बमोजिम वडा तथा गाउपालिकाको पहलमा वीमा कम्पनीको नियमानुसार कार्यान्वयन गर्ने गराउने											समुदायका कृषकहरु	वडा, गापा, वीमा कं
४	पशु विमा	घरधुरी	५००		कृषकहरुको माग बमोजिम वडा तथा गाउपालिकाको पहलमा वीमा कम्पनीको नियमानुसार कार्यान्वयन गर्ने गराउने											समुदायका कृषकहरु	वडा, गापा, वीमा कं
५	कम्पोष्ट मल निर्माण तालिम	जना	१२५	१००	२५	१००	२५	१००	२५	१००	२५	१००	२५	१००	५००	गापा अन्तर्गतका अगुवा कृषकहरु	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
६	व्यवसायिक तरकारी खेती तालिम र प्रविधि सहयोग	जना	१२५	२००	२५	२००	२५	२००	२५	२००	२५	२००	२५	२००	१०००	गापा अन्तर्गतका अगुवा कृषकहरु	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
७	शत्रुजीव व्यवस्थापन तालिम (बन्दागोपि)	जना	९६	२५०	२४	२५०	२४	२५०	२४	२५०	२४	२५०	०	०	१०००	गापा अन्तर्गतका अगुवा कृषकहरु	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
८	शत्रुजीव व्यवस्थापन तालिम (टमाटर)	जना	९६	२५०	०	०	२४	२५०	२४	२५०	२४	२५०	२४	२५०	१०००	गापा अन्तर्गतका अगुवा कृषकहरु	वडा, पालिका, कृषि शाखा, गैसस
९	स्थानीय मकै खेती तालिम	घरधुरी	१००	लस ५	२०	१००	२०	१००	२०	१००	२०	१००	२०	१००	५००	गापा अन्तर्गतका	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
	र वीउ वितरण															अगुवा कृषकहरु	
१०	स्थानीय कालोमार्सी धान खेती तालिम र वीउ वितरण	घरधुरी	१००	लस ५	२०	१००	२०	१००	२०	१००	२०	१००	२०	१००	५००	गापा अन्तर्गतका अगुवा कृषकहरु	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
११	स्याउखेती टनेल निर्माण सहयोग	घरधुरी	३५	लस ५००	७	३५००	७	३५००	७	३५००	७	३५००	७	३५००	१०५००	गापा अन्तर्गतका अगुवा कृषकहरु	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
१२	तरकारी खेती तालिम र टनेल सहयोग	जना	२०	५०	४	२००	४	२००	४	२००	४	२००	४	२००	१०००	वडा नं.४, ५, ६ र ७ का अगुवा कृषकहरु	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
१३	गोटसुधार तालिम र सहयोग	घरधुरी	१००	२०००	०	०	०	०	०	०	१	२०००	०	०	२०००	वडा नं.४, ५, ६ र ७ का अगुवा कृषकहरु	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
१४	पशु नश्ल सुधार कार्यक्रम तथा उन्नतजातको बाखा, बोका वितरण	पटक	४	७००	०	०	२	३५०	२	३५०	०	०	०	०	७००	वडा नं.४,५,६ र ७ का विपन्न वर्गका घरधुरीहरु	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
१५	गाँजर खेती पकेटक्षेत्र निर्माण तालिम र सहयोग	जना	२०	५०	४	२००	४	२००	४	२००	४	२००	४	२००	१०००	वडा नं.६ को उर्थु गाउ (वालु र पिपल)	वडा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
														जम्मा	२३२००		

क. स.	कियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
२. वन, जैविक विविधता तथा जलाधार संरक्षण																	
१	द्रयार सल्ला वृक्षारोपण	हेक्टर	१००	५०	२०	१००	२०	१००	२०	१००	२०	१००	२०	१००	५००	गापा अर्न्तगत का सावउस	वडा, गापा, संघसंस्था, डि.व. का
२	सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहरको कार्ययोजना नविकरण	वटा	३०	१००	६	१००	६	१००	६	१००	६	१००	६	१००	३०००	गापा अर्न्तगतका सावउस । प्रति आव ६ वटा को दरले	वडा, गापा, गैसस, डि.व. का
३	मेस वाईरिङ	किमि	१	२०००	०	०	१	२०००	०	०	०	०	०	०	२०००	वडा नं.१ को डोठिभिरी	वडा, गापा, गैसस
४	दह तथा जलाधार संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	१	१००	५	५००	०	०	०	०	०	०	०	०	५००	वडा नं. २, धोली दह,	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, गैसस
५	दह तथा जलाधार संरक्षण तथा सरसफाई	वटा	४	१००	५	५००	०	०	०	०	०	०	०	०	५००	वडा नं. २, जग्लेपाउले दह, शंकादह, चनेदह, मावली भान्जा दह	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, गैसस
६	ईन्द्र झरना संरक्षण, सम्बर्धन	वटा	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.२, ईन्द्र झरणा	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
७	पोखरी निर्माण	रोपनी	१५	लस ५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१५	५०००	५०००	वडा नं.२ को खलाढिक	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, वन कार्यालय, संघसंस्था
८	टिमुर बेर्ना वितरण	घरधुरि	१०००	लस २	०	०	०	०	१०००	२०००	०	०	०	०	२०००	वन प्राविधिक को सर्वेक्षण अनुसार प्रति	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
																घरधुरि २० वटाको दरले	
९	दातेओखर वेर्ना वितरण	घरधुरि	१०००	लस २	१०००	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	वन प्राविधिक को सर्वेक्षण अनुसार प्रति घरधुरि २० वटाको दरले	वडा, गापा, संघसंस्था
१०	स्थानीय स्याउ का वेर्ना वितरण	घरधुरि	१०००	लस २	०	०	१०००	२०००	०	०	०	०	०	०	२०००	कृषि प्राविधिक को सर्वेक्षण अनुसार प्रति घरधुरि ५० वटाको दरले	वडा, गापा, संघसंस्था
११	फुजी स्याउको तन्तु प्रजनन प्रयोगशाला निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं. ५ को लासी	वडा, गापा, वागवानी अनुसन्धान केन्द्र जुम्ला, संघसंस्था
१२	सातदेवल पाटन पोखरीमा पानी संकलन	किमि	४	१००	४	४००	०	०	०	०	०	०	०	०	४००	वडा नं.५ को खर्सा देखि सातदेवल पाटन को पोखरी सम्म	वडा, गापा, संघसंस्थाहरु, अन्य नीकायहरु
														जम्मा	२३९००		
३. जलश्रोत तथा उर्जा																	
१	सिचाई कुलो मर्मत तथा निमाृण	किमि	३	लस १५०	३	४५०	०	०	०	०	०	०	०	०	४५०	वडा नं.१, चरेलाा खोला देखि गडिगाउ सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था

क. स.	कियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
२	सिचाई कूलो मर्मत तथा निर्माण	किमि	५	लस १५०	०	०	५	७५०	०	०	०	०	०	०	७५०	वडा नं.१, चरेला खोला देखि गडिगाउ सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
३	सिचाई कुलो निर्माण	किमि	३	लस ३०००	०	०	०	०	०	०	३	३०००	०	०	३०००	वडा नं.२, जुवानदि देखि पेरे, तल्फी सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
४	लिफ्ट सिँचाई	किमि	२	लस १०००	०	०	२	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.२, जुवानदि देखि पेरे धोपा, तल्फी सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकाय
५	सिचाई कुलो निर्माण	किमि	१	लस ३०००	१	३०००	०	०	०	०	०	०	०	०	३०००	वडा नं.३ को छुमखोला देखि चौर जिउला सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकाय
६	सिचाई कुलो निर्माण	किमि	१	लस ८०००	०	०	१	८०००	०	०	०	०	०	०	८०००	वडा नं.४ को सिमकाना देखि ठारा सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकाय
७	सिचाई कूलो मर्मत तथा सम्भार	किमि	१	लस १०००	०	०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	१०००	वडा न४ को जुवानदी देखि टूलापात्ल सम्म	वडा, नपा
८	सिचाई कूलो मर्मत तथा सम्भार	किमि	१	लस १०००	०	०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	१०००	वडा न४ को सिमकानी देखि भलखोला सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
९	सिचाई कूलो मर्मत तथा सम्भार	किमि	१	लस १०००	०	०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	१०००	वडा न४ को आव्रेगार देखि भलखोला सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु
१०	सिचाई कूलो मर्मत तथा सम्भार	किमि	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा न४ को चुकेनी मुहान देखि तोली सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु
११	सिचाई कूलो मर्मत तथा सम्भार	मि	३००	लस ५००	३००	५००	०	०	०	०	०	०	०	०	५००	वडा न४ को गैरीखोला देखि ढुंगेलप्का सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु
१२	सिचाई कुलो मर्मत तथा निर्माण	किमि	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.५ कोपानीघरा घट्ट देखि तली लोर्पा सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु
१३	सिचाई कुलो मर्मत तथा निर्माण	किमि	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.५ धनेखर्क देखि दुना सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु
१४	सिचाई कुलो मर्मत तथा निर्माण	किमि	१	लस १०००	१	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.५ घोरढुस्का देखि लासी सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु
१५	सिचाई कुलो मर्मत तथा निर्माण	किमि	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.५ शिरखोला देखि गौरा सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु
१६	सिचाई कुलो मर्मत तथा निर्माण	किमि	१	लस १०००	०	०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	१०००	वडा नं.५ गैराओढार	वडा, गापा, संघसंस्था

क्र. स.	कियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
																देखि पात सम्म	
१७	सिचाई कुलो मर्मत तथा निर्माण	किमि	१	लस २०००	१	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	वडा नं.६ को माथिल्लो लेक हुदै जुवान्ना सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकाय
१८	सिचाई कुलो मर्मत तथा निर्माण	किमि	१	लस २०००	१	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	वडा नं.७ को खोलचौर देखि नाईना सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकाय
														जम्मा	**२९७००**		
							४. स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई										
१	ढल निकास निर्माण	किमि	१	लस १०००	१	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.२ को तल्फी गाउको आवादी क्षेत्र र फुर्कि सल्ला पाखामा	वडा, गापा, गैसस, संघसंस्था
२	ढल निकास निर्माण	मि	५००	लस १०००	५००	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.२ को घोगरा सिमधारा हुदै राउटिखारा सम्म	वडा, गापा, गैसस, संघसंस्था
३	नौमुले खानेपानी योजना (एकघर एकधारा)	घरधुरी	७००	लस ८०००	०	०	०	०	०	०	०	०	७००	८०००	८०००	वडा नं.३ को नौमुले देखि हुरी, महरी, छुम र चौर गाउ	वडा, गापा, गैसस, संघसंस्था र अन्य नीकाय
४	ढल निकास निर्माण	किमि	१	लस १०००	१	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.४ को पानीमूल	वडा, गापा, गैसस, संघसंस्था

क. स.	कियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
																देखि तिर्खुखोला सम्म	
५	लासी खानेपानी योजना निर्माण (एकघर एकधारा)	किमि	५	१२००	०	०	०	०	५	१२००	०	०	०	०	१२००	वडा नं.४ गौराखोला मुहान देखि लासीवजार	वडा, गापा, गैसस, संघसंस्था
६	खानेपानी ट्यांकी र ईन्टेक निर्माण	वटा	१	लस ८००	०	०	१	८००	०	०	०	०	०	०	८००	वडा नं.४ को पानीमूल मुहान, डिल्लीचौर	वडा, गापा, गैसस, संघसंस्था
७	महादेउ गाउ खानेपानी निर्माण	किमि	३	लस १०००	०	०	०	०	३	१०००	०	०	०	०	१०००	वडा नं.४ को खसुवा मुहान देखि महादेउ गाउ सम्म	वडा, गापा, गैसस, संघसंस्था
८	एम्बुलेन्स खरिद	वटा	१	लस १५००	१	१५००	०	०	०	०	०	०	०	०	१५००	वडा नं.५ स्वास्थ्य चौकी	वडा, गापा, गैसस, संघसंस्था
९	खानेपानी निर्माण तथा मर्मत	किमि	३	लस १०००	३	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.६, ईरलदेउ मुहान देखि उर्थु गाउ सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु
१०	पोखल्ला खानेपानी निमाृण	मि	५००	लस ५००	५००	५००	०	०	०	०	०	०	०	०	५००	वडा नं.६, पोखल्ला मुहान देखि गोरासिनी गाउ सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था, अन्य नीकायहरु
११	आँखा शिविर	पटक	१०	वडा तथा गाउपालिका को समन्वय र बिभिन्न संघसस्थाहरको सहयोगमा मा कार्यान्वयन गर्ने गराउने												वडा नं. ४, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघसस्था

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
१२	नाक, कान, घाटि को स्वास्थ्य परिक्षण शिविर	पटक	१०	वडा तथा गाउपालिका को समन्वय र बिभिन्न संघसस्थाहरको सहयोगमा मा कार्यान्वयन गर्ने गराउने												वडा नं. ४, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघसस्था
१३	दाँत परिक्षण शिविर	पटक	१०	वडा तथा गाउपालिका को समन्वय र बिभिन्न संघसस्थाहरको सहयोगमा मा कार्यान्वयन गर्ने गराउने												वडा नं. ४, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघसस्था
१४	स्त्रीरोग परिक्षण शिविर	पटक	१०	वडा तथा गाउपालिका को समन्वय र बिभिन्न संघसस्थाहरको सहयोगमा मा कार्यान्वयन गर्ने गराउने												वडा नं. ४, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघसस्था
१५	सम्पुर्ण रोग परिक्षण शिविर	पटक	१०	वडा तथा गाउपालिका को समन्वय र बिभिन्न संघसस्थाहरको सहयोगमा मा कार्यान्वयन गर्ने गराउने												वडा नं. ४, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघसस्था
१६	डस्टविन स्थापना	वटा	१००	५	०	०	१००	५००	०	०	०	०	०	०	५००	पालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालय रहेका बजार क्षेत्रहरुमा	वडा, गापा, संघसस्था
१७	वर्थिङ्ग सेन्टर भवन र सामाग्रि व्यवस्थापन	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं. ४, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघसस्था
१८	स्टेचर वितरण	वटा	२१	लस ७०	२१	७०	०	०	०	०	०	०	०	०	७०	सबै वडाका समुदायहरुमा	वडा, गापा, संघसस्था
१९	प्रथमिक उपचार तालिम	पटक	५	लस २५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	२५०	महिला स्वा.स्वयम सेविका	वडा, गापा, स्वास्थ्य शाखा, संघसस्था
														जम्मा	२२८२०		

क्र.स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
५. स्थानीय ग्रामिण तथा शहरीवस्ती																	
१	भुजउखोला काठेपुल निर्माण	मि	१३	१०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.१, भुजउखोला	वडा, गापा, संघसंस्था
२	वडा कार्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	०	०	०	०	१	५०००	०	०	५०००	वडा नं. १ को गढिगाउ	वडा, गापा, संघसस्था
३	शोप्लान्ट रोपन	किमि	५	लस ५००	०	०	५	५००	०	०	०	०	०	०	५००	उर्थु, लासी, डिल्लीचौर, लुम, तल्फी, वोजेनी	वडा, गापा, वनस्पति का. गैसस
४	गोरेटो वाटो निर्माण	किमि	२०	लस ५०००	०	०	२०	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं.२ को पेरे देखि धौलीदह सम्म	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसस्था
५	वडा कार्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	०	०	०	०	१	५०००	०	०	५०००	वडा नं. २ को वोजेनी	वडा, गापा, संघसस्था
६	गोरेटो वाटो निमौण	किमि	२	लस १०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२	१०००	१०००	वडा नं.२ को हुरी साँगु देखि धौलीदह सम्म	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसस्था
७	स्याउ चिस्यान केन्द्र स्थापना	वटा	१	लस ५०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	५०००	५०००	वडा नं.३ को चौरगाउ	वडा, गापा, संघसस्था
८	वडा कार्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	०	०	०	०	१	५०००	०	०	५०००	वडा नं. ४ को डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघसस्था
९	सडक नाली निर्माण	किमि	३	लस ३०००	३	३०००	०	०	०	०	०	०	०	०	३०००	वडा नं. ४ र ५ डिल्लीचोर, लासी मुलसडक	वडा, गापा, गैसस

क्र.स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
१०	वडा कार्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	०	०	०	०	१	५०००	०	०	५०००	वडा नं. ५ को पानीधारा	वडा, गापा, संघसस्था
११	गोरेटो वाटो निर्माण	किमि	२	लस १०००	०	०	०	०	०	०	२	१०००	०	०	१०००	वडा नं.५ को लासी बजार देखि चिमारा मालिका सम्म	वडा, गापा, संघसस्था
१२	सडक नाली निर्माण	किमि	२	लस ३०००	०	०	२	२०००	०	०	०	०	०	०	२०००	वडा नं. ६, उर्थु, चौतारा मुलसडक	वडा, गापा, गैसस
१३	वडा कार्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	०	०	०	०	१	५०००	०	०	५०००	वडा नं. ६ को उर्थु चौतारा	वडा, गापा, संघसस्था
१४	वडा कार्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	०	०	०	०	१	५०००	०	०	५०००	वडा नं. ७ को पटमारा	वडा, गापा, संघसस्था
														जम्मा	४८५००		
६. जलवायुजन्य प्रकोप न्युनिकरण तथा विपद जोखिम व्यवस्थापन																	
१	अर्थिङ्ग प्वाईन्ट स्थापना	वटा	२		स्थानीयको आवश्यकता हेरी वडा र गाउपालिकाको पहलमा प्राविधिक सर्भेक्षण गरि कार्यान्वयन गर्ने गराउने											वडा नं.१ को चरेला डाडा र काल ढुगां	वडा, गापा, संघसंस्था
२	अर्थिङ्ग प्वाईन्ट स्थापना	वटा	३		स्थानीयको आवश्यकता हेरी वडा र गाउपालिकाको पहलमा प्राविधिक सर्भेक्षण गरि कार्यान्वयन गर्ने गराउने											वडा नं.३ को हुरीभरी लेक, खास, दहचौर	वडा, गापा, संघसंस्था
३	अर्थिङ्ग प्वाईन्ट स्थापना	वटा	१		स्थानीयको आवश्यकता हेरी वडा र गाउपालिकाको पहलमा प्राविधिक सर्भेक्षण गरि कार्यान्वयन गर्ने गराउने											वडा न४ को अल्केनेटा	वडा, गापा, संघसंस्था
४	अर्थिङ्ग प्वाईन्ट स्थापना	वटा	१		स्थानीयको आवश्यकता हेरी वडा र गाउपालिकाको पहलमा प्राविधिक सर्भेक्षण गरि कार्यान्वयन गर्ने गराउने											वडा न.५ को वनथाप्ला	वडा, गापा, संघसंस्था

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
५	अर्थिङ्ग प्वाईन्ट स्थापना	वटा	१		स्थानीयको आवश्यकता हेरी वडा र गाउपालिकाको पहलमा प्राविधिक सर्भेक्षण गरि कार्यान्वयन गर्ने गराउने											वडा न ६ को तल्नोलेक	वडा, गापा, संघसंस्था
६	अर्थिङ्ग प्वाईन्ट स्थापना	वटा	३		स्थानीयको आवश्यकता हेरी वडा र गाउपालिकाको पहलमा प्राविधिक सर्भेक्षण गरि कार्यान्वयन गर्ने गराउने											वडा न ७ को रामाचुला, देउली, सलिमकोट	वडा, गापा, संघसंस्था
७	तारजाली तटवन्ध	मि	५००	लस १०००	०	०	५००	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.१, कोटखारा खोला	वडा, गापा, संघसंस्था
८	तारजाली तटवन्ध	मि	४००	लस १०००	०	०	४००	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.१ को मुजउखोला देखि कर्णाली सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
९	तारजाली तटवन्ध	किमि	१	लस २०००	१	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	वडा नं.१ को घरापानी देखि भड्खाली खोला सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
१०	तारजाली तटवन्ध	किमि	१	लस २०००	०	०	१	२०००	०	०	०	०	०	०	२०००	वडा नं.१ को भुनेखोला	वडा, गापा, संघसंस्था
११	तारजाली तटवन्ध	किमि	१	लस २०००	०	०	०	०	१	२०००	०	०	०	०	२०००	वडा नं.२ को धाराखोला देखि पानीभर्ना पुल सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
१२	छुमखोला तारजाली तटवन्ध	किमि	३	लस ३०००	०	०	३	३०००	०	०	०	०	०	०	३०००	वडा नं. ३ को लण्डिगाड देखि तल्फी सडक सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था

क्र.स.	कियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
१३	गाईवाराखोला तारजाली तटवन्ध	किमि	२	लस २०००	२	२०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२०००	वडा नं.३,को चौर देखि दुनी सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
१४	अग्नी नियन्त्रण तालिम र सामाग्रि सहयोग	पटक	३५	लस २००	७	२००	७	२००	७	२००	७	२००	७	२००	१४००	प्रत्येक वडा स्तरिय सावउस को सहभागिता	वडा, गापा, संघसंस्था
१५	वरखोली तारवाली तटवन्ध	किमि	१	लस १०००	१	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.४, वरखोली देखि काठेपुल सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था अन्य
१६	तारवाली तटवन्ध	किमि	३	लस २०००	०	०	३	२०००	०	०	०	०	०	०	२०००	वडा नं.४ को मुग देखि गाग्रिखोला सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था अन्य
१७	बैशेनी तारवाली तटवन्ध	किमि	२	लस २०००	०	०	०	०	२	२०००	०	०	०	०	२०००	वडा नं.४ को बैशेनी देखि तिपघाट सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था अन्य
१८	डावखोला तारवाली तटवन्ध	किमि	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.४ को डावखोला को धोरा हुदै तिवगाउ सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था अन्य
१९	मारुवाखोला तारवाली तटवन्ध	मि	२००	लस ५००	०	०	२००	५००	०	०	०	०	०	०	५००	वडा नं.४ को लाम्रीगाउ	वडा, गापा, संघसंस्था अन्य
२०	चिनारासी खोला तारवाली तटवन्ध	किमि	३	लस ३०००	०	०	०	०	३	३०००	०	०	०	०	३०००	वडा नं.५ को चिनारासी देखि ढारा सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था अन्य

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
२१	म्हादेवखोला तारवाली तटवन्ध	किमि	१	लस २०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२०००	२०००	वडा नं.५ को महादेव देखि भुल सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था अन्य
२२	मौरेखोला तारवाली तटवन्ध	किमि	१	लस २०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	२०००	२०००	वडा नं.५ कोमौरेखोला देखि चियानघाट सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था अन्य
२३	शिरखोला तारवाली तटवन्ध	किमि	२	लस २०००	०	०	०	०	२	२०००	०	०	०	०	२०००	वडा नं.५ को शिरफुला देखि चियानघाट सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था अन्य
२४	लुपाखोला तारवाली तटवन्ध	किमि	२	लस २०००	०	०	०	०	२	२०००	०	०	०	०	२०००	वडा नं.५ को घुम्चे देखि लुपाखोला सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
२५	जुवानदि तारवाली तटवन्ध	किमि	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.६, चियानघाट देदि रानाखेत सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
२६	जगेराखोला तारवाली तटवन्ध	मि	५००	लस ५००	०	०	०	०	५००	५००	०	०	०	०	५००	वडा नं.६, जगेराखोला	वडा, गापा, संघसंस्था
२७	गारुलीखोला तारवाली तटवन्ध	मि	३००	लस ५००	०	०	०	०	५००	५००	०	०	०	०	५००	वडा नं.६, गारुलीखोला	वडा, गापा, संघसंस्था
२८	तोराखोला तारवाली तटवन्ध	मि	५००	लस ५००	०	०	०	०	५००	५००	०	०	०	०	५००	वडा नं.६, तोराखोला	वडा, गापा, संघसंस्था

क्र.स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
२९	चुलेनधारा तारवाली तटवन्ध	किमि	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.६, चुलेनधारा	वडा, गापा, संघसंस्था
३०	चाईमारा खोला तारवाली तटवन्ध	किमि	१.५	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.६, चाईमारा खोला	वडा, गापा, संघसंस्था
३१	कुलदेउ खोला तारवाली तटवन्ध	मि	५००	लस १०००	०	०	०	०	५००	५००	०	०	०	०	५००	वडा नं.६, कुलदेउ खोला	वडा, गापा, संघसंस्था
३२	पाखाखोला तारवाली तटवन्ध	मि	४००	लस ५००	४००	५००	०	०	०	०	०	०	०	०	५००	वडा नं.६, पाखाखोला	वडा, गापा, संघसंस्था
३३	छराखोला तारवाली तटवन्ध	मि	७००	लस १०००	०	०	०	०	०	०	७००	१०००	०	०	१०००	वडा नं.६, छराखोला	वडा, गापा, संघसंस्था
३४	तारवाली तटवन्ध	किमि	१	लस ३०००	०	०	३	३०००	०	०	०	०	०	०	३०००	वडा नं.६, चौतारा ट्रष्टब्रीज देखि माथिल्लो चाँगा सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
३५	महादेव खोला तारवाली तटवन्ध	मि	२	लस १०००	०	०	०	०	०	०	०	०	२	१०००	१०००	वडा नं.६, राना देखि बाङखला सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
३६	झाक्रिखोला तारवाली तटवन्ध	किमि	१	लस १०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१०००	१०००	वडा नं.६, स्कुल देखि झरना सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
३७	पातीखाना खोला तारजालि तटवन्ध	किमि	१	लस २०००	०	०	०	०	१	२०००	०	०	०	०	२०००	वडा नं.७ को पातीखाने देखि	वडा, गापा, संघसंस्था

क्र.स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
																पावरहावस सम्म	
३८	रैचौरखोला तारजालि तटवन्ध	मि	८००	लस १०००	८००	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.७ को रैचौर देखि चिहानघाट सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
३९	खोलीचौर खोला तारजालि तटवन्ध	मि	८००	लस १०००	०	०	८००	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.७ को खोलीचौर देखि चिउगारा सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
४०	छतना खोला तारजालि तटवन्ध	किमि	१	लस १०००	०	०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	१०००	वडा नं.७ को कालामारा देखि मसानथान सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
४१	चिउरी खोला तारजालि तटवन्ध	मि	८००	लस १०००	८००	१०००	०	०	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.७ को स्कुलबाटो देखि शिवजी थान सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
४२	खाली खोला तारजालि तटवन्ध	मि	८००	लस १०००	०	०	०	०	०	०	०	०	८००	१०००	१०००	वडा नं.७ को बलफिरा देखि थारमारे सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था
														जम्मा	**५०४००**		
								७. उद्योग यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार									
१	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं.१, गंगादेवी आवि	वडा, गापा, संघसंस्था
२	गोरेटोबाटो निर्माण	किमि	२	लस २०००	०	०	०	०	१	२०००	०	०	०	०	२०००	वडा नं.३ को चौरगाउ देदि दुनी सम्म	वडा, गापा, संघसंस्था

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
३	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं.३, छुम आवि	वडा, गापा, संघसंस्था
४	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं. ३, सरस्वती आवि	वडा, गापा, संघसंस्था
५	आलु चिस्यान केन्द्र भवन निर्माण	वटा	१	लस २०००	०	०	०	०	१	२०००	०	०	०	०	२०००	वडा नं.४ को डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघसंस्था
६	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं.४, श्री आवि लुम	वडा, गापा, संघसंस्था
७	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं. ४, महादेव आवि	वडा, गापा, संघसंस्था
८	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं. ५, शंकर आवि	वडा, गापा, संघसंस्था
९	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं. ५, ज्योति आवि	वडा, गापा, संघसंस्था
१०	जुवानदि लघु जलविद्युत आयोजनाको नहर मर्मत	किमि	१.५	लस २०००	०	०	१	२०००	०	०	०	०	०	०	२०००	वडा नं.६ को बालु देखि जुवानदि सम्म	वडा, गापा, संघसंस्थाहरु
११	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं. ६, भगवति आवि	वडा, गापा, संघसंस्था
१२	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं.६, गौरी आवि	वडा, गापा, संघसंस्था
१३	बिद्यालय भवन निर्माण	वटा	१	लस ५०००	०	०	१	५०००	०	०	०	०	०	०	५०००	वडा नं. ७, महारुद्र आवि	वडा, गापा, संघसंस्था
१४	ट्रष्ट ब्रिज निर्माण	वटा	१		स्थानीयको आवश्यकता बमोजिम वडा र गाउपालिको पहलमा कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।											वडा नं.६ को चौरेला देखि घोडासिङ्ग सम्म	वडा, गापा, पूर्वाधार विकास कार्यालय, संघसस्था

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
				जम्मा											५६०००		
८. पर्यटन एवं प्राकृतिक तथा सास्कृतिक सम्पदा																	
१	कामामोक्ष मन्दिर व्यवस्थापन	वटा	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.१, पातारासी	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
२	कामामोक्ष ताल संरक्षण, सम्वर्धन	वटा	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.१, पातारासी	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
३	पातारासी हिमाल संरक्षण, सम्वर्धन	वटा	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.१, पातारासी	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
४	लक्ष्मण गुफा संरक्षण, सम्वर्धन	वटा	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.२, लक्ष्मण गुफा	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
५	देउराली माई मन्दिर निर्माण तथा मर्मत सम्भार	वटा	२	लस ५००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.३ को घारीखोला र भगभगे	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
६	बुक दह संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	१	लस १०००	०	०	०	०	०	०	१	१०००	०	०	१०००	वडा नं.३ को बुकदह	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
७	देउपातल महादेव मन्दिर संरक्षण तथा व्यवस्थापन	वटा	१	लस २०००	०	०	०	०	०	०	१	२०००	०	०	२०००	वडा नं.३ को पाल्त, चौरगाउ	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
८	साम्देङ् छोईलिङ गुम्वा मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन	वटा	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.४ को डिल्लीचौर	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था

क्र. स.	कियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
९	चिमारा मालिका मन्दिर व्यवस्थापन	वटा	१	लस ५००	०	०	१	५००	०	०	०	०	०	०	५००	वडा नं.४ को मालिका लेक	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
१०	चिमारा मालिका मन्दिर मा धर्मशाला जिर्णोद्दार निर्माण	वटा	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.४ को मालिका लेक	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
११	ऋणमोक्ष मन्दिर जिर्णोद्दार निर्माण	वटा	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.४ को पौवा	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
१२	अल्केनेटा पर्यटकिय आरामस्थल निर्माण	वटा	१	लस ५००	०	०	०	०	१	५००	०	०	०	०	५००	वडा नं.४ को अल्केनेटा	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
१३	मुक्तिनाथ ओढार संरक्षण तथा मर्मत सम्भार	वटा	१	लस ५००	०	०	०	०	१	५००	०	०	०	०	५००	वडा नं.५ को ठरेला	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
१४	मुक्तिनाथ ओढार जाने गोरेटो बाटो निर्माण	किमि	२	लस १०००	०	०	०	०	२	१०००	०	०	०	०	१०००	वडा नं.५ को माथि लोर्पा देखि ठरेला	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
१५	द्वारीकामाई मन्दिर मर्मत, सम्भार	वटा	१	लस १०००	०	०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	१०००	वडा नं.६ को द्वारी	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
१६	चिमारा माई मन्दिर मा	वटा	१	लस १०००	०	०	०	०	१	१०००	०	०	०	०	१०००	वडा नं.६ को चिमारा	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था

क्र.स.	कियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
	धर्मशाला निर्माण																
१७	चिमारा माई मन्दिर जाने गोरेटो बाटो निर्माण	किमि	५	लस १०००	०	०	०	०	०	०	०	०	५	१०००	१०००	वडा नं.६ को चौतारा देखि चिमारा	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
१८	भैयर थान मर्मत तथा निर्माण	वटा	१	लस १०००	०	०	१	१०००	०	०	०	०	०	०	१०००	वडा नं.६ को तल्लोलेक	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
१९	महादेव मन्दिर मर्मत सम्भार	वटा	१	लस ५००	०	०	१	५००	०	०	०	०	०	०	५००	वडा नं.७, को पटमारा	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
२०	कुलनदेउ देउता मन्दिर मर्मत सम्भार	वटा	१	लस ५००	०	०	१	५००	०	०	०	०	०	०	५००	वडा नं.७, को पटमारा, रिनी	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
२१	वडपल देवता मन्दिर मर्मत सम्भार	वटा	१	लस ५००	०	०	०	०	१	५००	०	०	०	०	५००	वडा नं.७, को पटमारा	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
२२	ईन्नावारा देवता मन्दिर मर्मत सम्भार	वटा	१	लस ५००	०	०	०	०	१	५००	०	०	०	०	५००	वडा नं.७, को पटमारा	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
२३	पारीवन महादेव मन्दिर मर्मत सम्भार	वटा	१	लस ५००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	५००	५००	वडा नं.७, को रिनी	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
२४	भवानी मन्दिर मर्मत सम्भार	वटा	१	लस ५००	०	०	०	०	०	०	०	०	१	५००	५००	वडा नं.७, को रिनी	वडा, गापा, पर्यटन विभाग, संघसंस्था
														जम्मा	२०५००		

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
९. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता, जिविकोपार्जन र शुशासन																	
१	एकघर एक टनेल सहयोग	घरधुरी	५००	लस ८	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	४०००	वडा नं.१, गढिगाउ, स्यालागढि, माताचौर	वडा, गापा, संघसंस्था
२	एकघर एक टनेल सहयोग	घरधुरी	५००	लस ८	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	१००	८००	४०००	वडा नं.३, हुरीगाउ, महरीगाउ, छुमगाउ र चौरगाउ	वडा, गापा, संघसंस्था
३	व्यवसायिक भेडाबाखा पालन तालिम	पटक	५	लस १००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	गाउपालिका अन्तर्गतका अगुवा कृषक	वडा, गापा, गैंसस
४	भेडाबाखा पालन खोर सुधार सहयोग	घरधुरी	५००	लस २०	१००	२०००	१००	२०००	१००	२०००	१००	२०००	१००	२०००	१००००	गाउपालिका अन्तर्गतका अगुवा कृषक	वडा, गापा, गैंसस
५	भेडाको उन प्रशोधन तालिम र प्रविधि सहयोग	घरधुरी	३५	लस १०	५	५०	५	५०	५	५०	५	५०	५	५०	३५०	गाउपालिका अन्तर्गतका अगुवा कृषक	वडा, गापा, गैंसस
६	व्यवसायिक आलुखेती तालिम	पटक	५	लस १००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	गाउपालिका अन्तर्गतका अगुवा कृषक	वडा, गापा, गैंसस
७	व्यवसायिक आलुखेती वीउ र सामाग्रि सहयोग	घरधुरी	५००	लस १०	१००	१०००	१००	१०००	१००	१०००	१००	१०००	१००	१०००	५०००	गाउपालिका अन्तर्गतका अगुवा कृषक	वडा, गापा, गैंसस

क्र. स.	कियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
८	फुँजी स्याउखेती तालिम र सहयोग (प्रतिघर ५० विरुवा)	घरधुरी	२५०	.५	५०	१२५	५०	१२५	५०	१२५	५०	१२५	५०	१२५	६२५	वडा नं.१, गढिगाउ, स्यालागढि, माताचौर	वडा, गापा, संघसंस्था
९	हावस वाईरिङ्ग तालिम	जना	२	१	१००	१	१००	०	०	०	०	०	०	०	२००	खलंगा वजार , जुम्ला	सरकारी नीकायहरु, गैसस
१०	मौसमी तथा वेमौसमि तरकारीखेती तालिम र सहयोय	पटक	५	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१०००	सबै वडाहरुको सहभागितामा वडा नं.४, डिल्लीचौर	सरकारी, गैसस नीकायहरु
११	शत्रुजिव व्यवस्थापन तालिम (वन्दागोपि)	पटक	५	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१	२००	१०००	गाउपालिका को पायक पर्ने स्थान डिल्लीचौर	सरकारी नीकायहरु, गैसस
१२	अगुवा कृषक तालिम र सहयोग	पटक	१०	२००	२	४००	२	४००	२	४००	२	४००	२	४००	२०००	वडा नं. ७ र वडा नं.१२	सरकारी, गैसस नीकायहरु
१३	अगुवा कृषक अवलोकन भ्रमण	पटक	४	५००	०	०	१	५००	१	५००	१	५००	१	५००	२०००	सबै वडाका अगुवा कृषकहरु	सरकारी, गैसस नीकायहरु
१४	एक वडा एक कृषि प्राविधिक तालिम	जना	७	वडा तथा गाउपालिका को पहलमा प्राविधिक तालिम केन्द्रको नियामानुसार कार्यान्वयन गर्ने गराउने												सम्बन्धित वडाका अति विपन्न घरधुरी को महिला	वडा, गापा, संघसंस्था
१५	एक वडा एक पशु	जना	७	वडा तथा गाउपालिका को पहलमा प्राविधिक तालिम केन्द्रको नियामानुसार कार्यान्वयन गर्ने गराउने												सम्बन्धित वडाका अति विपन्न	वडा, गापा, संघसंस्था

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
	प्राविधिक तालिम															घरधुरी को महिला	
१६	स्याउखेती नर्सरी निर्माण तालिम र प्रविधि सहयोग	जना	७	वडा तथा गाउपालिका को पहलमा कृषि तथा वन कार्यालय संग समन्वय गरि कार्यान्वयन गर्ने गराउने												सम्बन्धित वडाका अति विपन्न घरधुरी को महिला	वडा, गापा, संघसंस्था
१७	भेडी गोठालो घर निर्माण	वटा	१२	लस १००	३	३००	३	३००	३	३००	३	३००	०	०	१२००	वडा नं.३ का पसलपाटन, मुलपाटन, रातापाटन, खारापाटन	वडा, गापा, संघसंस्थाहरु
१८	भेडी गोठालो घर निर्माण	वटा	९	लस १००	३	३००	३	३००	३	३००	०	०	०	०	९००	वडा नं.४ को चेप्टे पाटन, मासिमसेरा पाटन, फूलगौरा पाटन	वडा, गापा, संघसंस्थाहरु
१९	भेडी गोठालो घर निर्माण	वटा	१५	लस १००	३	३००	३	३००	३	३००	३	३००	३	३००	१५००	वडा नं.५ को चरीपाटन, बागजेवले, झारखर्क, ओरीखोर, परिखोर, चुहापाटन, सातदेवल पाटन	वडा, गापा, संघसंस्था
२०	भेडी गोठालो घर निर्माण	वटा	९	लस १००	३	३००	३	३००	३	३००	०	०	०	०	९००	वडा न.६, चिमारा पाटन, बुढिचौर, चौक्सापाटन	वडा, गापा, संघसंस्था

क्र.स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
२१	भेडी गोठालो घर निर्माण	वटा	६	लस १००	३	३००	३	३००	०	०	०	०	०	०	६००	वडा न.७, चुलीपाटन, खालीलेक पाटन	वडा, गापा, संघसंस्था
२२	भेडी गोठाला लाई सोलार टर्च वितरण	जना	१००	लस ५००	०	०	१००	५००	०	०	०	०	०	०	५००	पातारासी गापा अन्तर्गतका पाटनहरुमा भेडापालक	वडा, गापा, संघसंस्थाहरु
२३	व्यवसायिक माहुरी पालन तालिम र घार सहयोग	जना	१००	लस ५००	२०	१००	२०	१००	२०	१००	२०	१००	२०	१००	५००	गापा अन्तर्गतका अगुवा कृषकहरु	व्डा, गापा, कृषि शाखा, गैसस
														जम्मा	३७२७५		
१०. जनचेतना अभिवृद्धि क्षमता विकास र अनुगमन																	
१	पूर्वसूचना प्रणालि अवलोकन भ्रमण	पटक	१	पातारासी गाउपालिका तथा विपद व्यवस्थापन समिति को निर्णय बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने गराउने												बाँके, बर्दिया, कन्चनपुर	वडा, गापा
२	पूर्वसूचना केन्द्र स्थापना	वटा	१	वडा र नगरपालिकाको पहलमा प्राविधिक सर्वेक्षण गरि कार्यान्वयन गर्ने गराउने												वडा नं.२ को जुवानदि	वडा, गापा
३	लेखाजोखा तथा प्रतिवेदन लेखन तालिम	पटक	५	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	गापाको कार्यालय, डिल्लीचौर	वडा, गापा
४	अनुगमन तथा मूल्यांकन बैठक	पटक	५	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	गापाको कार्यालय, डिल्लीचौर	वडा, गापा

क्र.स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम	परिमाण	रकम			
५	नेतृत्व विकास तालिम	पटक	२५	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	गापाको कार्यालय, डिल्लीचौर	वडा, गापा
६	प्राकृतिक श्रोतमा महिलाको भुमिका बिषयक तालिम	पटक	२५	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	गापाको कार्यालय, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
७	महिला हिंसा बिरुद्द तालिम	पटक	२५	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	१	१००	५००	गापाको कार्यालय, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
८	निर्णायक तहमा महिला नेतृत्व तालिम	पटक	२५	१००	५	५००	५	५००	५	५००	५	५००	५	५००	२५००	गापाको कार्यालय, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
९	विपद व्यवस्थापन समितिको पदाधीकारीको क्षमता वृद्धि तालीम	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	गापाको कार्यालय, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
१०	विपद व्यवस्थापन समितिको पदाधीकारीको अर्धवार्षिक बैठक	पटक	१०	२५	२	५०	२	५०	२	५०	२	५०	२	५०	२५०	गापाको कार्यालय, डिल्लीचौर	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
११	मावि स्तरिय जलवायू परिवर्तन तथा विपद	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	वडा नं.२, सरस्वती मावि	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु

क्र.स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
	व्यवस्थापन तालिम																
१२	मावि स्तरिय जलवायू परिवर्तन तथा विपद व्यवस्थापन तालिम	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	वडा नं.३, मालिका मावि	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
१३	मावि स्तरिय जलवायू परिवर्तन तथा विपद व्यवस्थापन तालिम	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	वडा नं.४, ऋणमोक्ष मावि	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
१४	मावि स्तरिय जलवायू परिवर्तन तथा विपद व्यवस्थापन तालिम	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	वडा नं.७, सरस्वती मावि	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
१५	जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धि तालिम	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	वडा नं.२, सरस्वती मावि	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
१६	जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धि तालिम	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	वडा नं.३, मालिका मावि	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु

क्र. स.	क्रियाकलाप	इकाई	परिणाम	दर/ हजार	२०७९/०८०		२०८०/०८१		२०८१/०८२		२०८२/०८३		२०८३/०८४		कुल जम्मा	वस्ती	सम्भावित सहयोगी निकाय
					परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा	परिमाण	जम्मा			
१७	जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धि तालिम	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	वडा नं.४, ऋणमोक्ष मावि	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
१८	जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धि तालिम	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	वडा नं.७, सरस्वती मावि	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
१९	वडा स्तरिय जैविक विविधता संरक्षण सम्बन्धि तालिम	पटक	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५	१००	५००	वडा नं. १ देखि वडा नं.७ सम्म	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
२०	होडिङ्ग वोर्ड स्थापना (सरसफाई, जैविक विविधता संरक्षण, वन्यजन्तु संरक्षण)	वटा	५०	५०	१०	५००	१०	५००	१०	५००	१०	५००	१०	५००	२५००	गापा भित्रका चौक तथा वजार क्षेत्र	वडा, गापा, संघ संस्थाहरु
														जम्मा	१२७५०		

स्थानीय समुदायसँगको प्रत्यक्ष छलफल तथा अन्तरक्रिया र पातारासी गाउँपालिका स्तरिय योजना तर्जुमा तथा ड्राफ्ट शेरिङ्ग गोष्ठिमा तयार पारिएका यी योजनाहरुको विशेष महत्व छ । यी सबै अनुकूलनका योजनाहरुले समुदायको संकटासन्न्टा घटाउन र जीविकोपार्जनका स्रोतप्रतिको पहुँच स्थापना गर्न महत्वपूर्ण भूमिका रहनेछ । छोटो समयमा प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न सक्ने क्षमता, थप विकल्पहरुको पर्याप्तता, लक्षित वर्गमा पु-याउन सक्ने सकारात्मक प्रभाव, गरिब तथा विपन्न समुदाय (संकटासन्न समुदाय) वा घरधुरीको आवश्यकता, समयसिमामा आधारित रहेर शीघ्र गर्नसकिने र खर्चमा मितव्ययीताका आधारहरु विश्लेषण गरी प्राथमिकतामा परेका अनुकूलनका उपायहरुलाई समेटी यस अनुकूलन योजनाहरु तर्जुमा गरिएको छ ।

परिच्छेद ५ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहिकरण

जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद जोखिम न्युनिकरणका सवालहरुलाई निति, नियम, आवधिक योजनामा र बार्षिक योजना तर्जुमा मुलप्रवाहिकरण गर्न विभिन्न तहमा भएका तहगत संरचना, मन्त्रालय, स्थानिय सरकार र सरोकारवालाहरुको ठाडो र तेस्रो समन्वयन हुनुपर्ने देखिन्छ ।

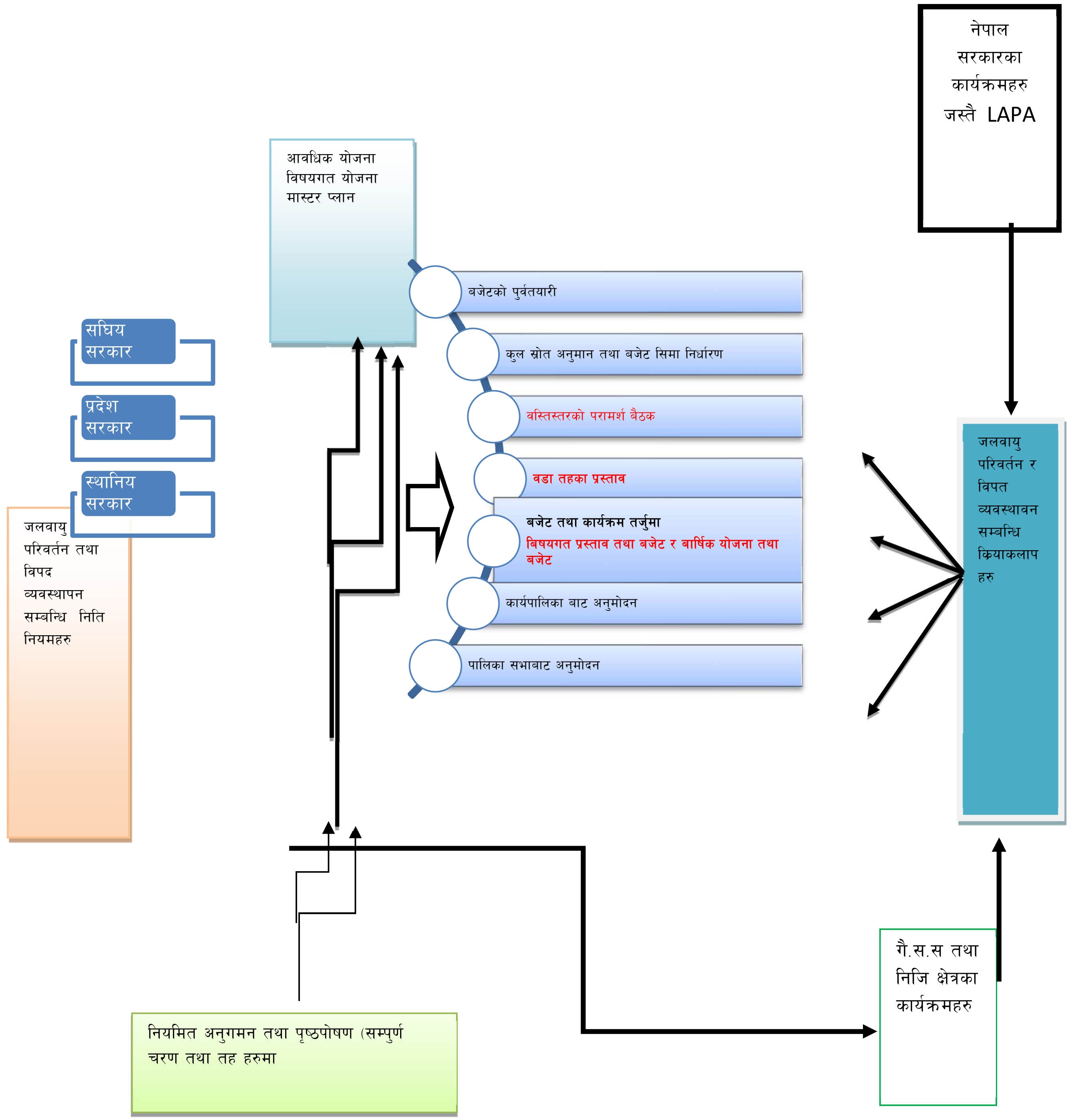

चित्र १४ : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहिकरण

स्थानिय योजना प्रक्रियामा छनौटमा परेका तर स्थानिय सरकारले लगानि गर्न नसक्ने, बहुबर्षे योजनाहरुलाई समेत प्रदेश र सघंबाट विनियोजन हुने बजेटहरुबाट विनियोजित गर्ने साथै विभिन्न तहबाट नियमित अनुगमन तथा पृष्ठपोषण गरेमा वस्ति वा वडा स्तरमा समेत जलवायु र विपद सम्बन्धिका योजनाहरुले प्राथामिकता पाउनेछन् । योजना तथा विकासका नीतिहरुमा मूलप्रवाहीकरण र स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण ५.१ र ५.२ अनुसार हुनेछ ।

५.१ आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरुमा मूलप्रवाहीकरण

जलवायु परिवर्तन सम्वन्धी स्थानीय सूचना, जोखिमको अवस्था, श्रोत साधनको उपलब्धता, गुणस्तर तथा त्यस माथिको पहुँच र अनुकूलन तथा जोखिम न्यूनीकरणको आवश्यकता पहिचानको आधारमा जलवायु परिवर्तनलाई पातारासी गाउँपालिकाको आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरुमा मूलप्रवाहीकरण गरी जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापनलाई संस्थागत गरिनेछ । जलवायु परिवर्तनको जोखिममा रहेका परिवार, समुदाय, वडा वा गाउँपालिकालाई आफ्ना अनुकूलन प्राथमिकताबारे प्रष्टसँग अभिव्यक्त गर्न र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रका श्रोत परिचालन गरिनेछ । जलवायु परिवर्तन सम्वन्धी विश्लेषण, अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरणका रणनीतिहरु स्थानीय आवधिक योजना अथवा दिर्घकालिन योजनामा समावेश गरिनेछ ।

राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक योजना आयोगहरुको आधार पत्र तथा आवधिक विकास योजनालाई प्रस्थान विन्दु बनाएर जलवायु उत्थानशीलताका दीर्घकालीन लक्ष्य तथा सोचहरु आवधिक योजनामा समायोजन गरिनेछ । प्राविधिक रुपले कार्यान्वयन गर्न कठिन तथा धेरै श्रोत लाग्ने अनुकूलनका योजनाहरु बहु वर्षीय, दीर्घकालीन तथा आवधिक योजनामा समायोजन गरेर कार्यान्वयन गरिनेछ । स्थानीय तहबीच वा स्थानीय तह र प्रदेश एवं संघसँग समन्वय गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने प्रकृतिका जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका आयोजनाहरु आवधिक योजनामा एकीकरण गरी कार्यान्वयनमा सहजीकरण गरिनेछ । स्थानीय आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सरकारी निकाय, गैरसरकारी संघ संस्था, विकास साझेदार र निजी क्षेत्रका श्रोत परिचालन गर्न मार्गचित्र तथा खाका तयार गरिनेछ ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद १०, दफा ७० बमोजिम यस पातारासी गाउँपालिकाको स्थानीय संचित कोष बाट रकम विनियोजन गरि विपद् व्यवस्थापन तथा आर्थिक सहायता कोषको स्थापना गरिएको छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरि यस गाउँपालिकाले गाउँपालिकाको अधिकार क्षेत्र भित्र प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक विपद तथा अप्रत्याशित कारण बाट सृजना भएको विशेष परिस्थितिलाई नियन्त्रण गर्न एक विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरी सो कोषको व्यवस्थापन गर्न वाञ्छनिय भएकोले पातारासी गाउँपालिका विपद् व्यवस्थापन तथा आर्थिक सहायता कोष सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४ लागु गरेको छ ।

५.२ स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण

अनुकूलन योजनालाई विकास र विषयगत योजनामा साथै स्थानीय सेवा प्रदान गर्ने निजी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको योजना प्रक्रियामा समायोजन गर्नका लागि वडा एवं गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि, राजनैतिक दलहरु, अन्य वहुसरोकारवालाहरु र एकीकृत योजना तर्जुमा समितिसँग यस अनुकूलन योजना तर्जुमा प्रक्रिया देखिनै छलफल र समन्वय गरिएको छ । यसरीनै गाउँपालिका स्तरमा अनुकूलन कार्य योजनाका र प्रक्रियाको सम्बन्धमा प्रस्तुतिकरण गरी पालिकाका सेवा प्रदायक निकायहरुसंग छलफल गरियो । पातारासी गाउँपालिकाको हरेक वडा स्तरका स्थानीय राजनीतिक दल, सामाजिक संस्थाहरु, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरु संग विस्तृत छलफल गरी अनुकूलन कार्ययोजन तयार गरिएको छ र गाउँपालिकाबाट अनुमोदन भए पश्चात यो लागु हुनेछ । यसरी नै गाउँपालिकाको वार्षिक योजनामा समावेश नभएका योजनाहरुलाई नियमित योजना तर्जुमा प्रक्रिया मार्फत जिल्ला समन्वय समिति तथा सम्बद्ध विषयगत कार्यालयहरु तथा अन्य सरोकारवाला निकायमा पनि पेश गरी मूलप्रवाहिकरणको लागि पहल हुनेछ । भविष्यमा गाउँपालिकाले तयार गर्ने आवधिक तथा वार्षिक योजना तथा रणनीतिहरुमा यस अनुकूलन योजनालाई उच्च प्राथमिकताका साथमा समायोजन गरिनेछ । यस योजनाका प्राथमिकताहरुलाई केन्द्रिय स्तरमा वन तथा वातावरण मन्त्रालय मार्फत राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार गरिने रातो किताब मार्फत राष्ट्रिय विकास योजनामा समायोजन गर्न समेत आवश्यक पहल गरिनेछ । योजना समायोजनका लागि निम्नानुसार कार्यहरु समेत पहिचान गरिएका छन् ।

क) तत्काल गर्नूपर्ने

- योजनाका बारेमा सचेतना जागरण गर्ने र अपनत्वको विकास गर्ने ।
- योजना पुस्तिका वा सो अन्तर्गत प्राथमिकतामा परेका क्रियाकलापहरु आवश्यक प्रक्रिया पुऱ्याई सम्बन्धित बिषयगत तथा अन्य सरोकारवालाहरु समक्ष पेश गरी सहयोगको लागि पहल र पैरवी गर्ने ।

ख) योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नूपर्ने

तालिका २२ : योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नूपर्ने

योजना तर्जुमाको स्तर	आवश्यक तयारी	जिम्मेवारी
टोल बस्ती स्तर	यस योजना बमोजिम आ-आफ्नो टोल बस्तीमा प्राथमिकतामा परेका योजनाहरु निर्धारित ढाँचामा पेश गर्ने	सम्बन्धित टोल बस्तीबाट पालिकामा प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्ति - पालिका सभा सदस्य) वा प्रभावित समुदाय वा सम्बन्धित बिषयगत क्षेत्रको व्यक्ति
वडा स्तर	बिभिन्न वडासँग सम्बन्धित कार्यक्रम भए सबैसँग समन्वय गर्नुपर्ने	वडा अध्यक्ष, सचिब वा तोकिएको व्यक्ति, वडा समितिका सदस्यहरु
गाउँपालिका स्तरमा	गाउँ परिषदबाट अनुमोदन गराउन पहल गर्ने	कार्यपालिका सदस्यहरु, स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरु, राजनितिक दलका प्रतिनिधि
बिषयगत क्षेत्रका योजनाहरु	वन संग सम्बन्धित योजनाहरु सामुदायिक वनउपभोक्ता समूहको साधारणसभा पूर्व नै कार्यसमितिमा पेश गर्ने माथिल्लो स्तरमा लैजानुपर्ने योजना भएपनि सम्बन्धित निकायको तल्लो तह (जस्तै: सब डिभिजन वन कार्यालय) को सिफारिस गर्ने सेक्टर स्तरको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा योजना पेश गर्ने	सम्बन्धित बिषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित तथा अनुभवी व्यक्ति
बिभिन्न परियोजनाहरु	परियोजनाका तल्लो तहका योजना तर्जुमा प्रक्रियामा वा सोझै परियोजनाको पायकको कार्यालयमा निर्धारित ढाँचामा कार्यक्रम पेश गर्ने	परियोजनाका स्थानीय सामाजिक परिचालक तथा कर्मचारी मार्फत गर्ने

कार्यक्रमको निर्णयको अवस्थाका बारेमा नियमित रुपमा बुझ्ने तथा ताकेता गर्ने ।

५.३ अनूगमन तथा मुल्याङ्कन योजना

पातारासी गाउँपालिका अर्न्तगत अनुकूलन योजनामा समेटिएका सबै घरधुरी तथा सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष सहभागिता तथा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यपालिका सदस्यहरु र गाउँपालिका स्तरिय अनुगमन मूल्यांकन समितिको

अगुवाईमा अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन, मूल्याङ्कन को साथै अर्धबार्षिक रुपमा समिक्षा गरिनेछ । अभिलेखिकरणमा उल्लेखित आवश्यक सूचनाहरुलाई ध्यान दिई अनुगमन गर्नुपूर्व अनुगमनको खाका तयार गरी सोही अनुसार अनुगमन र प्रतिबेदन तयार गरिनेछ । अनुगमनको लागि समितिका पदाधिकारीहरु अनुगमन सम्बन्धि अभिमुखीकरणमा सहभागि भएर मात्र अनुगमन कार्यमा संलग्न हुनेछन् जसबाट गरिएका प्रभावकारिताको लेखाजोखा गर्न सहज हुनेछ। त्यसैगरी वार्षिक रुपमा मूल्याङ्कन गरिनेछ भने योजनाको अन्तमा अन्तिम मूल्याङ्कन गरी पुनःआगामी दिनको मुल्याङ्कन योजना तयार गरिनेछ। यसरी नै अनुकूलन कार्ययोजनालाई सघाउन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनले सिकाइ, चिन्तन-मनन र पृष्ठपोषणका लागि अवसर प्रदान गर्दछ । कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुझावलाई सम्बोधन गरिने छ। साथै पालिका तथा सम्बन्धित समूहले स्व अनुगमन मुल्याङ्कन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरु संग संयुक्त रुपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्याङ्कन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परिक्षण गरिने छ।

तालिका २३ : अनूगमन तथा मुल्याङ्कन योजना

अनुगमनका तहहरु	किन ?	कसले ?	कहिले ?	कसरी ?
वडा तहको अनुगमन (क्रियाकलापहरुको तहमा)	पारदर्शीता र अपनत्व कायम गर्न, अनुकूलन कार्यहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न	वडा समिति, वडा स्तरिय अनुगमन समिति	कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व, सञ्चालनको क्रममा र सम्पन्न भएको १ महिना भित्र (हरेक कार्यक्रममा)	सार्वजनिक लेखा परिक्षण, स्वः अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, होल्डिग वोर्ड, अवलोकन
पालिका तहको अनुगमन (प्रक्रिया र प्रगतिहरु तहमा)	कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न, योजना र प्रगतिको लेखाजोखा गर्न, कार्यक्रमको प्रभावकारीता वृद्धि गर्दै समयमा कार्य सम्पन्न गर्न	कार्यपालिका सदस्य, पालिका स्तरिय अनुगमन समिति, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति, स्थानिय पत्रकार, पालिकाका कर्मचारी तथा सहयोगी निकायहरु	अर्धवार्षिक रुपमा (पौष र असारमा)	समिक्षा तथा योजना तर्जुमा बैठक तथा गोष्ठी
			त्रैमासिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण, संकटासन्न वर्गहरुसँग अन्तरक्रिया
			नियमित	फोटो तथा घटना अध्ययनको संकलन
			वार्षिक	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन
जिल्ला तहको अनुगमन	अन्तर पालिका समन्वयन तथा अनुकुलनका राम्रा अभ्यासहरुको	समन्वयन समितिका पदाधिकारीहरु	अर्धबार्षिक वा बार्षिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण

अनुगमनका तहहरु	किन ?	कसले ?	कहिले ?	कसरी ?
	सिकाई आदान प्रदान गर्न, पारदर्शिता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न			
प्रदेश तथा संघिय मन्त्रालय	पारदर्शिता र प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न, कार्यक्रम संचालको प्रभावकारिता आवश्यता औल्याउन	प्रदेश : सामाजिक विकास, उधोग पर्यटन वन वातावरण र सम्बन्धित मन्त्रालय सघं : वन तथा वातावरण र सम्बन्धित मन्त्रालय	बर्षिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण

कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुझावलाई सम्बोधन गरिनेछ । साथै वडा, पालिका तथा सम्बन्धित समूहले स्वअनुगमन, मूल्याङ्कन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरुसंग संयुक्त रुपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्याङ्कन गरिनेछ। कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परीक्षण गरिने छ।

परिच्छेद ६ : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यहरुको तर्जुमा र कार्यान्वयन

अनुकूलन योजनाको तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको नेतृत्व पातारासी गाउँपालिकाले गर्नेछ । गाउँपालिकाले योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन बाहेक स्थानीय स्तरमा घरधुरी, स्थानीय समुदाय र परियोजनाहरुले स्थानीय अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्य, समुदायमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम, पारस्थितिकीय प्रणाली र विषयगत क्षेत्रसँग सम्वन्धि र समूहको योजनामा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यहरु समायोजन गर्नेछ । जोखिम तथा संकटासन्नता र यसका अन्तरनिहित कारणहरु व्यक्ति, घरधुरी र समुदाय स्तरमा फरक फरक भएका कारण स्थानीय योजना तर्जुमा प्रकृयामा जलवायु परिवर्तनबाट बढी प्रभावित महिला तथा संकटासन्न घरधुरीको विशिष्ट समस्यालाई समाधान गर्ने अनुकूलनका कार्यक्रमहरू समावेश गरिनेछ । अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरणका योजनाहरु घरधुरी, स्थानीय समुदाय, उपभोक्ता समूह, संघ-संस्था र परियोजना स्तरमा निर्माण र कार्यान्वयन गर्नलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका कार्यहरु व्यक्ति, घरधुरी, स्थानीय समुदाय र उपभोक्ता समूहको जीविकोपार्जन तथा परिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित हुन सक्नेछ ।

यस योजनाको सफल तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र समन्वयात्मक भुमिकाका लागि वडा समिति तथा कार्यपालिका समिति क्रियाशिल रहनेछ । स्थानिय अनुकुलन कार्ययोजना संचालन कार्यविधि अनुसार यस योजनाको कार्यान्वयनलाई व्यवस्थित गरिनेछ । गाउँपालिकाले प्रदेश, सघिय सरकार, गै.स.स को सहयोग तथा समन्वयनमा क्रियाकलापहरुको कार्यन्वयन गर्ने छ । जलवायु वित्तका लागि पनि स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना महत्वपुर्ण दस्ताबेज हुनेछ ।

अनुकूलन योजनामा उल्लेखित कार्यहरुलाई गाउँपालिका, विषयगत शाखा, समुदायमा स्थापित भई क्रियाशील रहेका विद्यमान समुह, संस्था, क्लब तथा उपभोक्ता समितिहरु मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धि कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा आवश्यकता अनुरुप प्राविधिक तथा उपलब्ध अन्य विज्ञहरुबाट विस्तृत लागत अनुमान (इष्टिमेट) गराउनुका साथै कार्यान्वयनमा समेत सहयोग लिईनेछ । अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको सहजिकरण स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले गर्ने छ । जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रमहरुलाई थप प्रभावकारी बनाउने, स्थानिय अनुकुलन कार्ययोजना कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारि बनाउन आवश्यक पृष्ठपोषण गर्ने काम कार्यपालिका र स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत गरिने छ । बार्षिक बजेट तर्जुमा तथा जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रमहरुलाई मुलप्रवाहिकरण गर्न आवश्यक सहजिकरण गर्ने तथा बजेट विनियोजनका लागि कार्यपालिकामा पैरवी समेत विपद व्यवस्थापन समिति मार्फत गरिने छ । यस समितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने आवश्यक क्रियाकलापहरु समेत समावेश गरिने छ ।

यस योजनामा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सहयोग पनि आवश्यक पर्ने हुनाले सो कार्यक्रमहरुका लागि सरोकारवाला निकायको वार्षिक योजनामा समावेश गर्नका लागि वडा एवं गाउँपालिकाले पहल गर्नेछ । प्राथमिकतामा परेका हरेक क्रियाकलापहरुको विस्तृत कार्यान्वयन योजना र जिम्मेवारी तय गरी सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा स्रोत तथा सेवा जुटाई कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ । योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि व्यक्तिगत बानी व्यवहार देखि नै परिवर्तनको खाँचो देखिएको छ । त्यसैगरी यस योजनाको कार्यान्वयनमा नीजि क्षेत्रको भूमिका अहम् हुन सक्छ । नीजि क्षेत्रको संभावित भूमिका यसै योजनामा उल्लेख गरिएको छ । यसका लागि वडा तथा गाउँपालिकाले सम्बन्धित नीजि क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र एवं स्थानीय उद्योग बाणिज्य संघ मार्फत समेत पहल गर्नेछ ।

सन्दर्भ सामग्री

राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति, २०७६

विपद् जोखिम न्यूनीकरण नीति, २०७५

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४

स्थानीय अनुकूलन योजनाको राष्ट्रिय संरचना (Revised LAPA Framework), २०७६

राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (National Adaptation Programme of Action-NAPA), २०६६

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना, २०६८

विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३०

सेन्डाइ कार्यढाँचा २०१५-२०३०

पातारासी गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण, २०७५

राष्ट्रिय जनगणना २०७८. केन्द्रिय तथांक विभाग

वन तथा वातावरण मन्त्रालय २०२२. जलवायु परिवर्तन जोखिम मानचित्रवाली, पातारासी गाउँपालिका, जुम्ला जिल्ला, कर्णाली प्रदेश, नेपाल. पृष्ठ ४८।

बराल, ब., मगर, ग.ब., भण्डारी, सु., भण्डारी, प., बस्नेत, दि. रा., राई जि. तथा सिह, गो. ब. (२०२०) । *स्थानिय हाब्रे संरक्षण कार्ययोजना* । प्रकृति संरक्षण अभियान नेपाल, गोकर्णेश्वर, काठमाण्डौं ।

Baral, B. (2016). Distribution and Status of Red Panda (*Ailurus fulgens fulgens* Cuvier 1825) in Jajarkot, Mid-Western Nepal. UK: Rufford Foundation.

Baral, B. (2014). *Baseline Study of Red Panda (Ailurus fulgens fulgens, Cuvier, 1825) in Jajarkot District, Mid-Western Nepal* (Unpublished Master's thesis), Central Department of Environmental Science, Tribhuvan University, Kathmandu, Nepal.

Vulnerability and Risk Assessment and identifying adaptation measures, Summary for Policy Makers, 2021, MoFE

https://resilienceprojectblog.wordpress.com/2013/06/15/the-relationship-between-disaster-risk-management-and-climate-change-adaptation/

अनुसुचिहरु

अनुसूची १ : स्थानीय बिपद् व्यवस्थापन समिति, पातारासी गाउँपालिका, जुम्ला

क. सं	नाम	ठेगाना संस्था, पद	पद	सम्पर्क नम्बर
१	श्री पूर्ण सिंग बोहोरा	प्रमुख, पातारासी गाउँपालिका	अध्यक्ष	९८५८३२०११४
२	श्री जनमाया रोकाया	उपप्रमुख, पातारासी गाउँपालिका	सदस्य	९८४९३३८१३८
३	श्री बिष्णु प्रसाद धिताल	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	सदस्य	९८५८०२७१५०
४	श्री लाल सिंग ऐडी	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १	सदस्य	९७४८०७८१७३
५	श्री बल बहादुर बोहोरा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. २	सदस्य	९७४३१२०६७१
६	श्री गोविन्द रावत	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ३	सदस्य	९८६४९३३३२५
७	श्री काली बहादुर ऐडी	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ४	सदस्य	९८६६६०४५५९
८	श्री दत्त बहादुर बुढा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ५	सदस्य	९८४८३८२७८५
९	श्री कर्म बहादुर बिष्ट	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६	सदस्य	९७६५४४४११९
१०	श्री बीर बहादुर बुढा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ७	सदस्य	९७४८९०६१८३
११	श्री अविराज उपाध्याय	शिक्षा शाखा प्रमुख	सदस्य	
१२	श्री गगन कुमार केसि	पशु शाखा प्रमुख	सदस्य	
१३	श्री रतन बुढथापा	स्वास्थ्य शाखा प्रमुख	सदस्य	
१४	श्री रुपक बुढा	कृषि शाखा प्रमुख	सदस्य	
१५	श्री नविन शाही	प्राविधिक शाखा	सदस्य	९८४१९३६४४४०
१६	श्री दान बहादुर शाही	योजना शाखा प्रमुख	सदस्य	
१७	श्री	स्थानीय ने.रे.सो. प्रमुख वा प्रतिनीधि	सदस्य	
१८	श्री	स्थानीय गैसस	सदस्य	
१९	श्री	स्थानीय गैसस	सदस्य	
२०	श्री	स्थानीय गैसस (महिला)	सदस्य	
२१	श्री	स्थानीय विपद् सम्बन्धि बिज्ञ	सदस्य	
२२	श्री	स्थानीय विपद् सम्बन्धि बिज्ञ	सदस्य	
२३	श्री	स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघको प्रतिनिधि तथा अध्यक्ष	सदस्य	
२४	श्री	ई.प्र.का ………	सदस्य	
२५	श्री दिप बहादुर महतारा	विपद् शाखा प्रमुख	सदस्य सचिव	९८४८१६७७१६

अनुसूची २ : पातारासी गाउँपालिका, गाउ कार्यपालिका का पदाधिकारीहरुको विवरण

क. सं	नाम	ठेगाना संस्था, पद	पद	सम्पर्क नम्बर
१	श्री पूर्ण सिंग बोहोरा	अध्यक्ष, पातारासी गाउँपालिका, जुम्ला	अध्यक्ष	९८५८३२०११४
२	श्री जनमाया रोकाया	उपाध्यक्ष, पातारासी गाउँपालिका, जुम्ला	उपाध्यक्ष	९८४९३३८१३८
३	श्री बिष्णु प्रसाद धिताल	प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	सदस्य सचिव	९८५८०२७१५०
४	श्री लाल सिंग ऐडी	वडा अध्यक्ष, वडा नं. १	सदस्य	९७४८०७८१७३
५	श्री बल बहादुर बोहोरा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. २	सदस्य	९७४३१२०६७१
६	श्री गोविन्द रावत	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ३	सदस्य	९८६४९३३३२५
७	श्री काली बहादुर ऐडी	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ४	सदस्य	९८६६६०४५५९
८	श्री दत्त बहादुर बुढा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ५	सदस्य	९८४८३८२७८५
९	श्री कर्म बहादुर बिष्ट	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ६	सदस्य	९७६५४४४११९
१०	श्री बीर बहादुर बुढा	वडा अध्यक्ष, वडा नं. ७	सदस्य	९७४८९०६१८३
११	श्री भौरा बुढा	कार्यपालिका सदस्य, पातारासी गापा.	सदस्य	
१२	श्री जैकला नेपाली	कार्यपालिका सदस्य, पातारासी गापा.	सदस्य	
१३	श्री झूपकली नेपाली	कार्यपालिका सदस्य, पातारासी गापा.	सदस्य	
१४	श्री सर्केनी बुढा	कार्यपालिका सदस्य, पातारासी गापा.	सदस्य	
१५		कार्यपालिका सदस्य, पातारासी गापा.	सदस्य	
१६		कार्यपालिका सदस्य, पातारासी गापा.	सदस्य	

अनुसुची ३ : कार्यक्रमका तस्बीरहरु

VCA कार्यक्रम वडा नं. १, स्यालागढि गाउमा

पातारासी गाउँपालिका वडा नं.१, स्यालागढि गाउ, जुम्ला

VCA कार्यक्रम पछि वडा नं.२, का वडा अध्यक्ष श्री बल बहादुर बोहोरा ज्यू संगसामूहिक फोटो

VCA कार्यक्रममा वडा नं.४ का वडा अभ्यक्ष श्री काली बहादुर ऐडी सहित स्थानीय वासीहरु संग सामूहिक फोटो, वडा नं.४, डिल्लीचौर

VCA कार्यक्रम पछि वडा नं.५ का वडा सदस्य श्री सुन्दर खत्री र कार्यपालिका सदस्य श्री भौरा बुढा ज्यू संग सामूहिक फोटो

VCA कार्यक्रम पछि वडा नं.६, का वडा सदस्य श्री नर बहादुर महतारा, दल बहादुर बुढथापा र चुटुकला महतारा संग सामुहिक फोटो

VCA कार्यक्रम पछि वडा नं.७, का स्थानीय समाजसेवी तथा बुद्दिजिविहरु संग सामुहिक फोटो

पातारासी गापा वडा नं.३, चौर स्थित चौरखोलाले पुर्‍याएको क्षतिको अवस्था

अनुसुची ४. कार्यक्रमको उपस्थिति विवरण

(१)

आज मिति २०७९ साल आषाढ ७ गते मंगलवारका दिन यस पातारासी गाउपालिका, जुम्ला र नेपाल जलवायु - परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम-II को साझेदारीमा संचालित गाउपालिका स्तरिय स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना - निर्माण तयारीका लागि पातारासी गाउपालिका, जुम्ला का अध्यक्ष श्री पूर्ण सिंह बोहोरा ज्यू को अध्यक्षतामा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको लागि अभिमुखि करण गोष्ठि तपसिल बमोजिमको उपस्थितिमा पातारासी गाउपालिका जुम्ला को सभाहलमा संचालन गरियो।

तपसिल

(१) श्री पूर्ण सिंह बोहरा - गा.पा. अध्यक्ष, पातारासी
(२) श्री जनमाया रोकाया - " उपाध्यक्ष - "
(३) श्री विष्णु प्रसाद घिताल - प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत
(४) श्री लाल सिंह रोकी - वडा नं-१ अध्यक्ष
(५) श्री बल बहादुर बोहरा - वडा नं.२ "
(६) श्री गोविन्द रावत - वडा नं.३ "
(७) श्री कालि बहादुर रोकी - वडा नं.४ "
(८) श्री दत्त बहादुर बुढा - वडा नं.५ "
(९) श्री कर्म बहादुर बिष्ट - वडा नं. ६ "
(१०) श्री विर बहादुर बुढा - वडा नं ७ "
(११) श्री भौरा बुढा - कार्यपालिका सदस्य
(१२) श्री जौकला नेपाली - " -
(१३) श्री रूपकली नेपाली - " -
(१४) श्री दान ब. बिष्ट प्रशासन प्रमुख हैटो
(१५) श्री दान ब. शाही
(१६) श्री नविन शाही - प्राविधिक शाखा पातारासि
(१७) श्री जितेन्द्र रावत
(१८) श्री नर ब बुढा
(१९) श्री साहस लामिछाने - NCCSP-II
२० श्री हरि ब. कामी पशु शाखा
२१ श्री राजेश्वर खड्का फिल्ड सहायक
(२२) श्री पिताम्बर विष्ट Consultant

(२)

माथि उल्लेखित उपस्थितिमा यस पातारासी गाउपालिका स्तरिय स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण तयारीका लागि वडा स्तरिय संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण र योजना तर्जुमा कार्यक्रम लगायत LAPA मस्यौदा शेयरिङ कार्यक्रमहरूको लागि तपसिल बमोजिम कोे फिल्ड कार्ययोजना तयार गरि कार्य संचालनमा आ-आफ्नो क्षेत्रबाट सबैको भूमिका रहने गरि फिल्ड कार्ययोजना सर्वसम्मत रुपमा तयार गरी स्वीकृत गरियो।

तपसिल

क्र.सं	मिति	कार्यक्रम	स्थान	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.
१,	२०७९ आषाढ ७ गते	स्थानीय अनुकूलन योजना तयारी अभिमुखिकरण	पातारासी गा.पा. डिल्लीचौर	विष्णु प्रसाद घिताल	९५४८०२६९५०
२,	२०७९/०३/११	VCA र योजना तर्जुमा कार्यक्रम	वडा नं. १ रथालागाडि	श्री लाल सिंह रोकी	९८४८०६८९६३
३,	आषाढ ११	"	वडा नं. २	श्री बल ब. बोहरा	९८४३९२०६६९
४,	आषाढ १२	"	वडा नं. ३	श्री गोविन्द रावत	९८६४९३३३२५
५,	आषाढ १३	"	वडा नं ४	श्री कालि ब. रोकी	९८६६६०४५५९
६.	आषाढ १३	"	वडा नं. ५	श्री दत्त ब. बुढा	९८४८३८२८८५
७.	आषाढ १४	"	वडा नं. ६	श्री कर्म ब. बिष्ट	९८४९८९४९९०
८,	आषाढ १४	"	वडा नं. ७	श्री वीर ब. बुढा	९८४८९०८९८३
९,	आषाढ २०	LAPA मस्यौदा शेयरिङ बैठक	पातारासी गापा.को कार्यालय	श्री विष्णु प्र. घिताल	९५४८०२६९५०

(३)

आज मिति २०७९ साल आषाढ ११ गते शनिवारको दिन यस पातारासी गाउँपालिका र नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम-II को साझेदारीमा स्थानीय अनुकूलन योजना निर्माणका लागि पातारासी गाउँपालिका वडा नं. १ का वडाअध्यक्ष श्री लाल सिं. रोकाया को अध्यक्षतामा सहभागितामूलक संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण र योजना संकलन कार्यक्रम वडा नं. १ को स्याला, गडिगाउँ मा संचालन गरियो ।

तपसिल

१) श्री लाल सिं. रोकाया - वडा नं. १ अध्यक्ष
२) श्री लोक ब. बोहरा - स्याला, गडिगाउँ
३) श्री जय ब. रोकाया - "
४) श्री छविलाल बुढा - "
५) श्री टसी ब. रोकाया - शिक्षक "
(६) नरी ब० बोहोरा
(७) जय ब० रोकाया
(८) विरुक ब० रोकाया (वडा सदस्य)
(९) बुद्धी ब० रोकाया
(१०) चन्द्र ब० रोकाया
(११) राम ब० रोकाया
(१२) मुन ब० रोकाया
(१३) लालसिंह बोहोरा
(१४) हरीचन्द्र बुढा
(१५) नन्दे रोकाया
(१६) गोर ब० बुढा (वडा सदस्य)
(१७) मुन ब० ~~रोकाया~~ बुढा
(१८) हर्क रोकाया
(१९) विकाश विष्ट - Consultant

माथि उल्लेखित उपस्थितिमा यस पातारासी गाउँपालिकाको आगामी आ.व. देखि लागु हुनेगरि निर्माणाधिन स्थानीय अनुकूलन योजनाका लागि आवश्यक औजार (Tools) को प्रयोग गरि VCA and Planning कार्यक्रम संचालन सम्पन्न गरियो ।

(४)

आज मिति २०७९ साल आषाढ ११ गते शनिवारको दिन यस पातारासी गाउँपालिका, जुम्ला र नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रमको साझेदारीमा संचालित वडास्तरिय सहभागितामूलक संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण तथा योजना छनौट कार्यक्रम पातारासि गा.पा. वडा नं. २ का वडाअध्यक्ष श्री बल बहादुर बोहरा ज्यूको अध्यक्षतामा तपसिल बमोजिमको उपस्थितिमा पातारासी गा.पा.-वडा नं. २ बोजेनी जुम्लामा संचालन गरियो ।

तपसिल

(१) श्री बल बहादुर बोहरा - वडा नं २ वडा अध्यक्ष
(२) श्री मान ब. बुढा - " " सदस्य
(३) श्री सुक्कामिरे कामी - " " "
(४) श्री कमला बुढा " " "
(५) श्री विरखे ब. नेपाली - " अ.सब ई.
(६) श्री सुक ब० बोहोरा - तह्सी
७) श्री नर बिरे बोहोरा - "
८) श्री पृथी ब० रोकाया - "
९) श्री गोर बोहोरा - "
१०) श्री हर्क बोहोरा - "
११) श्री मिम कामी - "
१२) श्री परेउ बोहोरा - "
१३) श्री बिर ब० बोहोरा - "
१४) श्री बल्ल ब० नेपाली - "
१५) श्री कल्न कामी - "
१६) श्री सुक ब० बोहोरा - "
१७) श्री हस्त ब० कामी - "
१८) श्री रामचन्द्र रोकाया - "
१९) श्री विष्णा बोहोरा - "
२०) श्री श्रद्धा बोहोरा - "
२१) श्री मनशोभा सार्की - "
(२२) कृष्णा बुढा "
23 पृथी ब रोकाया "

(५)

पातारासी गाउपालिका वडा नं. २ बोजेनी, जुम्ला

२४ सकेली कामी
२५ चिजा कामी
२६ लाल कामी
२७ धुक बहादुर कामी
२८ मुन ब. कामी
२९ राम रुपा बोहरा
३० काल ब. बोहरा
३१ रुपसी कामी
३२ विकास विष्ट Consultant

माथि उल्लेखित उपस्थितिमा न्यायत ढलपुन गरि आगामी आ.व ०७९/०८० देखि आ.व ०८४/०८५ सम्मका लागि तयार गरिने स्थानीय अनुकूलन योजनाको लागि आवश्यक औजार (Tools) र जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि अनुकूलनका उपायको योजना तयार गरि कार्यक्रम संचालन सम्पन्न गरियो।

(६)

आज मिति २०७९ साल आषाढ १२ गते आईतवारका यस पातारासी गाउपालिका, जुम्ला र नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम -II को साझेदारीमा संचालित स्थानीय अनुकूलन योजना तयारी को लागि सहभागितामूलक संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण र योजना तर्जुमा कार्यक्रम पातारासी गाउपालिका वडा नं. ३ का वडा अध्यक्ष श्री गोविन्द रावत ज्यू को अध्यक्षतामा देहाय बमोजिमको उपस्थितिमा पातारासी गा.पा. वडा नं. ३ को कार्यालय छुमचौर जुम्ला मा संचालन गरियो।

तपसिल

(१) श्री गोविन्द रावत - वडा नं. ३ वडा अध्यक्ष
(२) गोविन्द बुढा वडा अध्यक्ष
(३) रुपा मल्लरा वडा सदस्य
(४) श्री खिड बोहरा - छुमगाउ,
५ कृष्णराम बोहरा - "
६ कार्मी शेकाया तामाङ - "
७ तारा बोहरा - "
८ पूर्ण " - "
९ रामचन्द्र " - "
१० पाउरो " - "
११ गोर " - "
१२ मुन " - "
१३ सुरेन्द्र बम्बुर्ला छहरी चौकी तल्फी - २
१४ हर्क बोरा
१५ एकराज कठायत शिक्षक
१६ विकास विष्ट Consultant

माथि उल्लेखित उपस्थितिमा यस पातारासी गापा स्तरीय स्थानीय अनुकूलन योजना निर्माणका लागि यस वडा नं. ३ स्तरीय VCA and Planing Workshop मा आवश्यक औजारहरु (Tools) प्रयोग गरि संचालन सम्पन्न गरियो।

(७)

आज मिति २०७९ साल आषाढ १३ गते सोमवारका दिन यस पातारासी गाउपालिका जुम्ला र नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम-II को साझेदारीमा संचालित स्थानीय अनुकूलन योजना निर्माणका लागि वडा स्तरीय सहभागितामूलक संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण र योजना तर्जुमा कार्यक्रम पातारासी गा.पा. वडा नं. ४ का वडाअध्यक्ष श्री कालि बहादुर रोकाया ज्यू को अध्यक्षतामा तपसिलमा उल्लेखित उपस्थितिमा पातारासी गा.पा. वडा नं ४ को कार्यालय, डिल्लीचौर, जुम्लामा संचालन गरियो।

तपसिल

(१) श्री कालि बहादुर रोकाया - वडा अध्यक्ष वडा नं. ४
(२) श्री छम्मु नेपाली - म. वडा सदस्य
(३) श्री हल ब. कामी - "
(४) श्री कान्छा तामाङ - सा.व.उ.स. अध्यक्ष
(५) " लाल बहादुर रोकाया -
(६) " तिलक बोहरा
(७) " धन बहादुर रोकाया -
(८) " कर्ण बहादुर बोहरा
(९) " काङमे तामाङ
(१०) " जति बोहरा
(११) " टामा लामा
(१२) " मिङ्डिक तामाङ
(१३) " राम बहादुर बुढा - वडा सदस्य
(१४) " जित बहादुर भण्डारि
(१५) " गोर बहादुर बोहरा
(१६) " कार्मी यरपेङ लामा
(१७) " साङमु लामा
(१८) " हाजिरा रोकाय
(१९) " डोल्मा तामाङ
(२०) " ज्योति कामि
(२१) " सरस्वति कामि
(२२) " रन्जते कामि

क्रमस: —

(८)

पातारासी गाउपालिका वडा नं. ४ डिल्लीचौर, जुम्ला

(२३) रत्ना कामि
(२४) रूपसिला कामि
(२५) विमा बुढा
(२६) धनकलि रोकाय
(२७) देवि डोल्मा तामाङ
(२८) जयकृष्ण बोहरा
(२९) हिर रोकाय
(३०) साङमु तामाङ
(३१) बिणुलि विश्वकर्मा
(३२) गंगा देवि कामि
(३३) पुसकलि विष्ट
(३४) सानाम छेडुल तामाङ
(३५) विष्णु रोकाय
(३६) सानाम डोमा तामाङ
(३८) चिर बहादुर बुढा
(३९) धन रोकाय
(४०) कविचन्द्र बुढा
(४१) विकास विष्ट Consultant

माथि उल्लेखित उपस्थितिमा यस पातारासी गाउपालिका स्तरीय स्थानीय अनुकूलन योजना निर्माण तयारीको क्रममा यस पातारासी गा.पा. वडा नं. ४ स्तरीय सहभागितामूलक संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण र योजना तर्जुमा कार्यक्रम मा आवश्यक औजारहरु (Tools) प्रयोग गरि कार्यक्रम संचालन सम्पन्न गरियो।

आज मिति २०७९ साल आषाढ १५ गते सोमवारका दिन
पातारासी गाउपालिका, जुम्ला र नेपाल जलवायु परि
सहयोग कार्यक्रम-II को साझेदारीमा संचालित स्था
अनुकूलन योजना निर्माण तयारी का लागि सहभा
संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण र योजना तयारी का
पातारासी गाउपालिका वडा नं-५ का वडा अध्यक्ष श्री
बहादुर बुढा ज्यू को अध्यक्षतामा तपसिल बमोजिमको
उपस्थितिमा पातारासि गाउपालिका वडा नं-५ को कार्या
पानीढारा, जुम्लामा संचालन गरियो।

तपसिल

(१) श्री दत्त बहादुर बुढा - वडा नं ५ वडा अ
(२) श्री सुन्दर खत्री - ,, वडा सदस्य
(३) श्री भौरा बुढा - ,, ,,
(४) श्री विर्ख ब. बुढा - वडा सचिव
(५) श्री सत्तकली बुढ - महाकाली CFUG अध्य
(६) टेक बहादुर बुढा
(७) कुल बहादुर बुढा
(८) विर्ख कुमार बुढा
(९) नविन्द्र बुढा
(१०) राज कुमारी बुढा
(११) कुली बहादुर बुढा
(१२) गौरीकला विष्ट
(१३) टेक बुढा
(१४) रत्न बुढा
(१५) पुर्ण ब० बुढा
१६ गोरख ब बोहोरा
~~१६ भैमा बुढा टेक ब बुढा~~
१७ स्युनकली बुढा
१८ ~~सुन्दर~~ विकास विष्ट Consultant

क्रमश: —

माथि उल्लेखित उपस्थितिमा यस पातारासी
स्तरिय स्थानिय अनुकूलन योजना निर्माणको
क्रममा यस पातारासी गाउँ वडा नं. ५ मा वडास्त
सहभागितामूलक संकटासन्नता तथा क्षमता विश्ले
र योजना तर्जुमा कार्यक्रममा अति आवश्यक च
(Tools) को प्रयोग गरि संचालन सम्पन्न गरि

आज मिति २०७९ साल आषाढ १६ गते मंगलबारका
यस पातारासी गाउपालिका, जुम्ला र नेपाल जलवायु प
सहयोग कार्यक्रम-II को साझेदारीमा संचालित गाउपालि
स्तरिय स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण तयारी
पातारासी गाउपालिका वडा नं ६ चौनाथा, जुम्ला मा सहभा
संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण र योजना तर्जुमा कार्यक्रम
गाउपालिका वडा नं ६ जुम्ला का वडा अध्यक्ष श्री कर्ण बहादु
ज्यू को अध्यक्षतामा तपसिल बमोजिमको उपस्थितिमा पात
गाउपालिका वडा नं ६ को कार्यालय, चौनाथा जुम्लामा सं
गरियो।

तपसिल

(१) श्री कर्ण बहादुर विष्ट - वडा नं ६ वडा अध्यक्ष
(२) श्री नर बहादुर महतारा - वडा सदस्य
(३) श्री दत्त बहादुर कुँवर - वडा सदस्य
(४) श्री चुडकला महतारा - वडा सदस्य
(५) श्री कृष्ण नाथ योगी
(६) श्री नविनाथ विष्ट
(७) श्री चन्द्रवीर विष्ट
(८) श्री मिन बहादुर विष्ट
(९) श्री अर्जुन विष्ट
(१०) श्री छवी बुढा
(११) श्री नर बहादुर देवकोटा
(१२) श्री सुजान भण्डारी
(१३) श्री प्रधान बुढा
(१४) श्री धन बहादुर विष्ट
(१५) श्री पत्ती बहादुर विष्ट
(१६) श्री उपेन्द्र विष्ट
(१७) श्री हरिकोषा विष्ट
(१८) श्री लालतोषा विष्ट
(१९) श्री जमोती महतारा
(२०) श्री विष्णु नाथ बुढ विष्ट
(२१) श्री मिना बुढा

पातारासी गाउपालिका वडा नं. ६, जुम्ला
(२२) श्री पशुपति बुढा पातारासी-६
(२३) श्री अमृता बुढा ,, ,,
(२४) श्री बदम कली महतारा ,, ,,
(२५) श्री मालिका बुढा ,, ,,
(२६) श्री काली बुढा
(२७) श्री उर्जेली विष्ट
(२८) श्री मुन बहादुर कठायत
(२९) श्री लोक बहादुर थापा
(३०) श्री पुत बुढा पातारासी-६
(३१) श्री मागी महतारा
(३२) श्री रमिला रोकाया
(३३) विकास विष्ट Consultant

माथि उल्लेखित उपस्थितिमा पातारासी
स्तरिय स्थानिय अनुकूलन योजना निर्माणका लागि
आवश्यक (Tools) औजारहरु प्रयोग गरि वडा नं. ६,
सहभागितामूलक संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण
योजना तर्जुमा कार्यक्रम संचालन सम्पन्न गरि

आज मिति २०७९ साल आषाढ १४ गते मंगलवारका दिन पातारासी गाउपालिका, जुम्ला र नेपाल जलवायु परि सहयोग कार्यक्रम-२ को साझेदारीमा सञ्चालित गा स्तरिय स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण तयारी लागि पातारासी गाउपालिका वडा नं. ६ उर्थु-गोठ मा सहभागितामूलक संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण योजना तर्जुमा कार्यक्रम पातारासी गाउपालिका जुम्ला का वडा अध्यक्ष श्री वीर बहादुर बुढा ज्यू कोअ मा उल्लेखित उपस्थितमा संचालन गरियो।

तपसिल

1. श्री वीर बहादुर बुढा - वडा नं. ६ वडा अध्यक्ष
2. खड्गलाल थापा वडा सदस्य
3. लगनमाया बुढा रिनी
4. खड्क खड्का वडा सदस्य
5. चन्द्रकला कोइराला महिला सदस्य
6. डिल्लमाया बुढा रिनी
7. चैती बुढा रिनी
8. लक्ष्मि खड्का रिनी
9. इजमक्षी खड्का रिनी
10. तारा थापा पढमारा
11. रतनकली बुढा पढमारा
12. सरीता बुढा रिनी
13. सातु बोहरा रिनी
14. अम्मकली बुढा रिनी
15. वेलमाया बुढा रिनी
16. कान्तीका रोकाया रिनी
17. रतन खड्का रिनी
18. काली व. थापा पढमारा
19. वखीराम बुढा पढमारा
20. क्याविर थापा पढमारा
21. देवीलाल बुढा
22. धर्मराज बुढाबोहरा रिनी
23. तुल बुढा पढमार

क्रमश:...

पातारासी गा.पा. वडा नं ६, जुम्ला

(२४) विकाश विष्ट - Consultant

माथि उल्लेखित उपस्थितिमा यस पात गाउपालिका स्तरिय स्थानिय अनुकूलन योजना निर्माण तयारीको क्रममा पातारासी गा.पा. वडा नं. ६ मा वडा सहभागितामूलक संकटासन्नता क्षमता विश्लेषण र योजना तर्जुमा कार्यक्रम आवश्यक औजारहरू (tools) को प्रयोग गरि सञ्चालन सम्पन्न गरियो।

आज मिति २०७९ साल आषाढ २० गते सोमवार का दिन यस पातारासी गाउपालिका र नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम को साझेदारीमा स्थानिय अनुकूलन योजना तयारीको क्रममा पातारासी गा स्तरिय स्थानीय अनुकूलन योजना को मस्यौदा उपर छलफल कार्यक्रम पातारासी गा.पा. अध्यक्ष श्री इन्द्र सिंग बोहरा ज्यू को अध्यक्षतामा तपसिल बमोजिम उपस्थितिमा संचालन गरियो।

तपसिल

1. श्री इन्द्र सिंग बोहरा - गा.पा. अध्यक्ष, पाता
2. श्री जनमाया रोकाया - ,, उपाध्यक्ष - ,,
3. श्री विष्णु प्र. घिमिरे - प्रमुख प्रशासकिय अधि
4. श्री लाल सिंग रोकाय - वडा नं १ वडा अध्यक्ष
5. श्री वल व. बोहरा - ,, २ ,,
6. श्री गोविन्द रावल - ,, ३ ,,
7. श्री कालि व. रोकाय - ,, ४ ,,
8. श्री दत्त व. बुढा - ,, ५ ,,
9. श्री कर्ण व. विष्ट - ,, ६ ,,
10. श्री विर व. बुढा - ,, ७ ,,
11. श्री भोरा बुढा - कार्यपालिका सद
12. श्री सुकु सुनार - ,,
13. सरकेनी बुढा - ,,
14. श्री दान बहादुर विष्ट पातारासी गा.पा. अधिकृत हैट

१५, श्री नविन शाही प्राविधिक शाखा प्रमुख

१६, श्री दान व. शाही योजना प्रमुख

१७, जितेन्द्र रावत लेखा शाखा प्रमुख

१८ नर व. बुढा राजस्व शाखा प्रमुख

१९, भगवती गिरी महिला तथा बालबालिका

२० राजेश खड्का फिल्ड सहयोगी ..

२१ नैनै बुढा का. स

२२ शेर व रावत —

२३ पदम व. रोकाया

२४- विकाश विष्ट - Consultant

माथि उल्लेखित उपस्थितिमा यस पातारासी गाउपालिका स्तरिय स्थानिय अनुकूलन कार्ययोजना को पंचवर्षिय अनुकूलनका कृयाकलापहरू समेटेर तयार पारिएको अनुकूलन कार्ययोजनाको मस्यौदा उपर व्यापक छलफल गरि मस्यौदालाई पास गरियो।

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना (आ.व.२०७९/०८० देखी २०८३/०८४ सम्म)
पातारासी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
डिल्लीचौर, जुम्ला
२०७९